

สภาพและปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร

นางสาวรสนันท์ อรรถพันธ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร

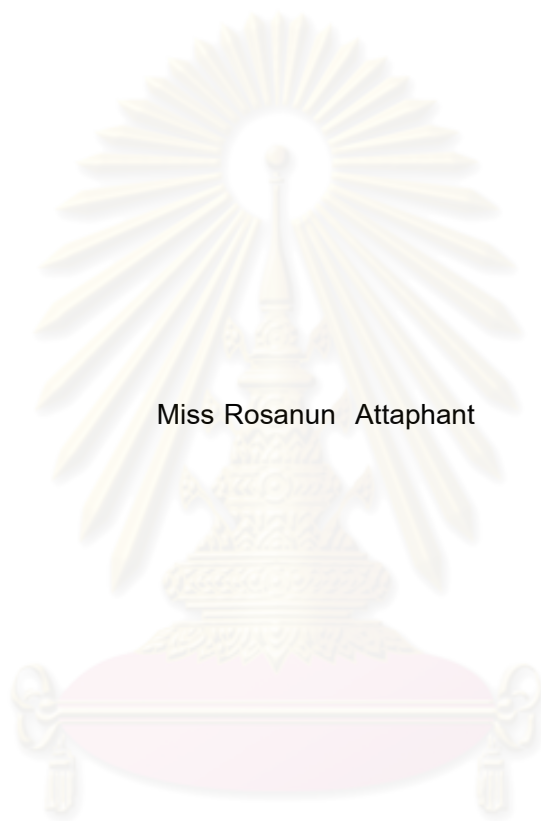
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2553

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

STATE AND PROBLEMS OF THE ADMINISTRATION OF CO-DEVELOPMENT
SCHOOLS IN BANGKOK

Miss Rosanun Attaphant

ศูนย์วิทยทรัพยากร
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Education Administration
Department of Educational Policy, Management and Leadership

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2010

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

สภาพและปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนคู่พัฒนาใน
กรุงเทพมหานคร

โดย

นางสาวรสนันท์ อรรถพันธ์

สาขาวิชา

บริหารการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

รองศาสตราจารย์ เอกชัย กี่สุขพันธ์

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีคณะครุศาสตร์

(ศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย กาญจนวาสี)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทรัตน์ เจริญกุล)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รองศาสตราจารย์ เอกชัย กี่สุขพันธ์)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์)

ศูนย์วิทยุทัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วสนันท์ อรรถพันธ์ : สภาพและปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร.
(STATE AND PROBLEMS OF THE ADMINISTRATION OF CO – DEVELOPMENT
SCHOOLS IN BANGKOK) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รศ. เอกชัย กี่สุขพันธ์, 141 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานของโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารและครูของโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร จำนวน 286 คน ได้รับแบบสอบถามคืนและมีความสมบูรณ์คิดเป็นร้อยละ 72.02 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานของโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร มีการดำเนินการในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ทั้งโรงเรียนที่และโรงเรียนน้องพบเหมือนกันว่า ด้านการพัฒนาครูและกระบวนการเรียนรู้ ด้านการจัดภูมิทัศน์ทางกายภาพ และ ด้านการใช้สื่อ IT มีการดำเนินการในระดับมาก ด้านการพัฒนาผู้เรียน และ ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน มีการดำเนินการในระดับปานกลาง

ด้านการพัฒนาผู้เรียน โรงเรียนที่และโรงเรียนน้องพบเหมือนกันว่า การจัดกิจกรรมและแนวนักเรียนชั้น ม.3 ที่ประสงค์จะศึกษาต่อ โรงเรียนเดิมและเข้าเรียนต่อโรงเรียนที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด โรงเรียนคู่พัฒนาส่วนมากมีทักษะด้านการแสดงดนตรี นาฏศิลป์และกีฬา มีค่าเฉลี่ยของผลมา การจัดให้นักเรียนของโรงเรียนคู่พัฒนาเข้าร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันดีงามด้วยกัน มีค่าเฉลี่ยของผลมาเป็นอันดับสาม

ด้านการพัฒนาครูและกระบวนการเรียนรู้ กลุ่มโรงเรียนที่พบว่า การจัดหา พัฒนาและผลิต คู่มือครู / แบบฝึก / สื่อ / วัสดุการศึกษา สำหรับจัดการเรียนการสอนในทั้งสองโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด พัฒนาการวัดและประเมินผลให้มีมาตรฐานใกล้เคียงกัน ใช้ชื่อสอบส่วนกันมีค่าเฉลี่ยของผลมา วางแผนกำหนดมาตรฐานและวิธีการดำเนินงานกับนักเรียนร่วมกัน ค่าเฉลี่ยของผลมาเป็นอันดับสาม โรงเรียนน้องพบว่า การปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนคู่พัฒนา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด พัฒนาการวัดและประเมินผลให้มีมาตรฐานใกล้เคียงกัน ใช้ชื่อสอบส่วนกัน และตั้งคณะกรรมการคัดเลือกนักเรียนโรงเรียนน้องไปศึกษาต่อ ม.4 ที่โรงเรียนที่มีค่าเฉลี่ยของผลมา จัดหา พัฒนาและผลิต คู่มือครู / แบบฝึก / สื่อ / วัสดุการศึกษา สำหรับจัดการเรียนการสอนในทั้งสองโรงเรียน ค่าเฉลี่ยของผลมาเป็นอันดับสาม

ด้านการใช้สื่อ IT โรงเรียนที่พบว่า การจัดหาคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนการสอนเพิ่มเติม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด การจัดซื้อหนังสือดีเข้าห้องสมุด และการปรับปรุงพัฒนาห้องสมุดชีวิตในทั้งสองโรงเรียน และ การปรับปรุงศูนย์วิทยบริการ ด้วยการเพิ่มความเร็วและระบบควบคุมการบริการ เครือข่ายอินเทอร์เน็ตของโรงเรียนคู่พัฒนา มีค่าเฉลี่ยของผลมาเท่ากัน การปรับปรุง ซ่อมแซมคอมพิวเตอร์ ระบบสายเน็ตเวิร์กพร้อมวัสดุอุปกรณ์ในทั้งสองโรงเรียน ค่าเฉลี่ยของผลมาเป็นอันดับสาม โรงเรียนน้องพบว่า การจัดหาคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนการสอนเพิ่มเติม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด การปรับปรุง ซ่อมแซมคอมพิวเตอร์ ระบบสายเน็ตเวิร์กพร้อมวัสดุอุปกรณ์ในทั้งสองโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยของผลมา การจัดซื้อหนังสือดีเข้าห้องสมุดและการปรับปรุงพัฒนาห้องสมุดชีวิตในทั้งสองโรงเรียน ค่าเฉลี่ยของผลมาเป็นอันดับสาม

ด้านการจัดภูมิทัศน์ทางกายภาพ โรงเรียนที่พบว่า การร่วมมือกัน ปรับปรุง ซ่อมแซม อาคารเรียน อาคารประกอบ สนามกีฬาให้ปลอดภัย สะอาดและสวยงาม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด การประสานความร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนคู่พัฒนาในการพัฒนาภูมิทัศน์ของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยของผลมา การร่วมมือกันปรับปรุงพัฒนาห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องสมุด ให้มีสภาพน่าอยู่ น่าเรียน เชื้อต่อการจัดการเรียนการสอน ค่าเฉลี่ยของผลมาเป็นอันดับสาม โรงเรียนน้องพบว่า การร่วมมือกันปรับปรุงพัฒนาห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องสมุด ให้มีสภาพน่าอยู่ น่าเรียน เชื้อต่อการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด การร่วมมือกันจัดหาโต๊ะ เก้าอี้นักเรียน เพื่อรองรับนักเรียน มีค่าเฉลี่ยของผลมา การร่วมมือกันจัดตกแต่งสวนหย่อม สวนสมุนไพร ป้ายนิเทศ ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ ค่าเฉลี่ยของผลมาเป็นอันดับสาม

ด้านความสัมพันธ์กับชุมชนกลุ่มโรงเรียนที่พบว่า การสื่อสารและเผยแพร่ข้อมูลการดำเนินงานของโรงเรียนแก่ผู้ปกครองและชุมชน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด การร่วมมือกันเครือข่ายผู้ปกครองในการแก้ปัญหาของนักเรียน มีค่าเฉลี่ยของผลมา การจัดนักเรียนของโรงเรียนที่และโรงเรียนน้องเป็นกลุ่มตามหมู่บ้าน และจัดครูที่ปรึกษาประจำกลุ่มเยี่ยมบ้านนักเรียนค่าเฉลี่ยของผลมาเป็นอันดับสาม โรงเรียนน้องพบว่า การสื่อสารและเผยแพร่ข้อมูลการดำเนินงานของโรงเรียนแก่ผู้ปกครองและชุมชน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด การจัดนักเรียนของโรงเรียนที่และโรงเรียนน้องเป็นกลุ่มตามหมู่บ้าน และจัดครูที่ปรึกษาประจำกลุ่มเยี่ยมบ้านนักเรียน มีค่าเฉลี่ยของผลมา การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานโรงเรียนคู่พัฒนาค่าเฉลี่ยของผลมาเป็นอันดับสาม

ภาควิชา...นโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา...ลายมือชื่อนิสิต... วสนันท์ อรรถพันธ์
สาขาวิชา...บริหารการศึกษา...ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก...
ปีการศึกษา...2553...

5083388627 : MAJOR EDUCATIONAL ADMINISTRATION

KEYWORDS : CO – DEVELOPMENT SCHOOL

ROSANUN ATTAPHAN : STATE AND PROBLEMS OF THE ADMINISTRATION OF CO – DEVELOPMENT SCHOOLS IN BANGKOK. ADVISOR : ASSOC. PROF. EKACHAI KEESOOPKUN, 141 pp.

The purpose of this study was to find out the state and problems of the administration of Co-Development Schools in Bangkok. The research sample consisted of 286 administrators and teachers in Co-Development Schools in Bangkok. The instrument of this study was questionnaire that returned and completed which represented 72.02 percent. The data was analyzed by using the percentage, mean, and standard deviation.

The study results revealed. The state of the administration of Co-Development Schools in Bangkok was overall found at a high level. Separated consideration, was found the same results in both of idol schools and partner schools. Teachers and learning process development, Landscaping development, and IT using, at a high level. Student development, and community relations, at a fair level.

Student development: within idol schools and partner schools the same results showed that the result of students' guiding activity for grade 9 students who wish to further their study in the same school they attended or in the partner schools are the highest mean while school partners jointly developed skills program in music performance, drama and sports, has the second highest and the activities that promote development of moral Ethics and values followed by as the third.

Teachers and learning process development: the research found that in the idol schools; development and production of teachers' handouts, exercises, media, and educational materials for teaching and learning in both schools are the highest considerations. The development of measurement and evaluation in order to have similar standard, share of test assessment are the second and the planning measures and procedures for students followed by as the third. the partner schools's result showed that the improvement of basic education curriculum in the development partners is the highest concern. The development of measurement and evaluation in order to have similar standard, share of test assessment and also settlement of selection committee for grade 9 students from this school to further their study in the first school are the second and followed by development and production of teachers' handouts, exercises, media, and educational materials for teaching and learning in both schools as the third.

IT using: the idol schools as the result, providing computers for further teaching and learning lesson has got the highest mean. Purchase of relevant books to libraries and improvement of life-experienced library in both schools and improving learning resource center by enhanced the addition of speed control system of the school internet network development partners as the second, thus followed by the same computer repairs and improvements. Cable network with materials in both schools. the partner schools also chose to provide computers for further teaching and learning lesson as their primary consideration, then on the contrary, improvement repair computer, cable network with materials in both schools as the second and purchase of relevant books to libraries and improvement of life-experienced library in both schools as the third.

Landscaping development, the idol schools chose to improve coordination of repairing school buildings, sport stadium to be safe, hygienic, and enthusiastic atmosphere. The second was collaboration between the Schools in the development of the school landscape and lastly the collaborative improvement of classrooms, laboratory, and also the library which contributed teaching and learning environment. On the other hand, the partner schools considered the collaborative improvement of classrooms, laboratory, and the library that contributed teaching and learning environment as their priority. Secondly, collaborative supply students' tables and chairs in order to handle numbers of students and the collaboration decorated garden, herb garden bulletin board as a source of learning as the third priority.

Community relations: the idol schools has given the communications and information operations of the school to parents and community as their first priority. Secondly, collaborating with a network of parents of students in solving problems. Thirdly, group the students between the schools in each village, then the advisors or groups' teacher made a home visits. In the partner schools also believed that the communications and information operations of the school to parents and community should be the first consideration, however, group the students between the schools in each village, then the advisors or groups' teacher paid a home visits and given opportunities for parents and community to participate in the development of school work as the third priority.

Department : Educational Policy, Management and Leadership

Student's Signature *[Handwritten Signature]*

Field of Study : Educational Administration

Advisor's Signature *[Handwritten Signature]*

Academic Year : 2010

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี โดยได้รับความอนุเคราะห์อย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์เอกชัย กี่สุขพันธ์ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้ให้ความช่วยเหลือ คำปรึกษา คำแนะนำ ดูแล เอาใจใส่ในการทำงานนับตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จสิ้นอย่างสมบูรณ์ ผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาและขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์และน้อมมุทิตาแด่คณาจารย์ปัจจุบันและคณาจารย์ผู้เกษียณอายุราชการไปแล้วของสาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้วิทยาการต่างๆ ให้แก่ผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณอาจารย์ ดร.นันทรัตน์ เจริญกุล ประธานกรรมการการสอบ และรองศาสตราจารย์นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์กรรมการการสอบ ที่กรุณาให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไข วิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิวรรณ ตันตริจนาวงศ์ รองศาสตราจารย์ ดร. สฤณีพงษ์ ลิ้มปิยะเจียร อาจารย์สุนงนาท สุตะบุตร และอาจารย์ผ่องใส ถาวรจักร ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือและให้คำแนะนำซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเครื่องมือ

ขอขอบพระคุณ อาจารย์จิรพิพัฒน์ แจ่มนิล หัวหน้างานนโยบายและแผนโรงเรียน พิษณุศึกษาและอาจารย์แสงเดือน กมลมาลย์ ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ ข้อมูลเอกสาร เก็บรวบรวมแบบสอบถาม ตลอดจนเป็นกำลังใจในเรื่องต่างๆ ที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้ศึกษา และ ขอขอบคุณ คุณพวกร อุดมทรัพย์ และครอบครัวของผู้วิจัย ที่เป็นกำลังสำคัญตลอดการดำเนินการวิจัย ดังนั้นประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

คุณค่าและประโยชน์ของการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้ศึกษาขอมอบเป็นกุศลตอบแทนคุณ บิดา มารดา ครู อาจารย์ที่ได้อบรมสั่งสอน ให้ความรู้ประสบการณ์ทุกท่าน รวมถึงผู้มีส่วนในการวิทยานิพนธ์โดยทั่วกันทุกคน

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณเพื่อนๆ ร่วมรุ่นภาควิชาบริหารการศึกษา (ในเวลาราชการ) รุ่นที่ 45 ทุกคนที่คอยเป็นกำลังใจซึ่งกันและกัน ให้คำแนะนำ ประสานงานการทำงานร่วมกันจนดำเนินการวิจัยจนเสร็จสิ้น

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
กรอบแนวคิดการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
วิธีดำเนินการวิจัย	7
ลำดับขั้นตอนการเสนอผลการวิจัย	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่าย.....	10
แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคู่พัฒนา.....	15
ความร่วมมือในการพัฒนาการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนคู่พัฒนา.....	24
สาระสำคัญของโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร.....	32
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนคู่พัฒนา 5 ด้าน.....	50
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	80

บทที่	หน้า
3 วิธีดำเนินการวิจัย	86
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	86
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	86
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	86
การสร้างเครื่องมือ	87
การเก็บรวบรวมข้อมูล	88
การวิเคราะห์ข้อมูล	89
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	91
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	91
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารงานของโรงเรียนคู่พัฒนาใน กรุงเทพมหานคร	93
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนคู่พัฒนาใน กรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม	103
5 สรุปผล อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ.....	106
สรุปผลการวิจัย	106
อภิปรายผลการวิจัย	111
ข้อเสนอแนะ	120
รายการอ้างอิง	123
ภาคผนวก	126
ภาคผนวก ก รายงานผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย.....	127
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	129
ภาคผนวก ค ผลการประเมินความสอดคล้องเชิงเนื้อหาของเครื่องมือ.....	136
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	141

สารบัญญัตินำ

ตารางที่		หน้า
2.1	รายชื่อโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร.....	33
2.2	บัญชีจัดสรรงบประมาณโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร ปี 2551.....	35
2.3	วิเคราะห์สาระของพันธะสัญญาคู่พัฒนา	49
3.1	จำนวนกลุ่มตัวอย่างตัวแทนประชากร	86
3.2	จำนวนและร้อยละของแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับคืน จำแนกตามโรงเรียนคู่พัฒนา.....	89
4.1	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ วุฒิต่างการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และโรงเรียนคู่พัฒนาที่ปฏิบัติงาน	91
4.2	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานของโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร	93
4.3	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานของโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร ด้านการพัฒนาผู้เรียน	94
4.4	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานของโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร ด้านการพัฒนาครูและกระบวนการเรียนรู้	95
4.5	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานของโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร ด้านการใช้สื่อ IT	98
4.6	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานของโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร ด้านการจัดภูมิทัศน์ทางกายภาพ	99
4.7	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานของโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน	101
4.8	ความถี่และร้อยละปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร....	103

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1.1 ภาพกรอบแนวคิดการวิจัย.....	4
2.1 เครือข่ายและโรงเรียนร่วมพัฒนา.....	16
2.2 วงจรการร่วมพัฒนา.....	17

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาในระบบอย่างมีคุณภาพเป็นเครื่องมือสำคัญที่รัฐใช้ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ สำหรับประเทศไทยการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานถือเป็นการลงทุนทางการศึกษาที่มุ่งหวังผลต่อการพัฒนาพลเมืองโดยรวมของสังคมให้มีความพร้อมในด้านคุณลักษณะพื้นฐานต่างๆ ที่เอื้อต่อการเป็นปัจจัยพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคน โดยพัฒนาให้คนมีคุณธรรมนำความรู้ ผลักดันให้ครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนาและสถาบันการศึกษา ร่วมกันพัฒนาเด็กและเยาวชน ทั้งทางด้านจิตใจ ทักษะชีวิตและความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิต ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และการจัดการองค์ความรู้ ปลูกฝังทัศนคติในการมีส่วนร่วมเรียนรู้ การทำงานร่วมกันประสานประโยชน์ ฝึกให้เด็กคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล โดยให้เข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ และพัฒนาคุณภาพครูให้รู้เท่าทันวิทยาการสมัยใหม่ โดยเสริมสร้างและเชื่อมโยงเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน ชุมชนทุกระดับ มีการผลักดันให้ชุมชนจัดการศึกษาในรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ที่มุ่งจัดการเรียนขั้นพื้นฐาน และวิชาการด้านต่างๆ ทั้งนี้เพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพคนไทย ให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ดังนั้นโรงเรียนซึ่งเป็นหน่วยปฏิบัติ จึงต้องพัฒนาสถานที่เรียนรู้ ให้มีความพร้อมและสอดคล้องกับนโยบายหรือเป้าประสงค์ดังกล่าว การขับเคลื่อนนโยบายให้บรรลุประสิทธิผลจำเป็นต้องยึดหลักการแนวคิดตามสาระสำคัญของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ได้กำหนดบทบัญญัติไว้ในหมวดต่างๆ ทั้งในเรื่องความมุ่งหมายและหลักการศึกษาและหน้าที่ทางการศึกษา ระบบการศึกษา การบริหารและการจัดการศึกษา มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา และเทคโนโลยีทางการศึกษา บทบัญญัติดังกล่าวส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงการศึกษาไทยทั้งระบบ

การขับเคลื่อนนโยบายโดยการกำหนดบทกฎหมายและแนวปฏิบัติต่างๆ ทั้งหมดนั้น ล้วนเป็นไปเพื่อการปฏิรูประบบสังคมประเทศในมิติของการมุ่งพัฒนาคนให้มีคุณภาพอย่างถ้วนทั่ว ด้วยการอาศัยแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพ การปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพของผลผลิตและผลลัพธ์ จึงมีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ การลดช่องว่าง ระหว่างสถานศึกษาที่มี

ความร่วมมือสูงกับสถานศึกษาที่ควรได้รับการพัฒนา โดยใช้เครือข่ายความร่วมมือเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำได้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีโรงเรียนในสังกัด จำนวนกว่า 32,000 แห่งทั่วประเทศ แต่มีโรงเรียนที่ได้รับความนิยมจากชุมชนและสังคมไม่ถึงร้อยละห้าสิบ เนื่องจากโรงเรียนดังกล่าวยังมีคุณภาพมาตรฐานไม่เท่าเทียมกัน ส่งผลให้เกิดปัญหาการรับนักเรียนโดยเฉพาะอย่างยิ่งการรับนักเรียนเข้าศึกษาต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปัญหาสำคัญ คือ การกระจุกตัวสมัครเข้าเรียนในโรงเรียนที่ได้รับความนิยมสูง ซึ่งเกิดจากนักเรียนและผู้ปกครองมีความเชื่อว่าโรงเรียนมีคุณภาพไม่เท่ากัน จึงต้องมีการเลือกโรงเรียนที่เชื่อว่ามีคุณภาพได้แก่ โรงเรียนที่นักเรียนมีผลการเรียนดี มีวินัย และโรงเรียนมีสภาพแวดล้อมดีทั้งทางกายภาพและทางวิชาการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2548) ในขณะที่โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานอีกหลายแห่ง ที่มีความพร้อมทั้งด้านอาคารสถานที่ และบุคลากร แต่มีนักเรียนไปสมัครเข้าเรียนไม่เต็มตามแผนการรับนักเรียนและมีแนวโน้มลดลงเรื่อยๆ ในหลายแห่ง ทำให้เกิดการใช้ทรัพยากรไม่คุ้มค่า อีกทั้งในส่วนของโรงเรียนยอดนิยมก็มีปัญหาความแออัดของจำนวนนักเรียนต่อห้อง ปัญหาการฝากเด็ก เป็นต้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการศึกษาอย่างมากเช่นกัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551)

กระทรวงศึกษาธิการจึงมีนโยบายที่จะยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนให้มีมาตรฐานที่ใกล้เคียงกัน โดยส่งเสริมให้มีโรงเรียนคู่พัฒนาขึ้น เพื่อเพิ่มคุณภาพให้กับโรงเรียนอีกโรงที่อยู่ใกล้เคียงกับโรงเรียนยอดนิยม ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีความพร้อมด้านอาคาร สถานที่ และบุคลากรแต่ไม่ได้รับความนิยมจากชุมชนและสังคมว่ามีคุณภาพมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป โดยมีหลักการสำคัญ คือ ความร่วมมือระหว่างโรงเรียนในลักษณะโรงเรียนพี่และโรงเรียนน้องเพื่อการพัฒนาคุณภาพร่วมกันในทุกๆ ด้าน เพื่อให้โรงเรียนคู่พัฒนาสามารถรองรับนักเรียนที่เกินจากแผนการรับนักเรียนของโรงเรียนยอดนิยม ซึ่งน่าจะช่วยลดปัญหาการรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคได้

ปีการศึกษา 2550 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้พิจารณาโรงเรียนคู่พัฒนา ทั้งในกรุงเทพมหานครและในภูมิภาคจำนวน 27 คู่ โดยมีโรงเรียนในกรุงเทพมหานครจำนวน 11 คู่ และส่วนภูมิภาค จำนวน 16 คู่ รวม 55 โรงเรียน การส่งเสริมการดำเนินงานของโรงเรียนคู่พัฒนาดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้สนับสนุนงบประมาณให้จำนวนหนึ่งและได้กำหนดแนวทางในการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนคู่พัฒนารวม 5 ประเด็น ประกอบด้วย 1) การจัดภูมิทัศน์ทางกายภาพของโรงเรียน 2) ภาพลักษณ์

ของนักเรียนมีระเบียบวินัยและมารยาท 3) ภาพลักษณ์ของครูที่มีความเอาใจใส่ต่อเด็ก การทุ่มเท และการเสียสละ 4) การใช้ IT และสื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัย 5) ความสัมพันธ์กับชุมชนและผู้ปกครอง ซึ่งผลจากการพัฒนาคุณภาพร่วมกันระหว่างโรงเรียนพี่และโรงเรียนน้อง คาดว่าจะทำให้ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม เกิดความศรัทธาเชื่อมั่นและไว้วางใจ โดยการนำนักเรียนไปสมัครเข้าเรียนในโรงเรียนน้องเพิ่มมากขึ้น

จากรายงานการศึกษาเรื่องการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนคู่พัฒนา ด้านผลการดำเนินการพบว่า จากโรงเรียนคู่พัฒนา 27 คู่ 55 โรงเรียน ทั่วประเทศไทย ยังคงมีโรงเรียนน้อง 10 โรงเรียน ที่รับนักเรียนลดลงจากปีการศึกษา 2550 ซึ่งในกรุงเทพมหานครมี 2 คู่ ที่โรงเรียนน้อง และโรงเรียนพี่มีผลการรับนักเรียนลดลง คือ โรงเรียนจันทร์หุ่นบำเพ็ญกับโรงเรียนสตรีวิทยา 2 และ โรงเรียนวัดสระเกศกับโรงเรียนเทพศิรินทร์ ในขณะที่ผลการทดสอบระดับชาติ (national test) ชั้นมัธยมปีที่ 3 ในภาพรวมของโรงเรียนคู่พัฒนา 27 คู่ 55 โรงเรียน มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 5 รายวิชา ในปีการศึกษา 2550 โดยเฉลี่ยลดลงจากปีการศึกษา 2549 โดยโรงเรียนน้องลดลง ร้อยละ 1.60 โรงเรียนพี่ลดลงร้อยละ 0.23 และพบว่าโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานครที่ทั้งโรงเรียนพี่และโรงเรียนน้องมีค่าเฉลี่ยร้อยละคะแนนต่ำลง มี 5 คู่ และอีก 3 คู่ โรงเรียนหนึ่ง มีค่าเฉลี่ยร้อยละคะแนนต่ำลงจากเดิม (สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551) และจากผลการศึกษาด้านข้อเสนอแนะ พบว่า เพื่อการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนคู่พัฒนา ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนคู่พัฒนาควรดำเนินการที่สำคัญได้แก่ 1) ประชาสัมพันธ์เชิงรุกมากขึ้น เพื่อให้เห็นภาพลักษณะของการร่วมมือระหว่างโรงเรียนพี่และโรงเรียนน้องและเพื่อนำเสนอคุณภาพที่มีอยู่ในโรงเรียนน้องให้สาธารณชนรับทราบ 2) โรงเรียนคู่พัฒนา ควรมีการดำเนินงานร่วมกันด้านพัฒนาผู้เรียนให้มากยิ่งขึ้น 3) ควรมีการประสานกับนักวิชาการจากสถาบันทางการศึกษาต่างๆ รวมทั้งกรมการสถานศึกษาของทั้งสองโรงเรียนมาร่วมกันพัฒนาคุณภาพโรงเรียนเพื่อเป็นแรงผลักดันให้การดำเนินงานโครงการโรงเรียนคู่พัฒนาประสบผลสำเร็จ (สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551)

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าวที่พบว่าโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานครมีผลการทดสอบระดับชาติลดลง ซึ่งเป็นเกณฑ์หนึ่งที่ใช้ประเมินการพัฒนาคุณภาพ รวมทั้งมีโรงเรียนคู่พัฒนาอีกหลายคู่ที่โรงเรียนน้องไม่สามารถรับนักเรียนเข้าเรียนต่อเพิ่มขึ้นได้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร ตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดแนวทางไว้ ทั้งนี้เพื่อทราบการสร้างกลไกการบริหารจัดการร่วมกันของโรงเรียนคู่พัฒนา และเพื่อประโยชน์ในการเรียนรู้การบริหารจัดการในการพัฒนาโรงเรียนน้องให้เกิดความนิยมจากผู้ปกครองและชุมชน ให้ใกล้เคียงกับโรงเรียนพี่ โดย

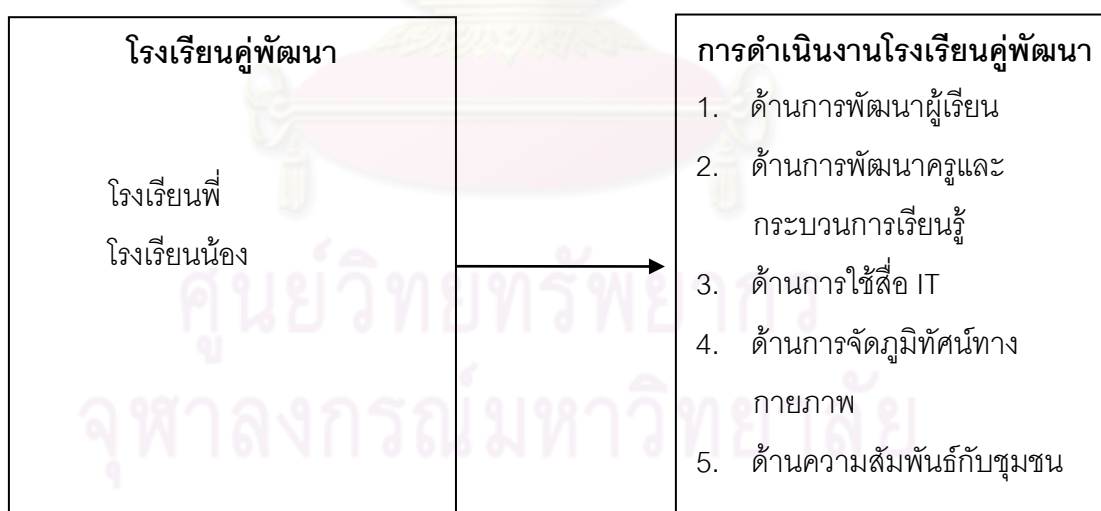
อาศัยกรอบการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนคู่พัฒนา 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการพัฒนาผู้เรียน ด้านการพัฒนาครูและกระบวนการเรียนรู้ ด้านการใช้สื่อ IT ด้านการจัดภูมิทัศน์ทางกายภาพ และด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ทั้งนี้ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะสถานศึกษาที่ร่วมโครงการเพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานของโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนคู่พัฒนา โดยกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551) ประกอบด้วย การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนคู่พัฒนา 5 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาผู้เรียน ด้านการพัฒนาครูและกระบวนการเรียนรู้ ด้านการใช้สื่อ IT ด้านการจัดภูมิทัศน์ทางกายภาพ และด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ดังภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 ภาพกรอบแนวคิดการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร ตามโครงการโรงเรียนคู่พัฒนาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 11 คู่ 22 โรงเรียน แบ่งสังกัดตามสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 2 และ 3 ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องแบ่งส่วนราชการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 ศึกษาโดยใช้หลักการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนคู่พัฒนาใน 5 ด้าน

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

สภาพการบริหารงานของโรงเรียนคู่พัฒนา หมายถึง ลักษณะการบริหารงานของโรงเรียนคู่พัฒนา ตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีการดำเนินการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนคู่พัฒนาด้วยความร่วมมือระหว่างโรงเรียนพี่กับโรงเรียนน้องใน 5 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาผู้เรียน ด้านการพัฒนาครูและกระบวนการเรียนรู้ ด้านการใช้สื่อ IT ด้านการจัดภูมิทัศน์ทางกายภาพ และด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

ปัญหาในการบริหารงานของโรงเรียนคู่พัฒนา หมายถึง สิ่งที่เป็นอุปสรรคหรือข้อขัดข้องที่ก่อให้เกิดเป็นปัญหา ระหว่างการดำเนินการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนคู่พัฒนาใน 5 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาผู้เรียน ด้านการพัฒนาครูและกระบวนการเรียนรู้ ด้านการใช้สื่อ IT ด้านการจัดภูมิทัศน์ทางกายภาพ และด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

โรงเรียนคู่พัฒนา หมายถึง โรงเรียน 2 แห่งที่อยู่ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ในกรุงเทพมหานคร โดยเป็นคู่ระหว่างโรงเรียนพี่ซึ่งได้รับความนิยมจากนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน กับโรงเรียนน้องซึ่งควรได้รับการพัฒนาให้เกิดความนิยมจากนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน ให้ใกล้เคียงกับโรงเรียนพี่ โดยสร้างกลไกการบริหารจัดการร่วมกันของโรงเรียนคู่พัฒนาใน 5 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาผู้เรียน ด้านการพัฒนาครูและกระบวนการเรียนรู้ ด้านการใช้สื่อ IT ด้านการจัดภูมิทัศน์ทางกายภาพ และด้านความสัมพันธ์กับชุมชน เพื่อการมุ่งสู่ความทัดเทียมด้านคุณภาพและความนิยม

โรงเรียนพี่ หมายถึง โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานครในฐานะโรงเรียนที่ได้รับความนิยมจากนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม ในการเข้าเรียนต่อระดับมัธยมศึกษา ได้รับการยอมรับในด้านคุณภาพของการจัดการศึกษา

โรงเรียนน้อง หมายถึง โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานครในฐานะโรงเรียนคู่พัฒนา ที่ควรได้รับการพัฒนาร่วมกับโรงเรียนพี่ให้เกิดความนิยมจากนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม เพื่อเป็นสถานศึกษาในการเข้าเรียนต่อระดับ

มัธยมศึกษา และเพื่อให้ได้รับการยอมรับในด้านคุณภาพของการจัดการศึกษาให้ใกล้เคียงกับโรงเรียนพี่

ด้านการพัฒนาผู้เรียน หมายถึง การดำเนินงาน จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนคู่พัฒนาทั้งสองโรงเรียน ในด้านความประพฤติ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านดนตรี-กีฬา รวมถึงด้านวิชาการและการแนะแนวเพื่อศึกษาต่อ ในรูปแบบต่างๆ เช่น การสอนเสริม การจัดค่าย การจัดสภากลุ่มและผู้นำนักเรียน โดยการประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียนพี่กับโรงเรียนน้อง

ด้านการพัฒนาครูและกระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การดำเนินงาน จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยเน้นการร่วมมือกันพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในเรื่องการจัดทำหลักสูตร การจัดกระบวนการเรียนรู้ การนิเทศภายใน การจัดทำและพัฒนาสื่อที่มีคุณภาพ รวมถึงแลกเปลี่ยนครูในรายวิชาที่ขาดแคลน โดยดำเนินการพัฒนาในรูปแบบต่างๆ เช่น การอบรม การประชุม การจัดกีฬาสัมพันธ์ รวมถึงการอาศัยเครือข่ายด้านวิชาการและด้านวิชาชีพกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ด้านการใช้สื่อ IT หมายถึง การดำเนินงาน จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาสื่อ IT ของโรงเรียนคู่พัฒนาทั้งสองโรงเรียน ในเรื่องการปรับปรุงและพัฒนาห้องสมุดมีชีวิตร ระบบคอมพิวเตอร์ ห้องสืบค้นข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ การจัดการเรียนการสอนแบบ E-Learning รวมถึงการพัฒนาระบบสารสนเทศโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยการประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียนพี่และโรงเรียนน้อง

ด้านการจัดภูมิทัศน์ทางกายภาพ หมายถึง การดำเนินงาน จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาอาคารเรียน ห้องเรียน ห้องประกอบการ และแหล่งเรียนรู้ภายในของโรงเรียนคู่พัฒนา เช่น สวนหย่อม สนามกีฬา รวมถึงโต๊ะเก้าอี้เพื่อใช้ในการเรียน โดยการประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียนพี่กับโรงเรียนน้อง เพื่อให้โรงเรียนมีสภาพที่น่าอยู่มากขึ้น พร้อมต่อการเป็นบรรยากาศทางวิชาการต่อผู้เรียน

ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน หมายถึง การดำเนินงาน จัดกิจกรรมสื่อสารกับผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม ของโรงเรียนคู่พัฒนาทั้งสองโรงเรียน และการเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณภาพหรือแก้ปัญหานักเรียนในรูปแบบต่างๆ เช่น การสร้างเครือข่ายผู้ปกครอง การเยี่ยมบ้านนักเรียน เป็นต้น โดยการประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียนพี่กับโรงเรียนน้อง

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้รักษาราชการแทน ที่มีหน้ารับผิดชอบด้านการบริหารสถานศึกษาและรับผิดชอบดำเนินการพัฒนาคุณภาพโครงการโรงเรียนคู่พัฒนา และรองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้รักษาราชการแทนที่รับผิดชอบงานบริหารสถานศึกษา

4 กลุ่มงาน ได้แก่ กลุ่มงานวิชาการ กลุ่มงานบุคลากร กลุ่มงานธุรการการเงิน และ กลุ่มงานบริหารงานทั่วไป

ครู หมายถึง บุคลากรครูที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ในโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานครที่ร่วมโครงการโรงเรียนคู่พัฒนา นำข้อมูลจากการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาของตนเองให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น
2. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถนำข้อมูลจากการศึกษาไปเป็นสารสนเทศเพื่อการวางแผนพัฒนาโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานครและโรงเรียนตามโครงการโรงเรียนคู่พัฒนาในเขตพื้นที่การศึกษาอื่นๆ ต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สถานศึกษาในกรุงเทพมหานครที่ร่วมโครงการโรงเรียนคู่พัฒนาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 11 คู่ 22 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยพิจารณาผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงและมีบทบาทหน้าที่ในการดำเนินการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารและบุคลากรครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2553 รวมทั้งสิ้น จำนวน 286 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) ในครั้งนี้ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดในการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ตอน เพื่อใช้เก็บข้อมูล ดังนี้

- ตอนที่ 1** เป็นแบบสอบถามสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบชนิดเลือกตอบ (check list) จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ 1) เพศ 2) วุฒิการศึกษา 3) ประสบการณ์ในการทำงาน และ 4) โรงเรียนคู่พัฒนาที่ปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานของโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ของลิเคอร์ท 5 ระดับ โดยครอบคลุมเนื้อหาการดำเนินการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนคู่พัฒนาแยกเป็น 5 ด้าน

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานของโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร เป็นแบบชนิดเลือกตอบ (check list) แบ่งเป็น 5 ด้าน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย ไปขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลถึงผู้บริหารโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร ว่าผู้วิจัยจะขอเก็บข้อมูลจากผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการและครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้
2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยังกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย และรับคืนทางไปรษณีย์
3. ตรวจสอบคัดเลือกแบบสอบถามที่ครบถ้วนและสมบูรณ์ เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูป โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ตรวจสอบแบบสอบถามโดยเลือกที่สมบูรณ์ แล้วนำไปประมวลผลด้วยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูป
2. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติจากแบบสอบถามแต่ละตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ วุฒิ การศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และโรงเรียนคู่พัฒนาที่ปฏิบัติงาน วิเคราะห์โดยแจกแจงความถี่แล้วหาค่าร้อยละ (percentage)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานของโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) โดยจำแนกรายด้านและรายข้อ แล้วนำคะแนนเฉลี่ยที่ได้มาแปลเป็นความหมายค่าเฉลี่ย

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานของโรงเรียนคู่พัฒนา ในกรุงเทพมหานคร วิเคราะห์โดยแจกแจงความถี่แล้วหาค่าร้อยละ (percentage) แล้วนำมาจัดลำดับ

ลำดับขั้นตอนการเสนอผลการวิจัย

การนำเสนอข้อมูลในการวิจัย ผู้วิจัยขอเสนอรายงานการวิจัยตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

บทที่ 1 เป็นการเสนอความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และลำดับขั้นตอนการเสนอผลการวิจัย

บทที่ 2 เป็นการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย กล่าวถึง วัตถุประสงค์ของการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ
รายการอ้างอิง

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้ประกอบด้วย การนำเสนอการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานของโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยจะเรียงลำดับเนื้อหา ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่าย
2. แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคู่พัฒนา
3. ความร่วมมือในการพัฒนาการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนคู่พัฒนา
4. สาระสำคัญของโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร
5. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนคู่พัฒนา 5 ด้าน
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่าย

คำว่า “เครือข่าย” (network) มีผู้ศึกษาได้ให้ความหมายไว้หลากหลาย ขึ้นอยู่กับมุมมองของแต่ละคนในลักษณะที่แตกต่างกัน เช่น มองในเชิงโครงสร้าง มองเชิงความสัมพันธ์ ดังที่จะยกมานี้

ความหมาย

เครือข่าย (network) คือ ความเชื่อมโยงระหว่างปัจเจกต่อปัจเจก ความเชื่อมโยงระหว่างปัจเจกกับการเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มต่อกลุ่ม หรือแม้กระทั่งการเชื่อมโยงระหว่างเครือข่ายต่อเครือข่าย กลายเป็นเครือข่ายย่อยภายใต้เครือข่ายใหญ่ โดยมีเป้าหมายร่วมกันในการทำกิจกรรมร่วมกัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544)

เครือข่าย (network) คือ ข่ายของความร่วมมืออย่างเป็นระบบ อันเกิดจากการรวมตัวกันของบุคคล กลุ่ม องค์กร หรือสถาบันทางสังคมต่างๆ เพื่อประสานเชื่อมโยง นำไปสู่การเพิ่มพลังสรรพปัจจัย และการบรรลุผลสำเร็จในเป้าหมายสูงสุดร่วมกัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, กลุ่มงานปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2544)

เครือข่าย (network) คือ การที่ปัจเจกบุคคล องค์กร หน่วยงาน หรือสถาบันใดๆ ได้ตกลงที่จะประสาน เชื่อมโยงเข้าหากัน ภายใต้วัตถุประสงค์หรือข้อตกลงอย่างใดอย่างหนึ่ง ร่วมกันอย่างเป็นระบบ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2543)

เครือข่าย (network) คือ รูปแบบหนึ่งของการประสานงานของบุคคล กลุ่มหรือ องค์กรหลายๆ องค์กร ที่ต่างก็มีทรัพยากรของตนเอง มีเป้าหมาย วิธีการทำงาน มีกลุ่มเป้าหมาย ของตนเองบุคคลหรือกลุ่มเหล่านี้ได้เข้ามาประสานงานกันอย่างมีระบบ เป็นระยะเวลายาวนานพอสมควรแม้ว่าจะไม่มีกิจกรรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอก็ตาม แต่ก็มีการวางรากฐานเอาไว้ (กาญจนา แก้วเทพ อ่างถึงใน นฤมล นิราทร, 2543)

จากความหมายข้างต้น ผู้วิจัยได้สรุปความหมายของเครือข่ายได้ว่า เป็นความร่วมมือระหว่างกันของปัจเจกบุคคล กลุ่ม องค์กร โดยดำเนินงานภายใต้เป้าหมายเดียวกัน มีวิธีการทำงานร่วมกันอย่างมีระบบ มีการพึ่งพาอาศัยกันเพื่อประโยชน์ที่จะเกิดขึ้น และต่างฝ่ายต่าง ได้รับประโยชน์เหล่านั้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับข้อตกลงในเบื้องต้นที่เป็นพันธะต่อกันไว้

องค์ประกอบของเครือข่าย

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2543) ได้อธิบายถึงองค์ประกอบของเครือข่ายที่ น่าสนใจว่าองค์ประกอบของเครือข่ายเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในการทำงาน รูปแบบเครือข่าย การ รวมตัวกันบางครั้งเราอาจจะมองว่าเป็นเครือข่ายแล้ว แต่เพียงการพบปะพูดคุยสังสรรค์กันเท่านั้น ยังไม่มีเป้าหมายร่วมกัน ไม่มีความตั้งใจแน่วแน่ในการทำงานร่วมกัน รวมตัวกันตามกระแส มากกว่าการรวมตัวกันตามเป้าหมายร่วมกัน ซึ่งจะไม่มี การเสริมต่อหรือสานต่อในการทำงาน ดังนั้น เครือข่ายจึงต้องมีองค์ประกอบสำคัญ คือ

1. การรับรู้มุมมองร่วมกัน (common perception) สมาชิกมีการรับรู้เหตุการณ์ การ ร่วมกันเป็นเครือข่าย มีความเข้าใจในปัญหาและแก้ไขร่วมกัน ซึ่งส่งผลให้เกิดความผูกพันที่จะ ทำงานร่วมกันการรับรู้ร่วมกันถือได้ว่าเป็นหัวใจของเครือข่าย ทั้งนี้เนื่องจากการที่สมาชิกมีความ เข้าใจร่วมกันจะทำให้การดำเนินงาน การประสานงาน และการขอความร่วมมือเกิดขึ้นได้ง่าย เพราะต่างฝ่ายต่างเข้าใจร่วมกัน

2. การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (common vision) วิสัยทัศน์ร่วม เป็นการมองเห็นภาพ ของจุดหมายในอนาคตร่วมกันระหว่างสมาชิกในกลุ่ม การรับรู้เข้าใจถึงทิศทางเดียวกัน และการมี เป้าหมายที่จะดำเนินงานไปด้วยกัน ซึ่งจะทำให้เครือข่ายมีพลัง เกิดเอกภาพและบรรเทาความ ขัดแย้งอันเกิดจากมุมมองที่แตกต่างกัน ดังนั้นการสร้างวิสัยทัศน์จึงต้องสร้างให้เกิดขึ้นใน เครือข่าย แม้ต้องใช้เวลา

3. การมีผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน (mutual interests/benefits) การมีผลประโยชน์ร่วมกัน เป็นปัจจัยหนึ่งของการก่อเกิดเครือข่าย ซึ่งต้องเป็นประโยชน์มากพอที่จะทำให้เกิดการรวมตัวกันเป็นเครือข่าย ซึ่งเป็นประโยชน์เป็นทรัพย์สิน สิ่งของ เกียรติยศชื่อเสียง ความสุข ความพึงพอใจ โดยสรุปคือ การจะดึงใครมาร่วมเป็นเครือข่าย จะต้องคำนึงถึงว่า เขาจะได้รับประโยชน์จากการที่ได้ร่วมเครือข่ายกัน ซึ่งแต่ละคนอาจจะได้รับประโยชน์แตกต่างกันเล็กน้อยไม่เท่ากัน ดังนั้น เมื่อใดที่เข้าไม่ได้รับประโยชน์หรือได้น้อยกว่าเสีย เขาก็จะออกไปจากเครือข่ายในที่สุดซึ่งในหลักสำคัญคือประโยชน์ที่เข้าร่วมต้องมีเพียงพอกับการเข้าร่วมเครือข่าย มิใช่เป็นเพียงไม้ประดับที่มีเพียงชื่อหรือตำแหน่ง แต่ไม่มีโอกาสในการเข้าร่วมดำเนินกิจกรรมของเครือข่าย

4. การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายอย่างกว้างขวาง (all stakeholders participation) การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายนับว่า เป็นเรื่องสำคัญมากในการพัฒนาความเข้มแข็งของเครือข่าย เพราะกระบวนการมีส่วนร่วมของเครือข่ายจากทุกฝ่าย (all stakeholders in network) ย่อมเป็นเงื่อนไขที่ทำให้เกิดการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และร่วมลงมือกระทำอย่างแข็งขัน ดังนั้น สถานะของสมาชิกในเครือข่าย จึงควรเป็นไปในลักษณะของความเท่าเทียมกัน (equal status) ในฐานะของ “หุ้นส่วน” (partner) ของเครือข่าย ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ในแนวราบ (horizontal relationship) ที่เท่าเทียมกันแทนความสัมพันธ์ในแนวตั้ง (vertical relationship) หมายความว่า หากการรวมตัวเป็นเครือข่ายเกิดขึ้นระหว่างรัฐกับชุมชนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐก็ต้องวางสถานะของตนเองเทียบเท่ากับประชาชนในฐานะของสมาชิกเครือข่าย มิใช่การวางตัวเป็นเจ้านายเหนือประชาชน อย่างไรก็ตามแม้สิ่งนี้จะยากในทางปฏิบัติในหลายๆกรณี เพราะต้องอาศัยการเปลี่ยนแปลงกรอบความคิดของสมาชิกในเครือข่าย และการสร้างบริบทแวดล้อมอื่นๆ เข้ามาประกอบด้วย แต่ก็ยังมีสิ่งที่จำเป็นต้องกระทำหากต้องการสร้างเครือข่ายที่เข้มแข็ง

5. การเสริมสร้างซึ่งกันและกัน (complementary relationship) องค์ประกอบที่จะทำให้เครือข่ายดำเนินไปอย่างต่อเนื่องก็คือ การที่สมาชิกของเครือข่ายต่างก็ต้องเสริมสร้างซึ่งกันและกันโดยที่จุดแข็งของฝ่ายหนึ่งไปช่วยแก้ไขจุดอ่อนของอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งจะทำให้ผลตอบแทนหรือผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการรวมตัวเป็นเครือข่ายมากกว่าการไม่สร้างเครือข่ายแต่ต่างคนต่างอยู่ตัวอย่าง เช่น นักวิชาการที่เข้าใจสภาพท้องถิ่นเข้าไปทำการวิจัยร่วมกับประชาชนในท้องถิ่นที่จะช่วยให้เกิดการระดมองค์ความรู้ของท้องถิ่นอย่างเป็นระบบ อันเป็นประโยชน์ต่อชุมชน ในขณะที่ประชาชนในท้องถิ่นก็ให้ข้อมูลและความร่วมมือในการทำวิจัย หรือการที่มูลนิธิขององค์กรธุรกิจ

ช่วยสนับสนุนด้านการเงินแก่องค์กรประชาชนขณะเดียวกัน ความสำเร็จขององค์กรประชาชนก็สร้างชื่อเสียงแก่องค์กรธุรกิจนั้นด้วย

6. การพึ่งพิงอิงกัน (interdependence) เนื่องจากธรรมชาติความจำกัดของสมาชิกในเครือข่ายทั้งด้านทรัพยากร ความรู้ เงินทุน กำลังคน ฯลฯ สมาชิกของเครือข่ายจึงไม่สามารถดำรงอยู่ได้อย่างสมบูรณ์ด้วยตนเอง การจะทำให้เป้าหมายร่วมสำเร็จได้นั้น สมาชิกต่างจำเป็นต้องพึ่งพาซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิกในเครือข่าย เพื่อให้เกิดความเสริมสร้างซึ่งกันและกัน การจะทำให้สมาชิกในเครือข่ายหรือหุ้นส่วนของเครือข่ายยึดโยงกันให้แน่นหนา จำเป็นต้องทำให้หุ้นส่วนแต่ละคนรู้สึกได้ว่า หากเขาหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งออกไปจะทำให้เครือข่ายล้มลงไปได้ การดำรงอยู่ของหุ้นส่วนแต่ละคนจึงจำเป็นต้องการดำรงอยู่ของเครือข่าย ซึ่งการพึ่งพิงอิงร่วมกันนี้จะส่งผลทำให้สมาชิกต้องมีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันโดยอัตโนมัติ

7. การปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน (interaction) หากสมาชิกในเครือข่ายไม่มีการปฏิสัมพันธ์กันแล้ว ก็ไม่ต่างอะไรกับการที่ต่างคนต่างอยู่ ไม่มีทางที่จะเกิดความร่วมมือกันได้และจะไม่เกิดเครือข่ายความร่วมมืออย่างแท้จริง ดังนั้น สมาชิกในเครือข่ายต้องทำกิจกรรมร่วมมือเพื่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกด้วยกัน เช่น มีการติดต่อกันผ่านทาง การเขียนหรือการพบปะพูดคุย การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน หรือมีกิจกรรมประชุมสัมมนา ร่วมกัน เป็นต้น ซึ่งผลของการปฏิสัมพันธ์นี้ ต้องก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเครือข่ายตามมาด้วย ปฏิสัมพันธ์ดังกล่าว จะเป็นลักษณะของความสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยนระหว่างกัน (reciprocal exchange) มิใช่ปฏิสัมพันธ์ฝ่ายเดียว (unilateral exchange) ยิ่งสมาชิกมีการปฏิสัมพันธ์มากเท่าใด ก็ยิ่งเกิดความผูกพันภายในระหว่างกันมากขึ้นเท่านั้น ช่วยให้เกิดความเชื่อมโยงในระดับที่แน่นแฟ้นมากขึ้น (highly integrated) นอกจากนี้ การปฏิสัมพันธ์ยังช่วยให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างกันมากขึ้นอันจะช่วยทำให้เครือข่ายเข้มแข็งยิ่งขึ้น

จากแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของเครือข่าย แต่ละองค์ประกอบเป็นผลต่อการดำเนินงานเครือข่ายทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นการรับรู้ มีมุมมองร่วมกัน มีวิสัยทัศน์ร่วมกัน มีผลประโยชน์ร่วมกัน พึ่งพิงกัน การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ล้วนแต่ทำให้เครือข่ายเข้มแข็ง ซึ่งความเข้มแข็งของเครือข่ายจะเป็นปัจจัยทำนายนายการบรรลุเป้าประสงค์ และสะท้อนพลังในการดำเนินงาน รวมทั้งความต่อเนื่องยั่งยืนเครือข่ายอีกด้วย

ความเข้มแข็งของเครือข่าย

Suheuing (1994 อ้างถึงใน นฤมล นิราทร, 2543) กล่าวว่า ความเข้มแข็งของการทำงานแบบเครือข่ายไม่ได้ตัดสินกับเพียงความสามารถหาสมาชิกหรือภาคีเครือข่ายเท่านั้น แต่

จะต้องมองให้ไกลไปถึงผลสำเร็จของงานด้วย สิ่งสำคัญต่อความเข้มแข็งในการทำงานเครือข่ายได้แก่

1. การมีพันธะสัญญาที่หนักแน่นระหว่างกัน (commitment) นอกจากจะหมายถึงการมีอุดมการณ์และความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นแล้ว ยังหมายถึงการมีมิตรภาพที่ใกล้ชิด มีสายสัมพันธ์ระหว่างกันด้วย การสร้างมิตรภาพและสายสัมพันธ์มิใช่สิ่งที่จะสร้างได้ข้ามคืน แต่หมายถึงการผ่านกระบวนการทำงาน ความสำเร็จ ความล้มเหลวร่วม และร่วมปรึกษาหารือกันอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

2. การพัฒนาอยู่ตลอดเวลา (continuous improvement) การทำงานเครือข่ายจะมีประโยชน์อย่างเต็มศักยภาพก็ต่อเมื่อแต่ละองค์ที่มาร่วมเป็นเครือข่ายมีการปรับปรุงพัฒนาอยู่ตลอดเวลา

3. การมีพันธกรณีระยะยาว (long-term commitment) การสร้างพันธกรณีระยะยาว มีความเกี่ยวพันอย่างใกล้ชิดกับองค์ประกอบแรก คือ การมีพันธะสัญญาที่หนักแน่นระหว่างกัน เพราะการปรับปรุงพัฒนาอยู่อย่างสม่ำเสมอต้องการข้อผูกพันระยะยาว และก็เป็นเรื่องปกติที่องค์กรเครือข่ายที่มีพันธกรณีร่วมกัน มีความผูกพันกันในระยะยาว และได้รับประโยชน์ร่วมกันเท่านั้นที่จะอยู่ในสภาพที่จะสามารถแลกเปลี่ยนทรัพยากร ตลอดจนร่วมกันทำงานและสร้างผลงานที่เป็นประโยชน์ต่อการสร้างเครือข่ายการทำงาน

4. การเพิ่มพลัง (empowerment) หมายถึงการสนับสนุนให้องค์กรเครือข่ายได้มีโอกาสแสดงความสามารถตลอดจนพิจารณาญาณของตนในสถานการณ์ต่างๆ ร่วมคิด ร่วมแก้ไขปัญหาต่างๆ เช่น การหาทุน การจัดกิจกรรมเสริมสร้างความสัมพันธ์ ขณะเดียวกันต้องมีการเสริมทักษะการสร้างเครือข่ายให้ผู้ปฏิบัติงาน และการสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยวิชาการต่างๆ ด้วยการเสริมพลังในการทำงานยังหมายรวมถึง ความสามารถในการจัดหาทรัพยากรในลักษณะต่างๆ ที่จำเป็นต่อการทำงานด้วย

5. การมีค่านิยมร่วมกัน (shared value) เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการทำงานร่วมกันเนื่องจากค่านิยม เป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมในการทำงาน การทำงานแบบเครือข่ายจะประสบความสำเร็จอย่างยิ่งหากองค์กรเครือข่ายมีค่านิยมร่วมกัน เช่น การให้ความสำคัญต่อคุณภาพของงาน ความยืดหยุ่น การเปิดเผยจริงใจ การให้ความสำคัญต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เป็นต้น ทั้งยังต้องมีค่านิยมการทำงานร่วมกันเป็นทีม แม้แต่แต่ละองค์จะมีความถนัดแตกต่างกัน แต่เครือข่ายยังคงมีเป้าหมายร่วมกัน

6. ภาวะผู้นำ (leadership) ภาวะผู้นำเป็นสิ่งที่มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าองค์ประกอบใดๆ ข้างต้น ภาวะผู้นำ หมายถึงการสร้างวิสัยทัศน์ในเชิงกลยุทธ์ รวมทั้งชักจูง

โน้มน้าวให้ผู้อื่นเห็นความสำคัญต่อสิ่งที่จะต้องกระทำร่วมกัน และการจัดหาทรัพยากรที่จำเป็นต่อการทำงานเพื่อเสริมความสัมพันธ์ระหว่างเครือข่ายและผลสำเร็จของงาน นอกจากนี้ ผู้นำต้องเป็นคนซื่อสัตย์ สุจริต ขยัน เสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

สำหรับการดำเนินงานของโรงเรียนคู่พัฒนา เนื่องจากเป็นความร่วมมือระหว่างโรงเรียนพี่และโรงเรียนน้อง ดังนั้นในการพัฒนาคุณภาพร่วมกันของโรงเรียนคู่พัฒนา หากมีการสร้างให้เกิดองค์ประกอบของเครือข่าย และมีความเข้มแข็งของการทำงานแบบเครือข่ายดังกล่าว ก็จะทำให้โรงเรียนคู่พัฒนาสามารถดำเนินกิจกรรมร่วมกันได้อย่างมีคุณภาพ และเกิดความยั่งยืนต่อไป

แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคู่พัฒนา

การสร้างเครือข่ายและโรงเรียนร่วมพัฒนา

การสร้างเครือข่ายและโรงเรียนร่วมพัฒนาเพื่อพัฒนาโรงเรียนสู่มาตรฐานสากล เป็นเครื่องมือสำคัญในการระดมสรรพกำลังเพื่อสร้างความร่วมมือกับองค์กรและเครือข่าย ให้ร่วมกันขับเคลื่อนมุ่งไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียนสู่มาตรฐานสากล (คู่มือการสร้างเครือข่ายร่วมพัฒนาและการส่งเสริมศักยภาพผู้เรียน, 2553)

ความคาดหวัง

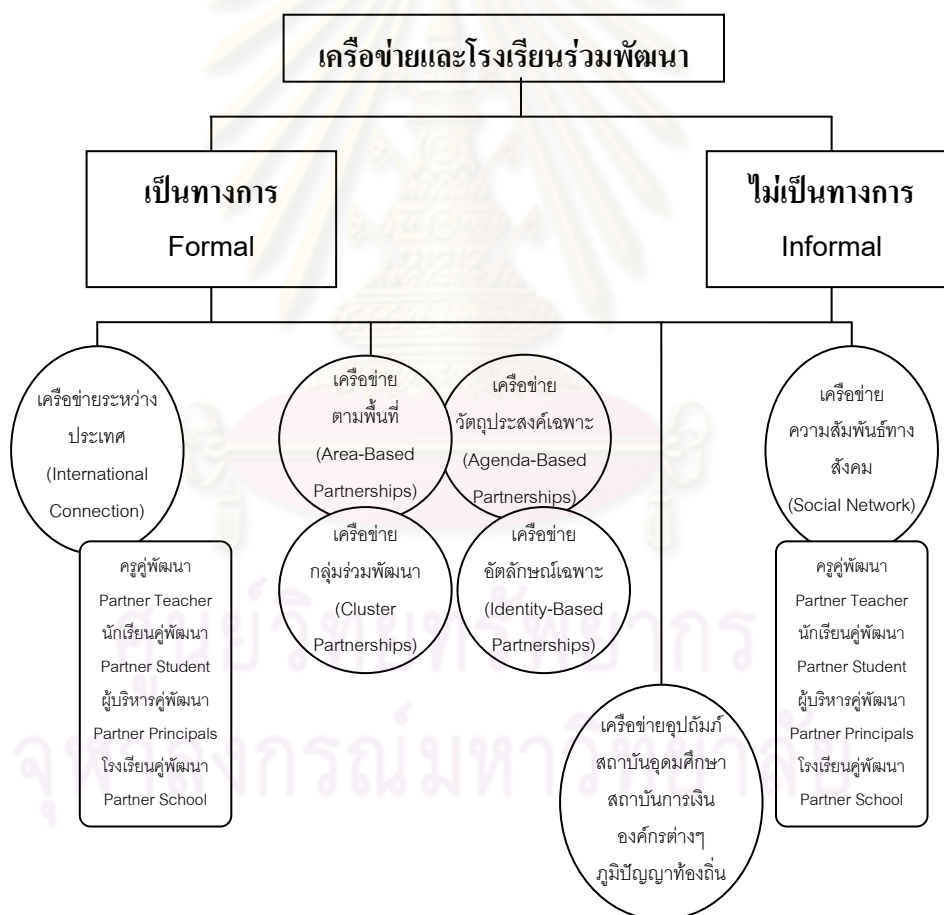
1. โรงเรียนที่จัดการศึกษาในระดับเดียวกันเป็นโรงเรียนร่วมพัฒนาหรือเครือข่ายร่วมพัฒนาทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค ระดับประเทศ และระดับสากลระหว่างประเทศ โดยมีข้อตกลงในการดำเนินการร่วมพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
2. โรงเรียนมีเครือข่ายสนับสนุนจากสถาบันอุดมศึกษา หรือสถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับที่สูงกว่าชุมชนและองค์กรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
3. โรงเรียนทุกโรงเรียนมีการวางแผนและจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับโรงเรียนร่วมพัฒนาหรือเครือข่ายร่วมพัฒนา และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง
4. โรงเรียนมีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์กร สถาบันต่างๆ เป็นแหล่งเรียนรู้
5. โรงเรียนที่ร่วมพัฒนาได้เสริมสร้างสมรรถนะการจัดการศึกษาและพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพสูงขึ้น
6. ครูและบุคลากรในโรงเรียนร่วมพัฒนาได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพิ่มพูนประสบการณ์วิชาชีพ

7. ครู บุคลากร และนักเรียนทุกโรงเรียนได้ขยายโลกทัศน์สู่การมีส่วนร่วมรับผิดชอบในขอบข่ายของสังคมและชุมชนที่หลากหลายกว้างขวางขึ้น

8. นักเรียนในโรงเรียนได้สื่อสาร แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เคารพความคิดเห็น ความเชื่อ และวิถีชีวิตที่แตกต่างหลากหลาย รวมถึงการมีจิตสำนึกร่วมในการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมโลก

กรอบความคิดในการสร้างเครือข่ายและโรงเรียนร่วมพัฒนา

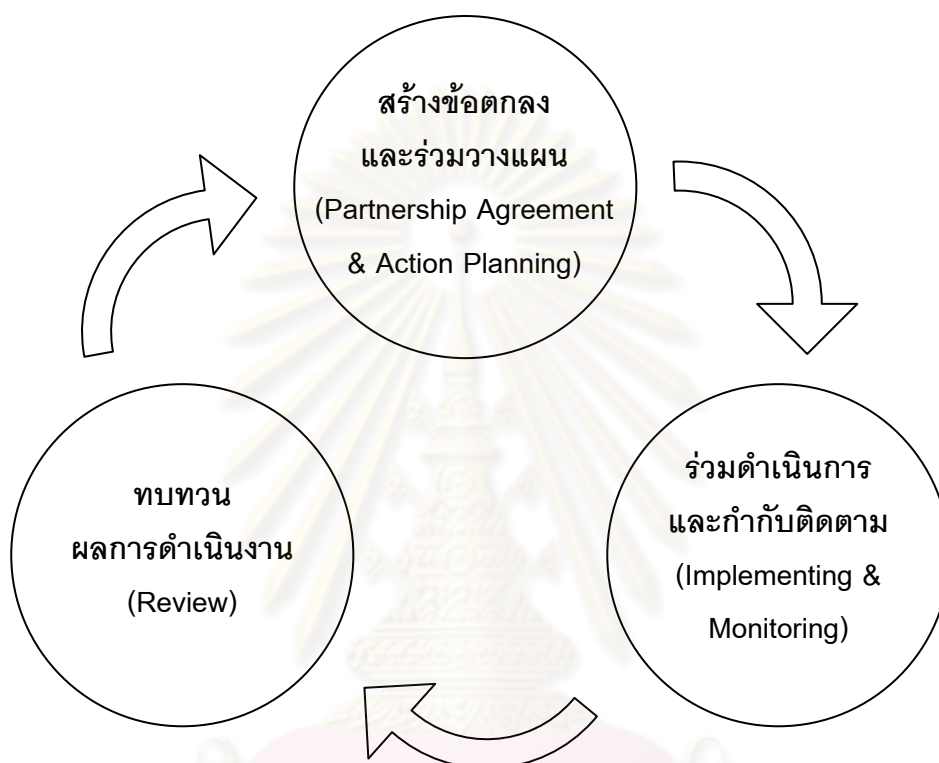
การสร้างเครือข่ายและโรงเรียนร่วมพัฒนา เสนอแนวคิดเพื่อประกอบการสร้างเครือข่ายสรุปได้ดังภาพประกอบ 2.1 (คู่มือการสร้างเครือข่ายร่วมพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพผู้เรียน, 2553)

ภาพประกอบ 2.1 เครือข่ายและโรงเรียนร่วมพัฒนา

แนวทางการสร้างเครือข่ายและโรงเรียนร่วมพัฒนาสู่มาตรฐานสากล

ขั้นตอนในการสร้างและพัฒนาเครือข่ายและโรงเรียนร่วมพัฒนาสู่มาตรฐานสากล ควรดำเนินการเป็นระบบ/กระบวนการในรูปแบบต่างๆ เช่น วงจรการร่วมพัฒนา (partnership cycle) ดังภาพประกอบ 2.2 (คู่มือการสร้างเครือข่ายร่วมพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพผู้เรียน, 2553)

ภาพประกอบ 2.2 วงจรการร่วมพัฒนา (partnership cycle)

จากกรอบความคิดการสร้างเครือข่ายและโรงเรียนร่วมพัฒนาสู่มาตรฐานสากล จำแนกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ เครือข่ายที่เป็นทางการ คือ เป็นเครือข่ายที่มีข้อตกลง ระบบระเบียบของความสัมพันธ์และมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน และเครือข่ายที่ไม่เป็นทางการ คือ เครือข่ายความสัมพันธ์ทางสังคม มีข้อตกลงเฉพาะกิจกรรม มีวัตถุประสงค์เฉพาะเรื่องแต่ไม่มีข้อตกลงระบบ ระเบียบของความสัมพันธ์ และมีวัตถุประสงค์ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนจะจัดระบบความสัมพันธ์ให้เป็นเครือข่ายประเภทใดขึ้นอยู่กับระดับความสัมพันธ์ให้เป็นเครือข่ายประเภทใดขึ้นอยู่กับระดับความสัมพันธ์และวัตถุประสงค์ขององค์กรนั้นๆ สำหรับขั้นตอนในการสร้างเครือข่ายมีข้อเสนอแนะแนวทางการสร้างเครือข่ายร่วมพัฒนาทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ การสร้างเครือข่ายโรงเรียนควรดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นเตรียมการและแสวงหาผู้ร่วมพัฒนา

เป็นการสร้างความตระหนักให้กับบุคลากรหลักและผู้เกี่ยวข้องหลักของโรงเรียนในการศึกษาแสวงหาเครือข่ายที่มีความเข้า เหมาะสม สอดคล้อง นำไปสู่ความสัมพันธ์ ความร่วมมือที่ดี และสามารถประสานผลประโยชน์ให้เกิดความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของบุคคลและองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ โรงเรียนควรดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียนประชุมชี้แจง อภิปราย รับฟังข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับนโยบาย และแนวทางการสร้างเครือข่ายและโรงเรียนร่วมพัฒนาสู่มาตรฐานสากลให้กับบุคลากรหลักของโรงเรียนร่วมพัฒนาสู่มาตรฐานสากลให้กับบุคลากรหลักของโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้เกี่ยวข้องหลักเพื่อสร้างความตระหนักร่วมกัน

2. แต่งตั้งคณะทำงาน โรงเรียนแต่งตั้งคณะทำงานด้านเครือข่าย (partnership committee) ประกอบด้วยผู้บริหารและบุคลากรหลักของโรงเรียน รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ทั้งในและต่างประเทศ อาจจะเป็นศิษย์เก่าที่มีประสบการณ์หรือผู้นำองค์กรที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ผู้บริหารโรงเรียนเครือข่ายร่วมพัฒนา เพื่อกำหนดแผน เป้าหมาย และแหล่งร่วมพัฒนา ตลอดจนแนวทางการสนับสนุนจากชุมชน สถานศึกษาและองค์กรต่างๆ โดยคำนึงถึงความต้องการและโอกาสของนักเรียนนักเรียนว่าจะมีส่วนเข้าถึงกิจกรรมและบริการร่วมพัฒนาได้ทั่วถึงทุกคนหรือเฉพาะกลุ่ม ซึ่งมีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

2.1 ศึกษา ทำความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับทิศทางและกลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียน โดยคำนึงถึงคุณประโยชน์ของทั้งสองฝ่ายที่อาจได้รับหรือเรียนรู้จากโรงเรียนร่วมพัฒนาทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

2.2 สำรวจ ทบทวน ว่ามีโรงเรียนที่เป็นคู่พัฒนาอยู่ในท้องถิ่น พื้นที่ใกล้เคียงอยู่ เดิมแล้ว หรือโรงเรียนที่สามารถเข้าร่วม แลกเปลี่ยน เรียนรู้พัฒนาได้ตามที่กำหนดเป้าหมายไว้หรือไม่ หรืออาจแสวงหาแนวทางสร้างคู่พัฒนาในลักษณะกลุ่มร่วมพัฒนา (cluster Partnerships) กับโรงเรียนในท้องถิ่นหรือภูมิภาคอื่นเพิ่มเติม

2.3 ประสานงานขอความร่วมมือจากครู บุคลากร หรือผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อใช้สัมพันธภาพส่วนตัวในการแสวงหาผู้ร่วมพัฒนาทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งเป็นทางเลือกที่ดีประการหนึ่งในการได้มาซึ่งผู้ร่วมพัฒนาที่หลากหลาย ตรงตามความต้องการเฉพาะด้านของโรงเรียน

2.4 แสวงหาโรงเรียนร่วมพัฒนาในต่างประเทศโดยสามารถติดต่อองค์กรที่ให้การสนับสนุนโดยตรง หรือองค์กรที่ให้การสนับสนุนโดยตรง หรือองค์กรการกุศล หรือองค์กรเพื่อการพัฒนาที่ไม่แสวงหากำไรซึ่งจะช่วยระบุโรงเรียนที่เป็นแหล่งร่วมพัฒนาผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

ตัวอย่างเช่น iEARN (www.iearn.org.uk) เป็นเครือข่ายทางการศึกษาและทรัพยากรการเรียนรู้นานาชาติเป็นเครือข่ายที่ไม่หวังผลกำไรที่ใหญ่ที่สุดในโลก ที่จะช่วยให้ครูและเยาวชนใช้อินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีอื่นในการสร้างความร่วมมือในการทำโครงการเพื่อการเรียนรู้ร่วมกัน ,ePALS-'electronic pals' (www.epals.com) เป็นเว็บไซต์ที่บริการ E-mail ที่มีความปลอดภัยสำหรับนักเรียนร่วมพัฒนา โดยไม่คิดค่าบริการสำหรับครูและนักเรียน ,elanguages (www.elanguages.org) เป็นเว็บไซต์ที่มีรูปแบบความร่วมมือในการจัดการเรียนรู้สำหรับครูที่ใช้ได้กับผู้ร่วมพัฒนานานาชาติอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพทั้งในลักษณะแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ Moodle (moodle.org) เป็นเว็บไซต์บริการฟรี โดยมีสาระเกี่ยวกับระบบการจัดการเรียนรู้และการเรียนเสมือนจริง เป็นต้น คณะทำงานศึกษาต้องให้ความสนใจและสืบเสาะแสวงหาข้อมูลที่เหมาะสมเพียงพอให้มากที่สุด เมื่อได้ประชุมปรึกษาหารือ พิจารณาศึกษาความเป็นไปได้ ความสอดคล้อง ความเหมาะสม แล้วจึงตัดสินใจเลือกและมอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบดำเนินการประสานงานสร้างความเข้าใจระหว่างผู้นำและผู้บริหาร ให้เห็นความสำคัญและประโยชน์ร่วมกันเป็นการเบื้องต้นในการที่จะร่วมมือเป็นเครือข่ายอย่างเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ

สร้างข้อตกลงและร่วมวางแผน

การสร้างข้อตกลงและร่วมวางแผน (partnership agreement & action planning) เมื่อผู้นำและผู้บริหารของเครือข่ายเห็นความสำคัญและประโยชน์ร่วมกัน และตกลงเป็นการเบื้องต้นที่จะร่วมมือเป็นเครือข่าย เพื่อให้เกิดแนวทางในการดำเนินงาน จัดกิจกรรม สร้างข้อตกลงและร่วมวางแผน (partnership agreement & action planning) เพื่อให้เกิดแนวทางความร่วมมือที่ชัดเจน ก็จะมีการสร้างข้อตกลงและร่วมวางแผนต่อไป

การวางแผนสร้างเครือข่ายและโรงเรียนร่วมพัฒนาให้คณะทำงานศึกษาสำรวจข้อมูลพื้นฐาน จัดทำทะเบียนองค์กรเครือข่าย จำแนกประเภทเครือข่ายทั้งประเภทที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ กำหนดผู้รับผิดชอบวัตถุประสงค์ บประมาณ วิธีการดำเนินการ กิจกรรมและการประเมินผลให้มองเห็นภาพการปฏิบัติงานที่เป็นรูปธรรม เพื่อสร้างความเข้มแข็ง ความต่อเนื่องของเครือข่าย มุ่งเน้นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาโรงเรียนสู่มาตรฐานสากล โดยผ่านได้หลายช่องทาง และมีช่องทางที่สำคัญ คือ ผ่านกระบวนการของระบบ ICT เป็นการเชื่อมโยงความสัมพันธ์กันด้วยระบบ อินเทอร์เน็ต ซึ่งผู้บริหารและครูต้องมีความรู้และทักษะพื้นฐานด้านภาษาอังกฤษและการใช้ ICT แต่ต้องคำนึงถึงคุณประโยชน์ของทั้งสองฝ่ายที่อาจได้รับหรือเรียนรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพจากโรงเรียนที่จะเป็น

คู่พัฒนาทั้งในระยะสั้นและระยะยาว และต้องไม่เป็นการเพิ่มภาระ ทำให้ผู้บริหารต้องทิ้งโรงเรียน ครูต้องทิ้งห้องสอน ดังนั้น ควรร่วมกันกำหนดแนวทางจัดทำแผนงาน โครงการเพื่อนำไปสู่การ ดำเนินการต่อไป

สำหรับข้อมูล แนวคิด เพื่อประกอบการจัดทำแผนงาน โครงการในการสร้างเครือข่าย และโรงเรียนร่วมพัฒนา มีดังนี้

1. การติดต่อสื่อสาร แลกเปลี่ยนสารสนเทศเพื่อการทำความรู้จักและร่วมทำความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และแนวทางการร่วมเป็นคู่พัฒนา
2. มีการศึกษาหลักสูตรร่วมกันเพื่อกำหนดแนวทางในการดำเนินงานจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการสร้างเครือข่ายและโรงเรียนร่วมพัฒนา
3. จัดให้นักเรียนแต่ละโรงเรียนได้จัดทำโครงงานเล็กๆ ระยะสั้น เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างกระแสความสนใจของนักเรียนในวงกว้าง
4. จัดให้ผู้แทนของโรงเรียนได้พบปะ เยี่ยมเยือนโรงเรียนร่วมพัฒนาในกรณีที่เป็นโรงเรียนภายในประเทศ เพื่อร่วมปรึกษาหารือในรายละเอียดการร่วมดำเนินการ
5. จัดทำและลงนามข้อตกลงร่วมระหว่างโรงเรียน
6. ร่วมกันจัดทำแผนการดำเนินงานร่วมระหว่างโรงเรียนทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

จากแนวคิดดังกล่าว โรงเรียนสามารถเลือกรูปแบบ วิธีการสร้างเครือข่ายในแต่ละประเภทได้ตามความเหมาะสมตามบริบทของแต่ละโรงเรียน ไม่ได้ใช้รูปแบบเดียวกันในทุกโรงเรียน คณะทำงานต้องศึกษาตามความเหมาะสม คัดเลือกมาเป็นเครือข่ายให้การสนับสนุน (เครือข่ายอุปถัมภ์) หรือโรงเรียนร่วมพัฒนามุ่งสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล เพื่อความร่วมมือในการยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งมีแนวคิดเป็นข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้

1. สร้างเครือข่ายส่งเสริมการพัฒนาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล เป็นเครือข่ายให้การส่งเสริมสนับสนุนทั้งในและต่างประเทศ เป็นเครือข่ายอุปถัมภ์ ซึ่งหมายถึง บุคคล องค์กร สถาบัน ชุมชน ที่มีส่วนร่วมให้การสนับสนุน และร่วมพัฒนาโรงเรียนทั้งในด้านการระดมสรรพกำลัง ทรัพยากรและองค์ความรู้และเทคโนโลยี เช่น สถาบันอุดมศึกษา สถาบันการเงิน องค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ชุมชนภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับองค์กรที่มีบทบาทโดยตรงหรือโดยอ้อม มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เห็นความสำคัญ ผลประโยชน์ร่วมกันในการพัฒนาโรงเรียนสู่มาตรฐานสากล อาจจะทำข้อตกลงความร่วมมือระหว่างกัน (MOU) ระหว่างผู้นำองค์กรนั้นๆกับผู้บริหารโรงเรียน รวมทั้งจัดแผนงานโครงการในการสร้างความสัมพันธ์ กิจกรรม รวมถึงกำหนดบทบาทผู้รับผิดชอบ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์

2. สร้างเครือข่ายร่วมพัฒนา โรงเรียนทั้งในและต่างประเทศที่มีศักยภาพเพียงพอทั้งภาครัฐและเอกชน สม่ครใจร่วมมือกันเป็นเครือข่าย จัดทำข้อตกลงความร่วมมือระหว่างกัน (MOU) สร้างเครือข่ายระหว่างโรงเรียน สามารถดำเนินการได้ทั้งระดับโรงเรียน ระดับกลุ่มงาน/และกลุ่มสาระ ระดับสาขาวิชา ระดับชั้นเรียน ระดับบุคคล/กลุ่มบุคคล เช่น การเป็นคู่พัฒนาระหว่างนักเรียน ฯลฯ สำหรับแนวคิดเพื่อการวางแผนเครือข่ายการร่วมพัฒนาระดับโรงเรียน มีแนวทางดังนี้

2.1 เครือข่ายร่วมพัฒนาตามพื้นที่ (area-based partnerships) เป็นการจำแนกโรงเรียนร่วมกันพัฒนาตามสภาพพื้นที่ภูมิศาสตร์ ได้แก่ โรงเรียนที่ตั้งอยู่ท้องถิ่นเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน ในเขตพื้นที่หรือจังหวัดเดียวกันเป็นสำคัญหรืออาจตั้งอยู่ในกลุ่มจังหวัดเขตตรวจราชการเพื่อสะดวกในการประสานงาน และวางแผนการให้ความร่วมมือพัฒนา

2.2 เครือข่ายกลุ่มร่วมพัฒนา (cluster partnerships) ประกอบด้วยโรงเรียนสองโรงเรียนหรือมากกว่านั้นในท้องถิ่นเดียวกัน ดำเนินการร่วมพัฒนากับโรงเรียนจำนวนใกล้เคียงกันในอีกท้องถิ่นหนึ่ง ซึ่งโดยปกติแล้วควรคำนึงถึงระยะทางหรือความสะดวกในการเดินทางระหว่างกลุ่มเพื่อให้โรงเรียนสามารถติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมประชุมปรึกษาหารือกันได้ทางตรง (face-to-face meeting) อย่างน้อยภาคเรียนละครั้ง ลักษณะสำคัญอีกประการหนึ่งของกลุ่มร่วมพัฒนานี้ คือแต่ละโรงเรียนในกลุ่มมักจะมีโรงเรียนที่เป็นคู่ร่วมพัฒนาในกลุ่มโรงเรียนของต่างประเทศ ซึ่งจะช่วยให้เกิดการเชื่อมประสานการร่วมพัฒนาระหว่างกลุ่มโรงเรียนภายในประเทศและต่างประเทศ

2.3 เครือข่ายร่วมพัฒนาที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะ (agenda-based partnerships) เป็นการร่วมกันพัฒนาระหว่างโรงเรียนที่มีวาระการพัฒนาหรือวัตถุประสงค์เฉพาะร่วมกัน เช่น กลุ่มโรงเรียนเน้นความเป็นเลิศทางวิทยาศาสตร์ กลุ่มโรงเรียนจุฬาภรณวิทยาลัย กลุ่ม Education Hub เป็นต้น

2.4 เครือข่ายที่มีอัตลักษณ์เฉพาะ (identity – based partnerships) เป็นการรวมกลุ่มเพื่อให้ความช่วยเหลือร่วมมือกันตามอัตลักษณ์ร่วมของโรงเรียน เช่น กลุ่มโรงเรียนเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เช่น ในรัชกาลที่ 5 รัชกาลที่ 6 รัชกาลที่ 9 กลุ่มเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ กลุ่มโรงเรียนอนุบาลจังหวัด ฯลฯ

สำหรับโรงเรียนทั้งภาครัฐและเอกชนที่สนใจสมัครในและมีศักยภาพเพียงพอสนใจเข้าร่วมโครงการโรงเรียนร่วมพัฒนาสู่มาตรฐานสากล จัดทำแผนและข้อตกลงความร่วมมือระหว่างกัน ได้รับการพิจารณาเห็นชอบจาก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กระทรวงศึกษาธิการ และได้รับการสนับสนุนจาก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ การพัฒนาบุคลากรการนิเทศ กำกับ ติดตาม และการ

ประเมินผลเพื่อการรับรองคุณภาพมาตรฐานสากล การสร้างเครือข่ายโรงเรียนร่วมกันพัฒนา จะเป็นกลยุทธ์ส่งเสริมสนับสนุนให้โรงเรียนพัฒนาสู่มาตรฐานสากลขยายเชิงปริมาณและคุณภาพได้มากขึ้น

ดังนั้น การสร้างข้อตกลงและร่วมวางแผนในการสร้างเครือข่ายและพัฒนาในเครือข่ายให้เกิดความเข้มแข็งต้องสอดคล้องกับคุณประโยชน์ของทั้งสองฝ่ายที่อาจได้รับ มีผู้รับผิดชอบ วัตถุประสงค์งบประมาณ วิธีการดำเนินการ กิจกรรม และการประเมินผล มองเห็นภาพการปฏิบัติการที่ชัดเจน เพื่อสร้างความเข้มแข็ง ความต่อเนื่องของเครือข่าย มุ่งเน้นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสู่มาตรฐานสากล โดยผ่านช่องทางในหลายช่องทาง เช่น ผ่านกระบวนการของระบบ ICT เป็นการเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน ด้วยระบบอินเทอร์เน็ต ซึ่งผู้บริหารและครูต้องมีความรู้และทักษะพื้นฐานด้านภาษาอังกฤษและการใช้ ICT

ขั้นร่วมดำเนินงานและกำกับ ติดตาม

เป็นขั้นตอนสำคัญในการนำแผนงาน/โครงการที่เตรียมการไว้มาปฏิบัติเพื่อสร้างเครือข่ายตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งมีกิจกรรมสำคัญ ดังนี้

1. คณะทำงานเครือข่ายของโรงเรียนศึกษารายละเอียด วิเคราะห์ตรวจสอบ ทบทวน แผนงาน โครงการประชุมชี้แจง เผยแพร่สร้างความเข้าใจผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้าใจ มีความพร้อมที่จะปฏิบัติตามแผน
2. คณะกรรมการบริหาร/คณะทำงานของเครือข่าย ผู้รับผิดชอบระหว่างเครือข่าย นำข้อตกลง กิจกรรมนำมาปฏิบัติ เพื่อขับเคลื่อนโรงเรียนสู่มาตรฐานสากล ตัวอย่างกิจกรรม เช่น
3. ร่วมจัดกิจกรรมหรือจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่ได้กำหนดร่วมกัน
  - 3.1 จัดกิจกรรมการเยี่ยมเยียน แลกเปลี่ยนระหว่างนักเรียน
  - 3.2 เชิญชวนผู้ปกครองนักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชนท้องถิ่นทั้งสองฝ่ายให้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงจัง
  - 3.3 ร่วมกันแสวงหาภาคีเครือข่ายสนับสนุนการดำเนินงานร่วมกับคู่พัฒนา
  - 3.4 ร่วมกันติดตามการดำเนินงานของคู่พัฒนาและพัฒนาการของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม
  - 3.5 จัดให้มีการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างผู้ปฏิบัติและนักเรียน ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ
  - 3.6 การใช้แหล่งเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนเครือข่ายเพื่อพัฒนาร่วมกัน

3.7 ร่วมมือกันพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา

การกำกับ ติดตาม และประเมินผล ในข้อตกลงควรกำหนดเรื่องของการกำกับ ติดตาม และประเมินผล กำหนดผู้รับผิดชอบ วัตถุประสงค์ เครื่องมือ วิธีการ งบประมาณและ ระยะเวลา เพื่อต้องการให้รู้ว่าผลการดำเนินงานของเครือข่ายบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่อย่างไร จะนำผลการประเมินให้คณะกรรมการบริหารเครือข่ายรับทราบ จะได้นำไปศึกษาวิเคราะห์เพื่อการ ปรับปรุงพัฒนาเครือข่ายให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

ขั้นตอนทบทวนผลการดำเนินงาน

1. คณะกรรมการบริหารเครือข่ายร่วมกันทบทวนผลการดำเนินงานของคู่พัฒนาว่ามีความก้าวหน้าหรือประสบผลสำเร็จตามที่ร่วมกันกำหนดไว้หรือไม่บ้าง มีผลกระทบต่อนื่องจากการดำเนินงานอย่างไรบ้าง ทั้งนี้ควรมีการแสดงผลข้อมูล หลักฐานร่องรอยผลการปฏิบัติงานมาใช้ประกอบการพิจารณา

2. ทบทวนแผนการดำเนินงานและข้อตกลงร่วมกันเพื่อพิจารณาปรับปรุง พัฒนา หรือ ดำเนินการตามความเห็นสมควรร่วมกันต่อไป

3. ผลการตรวจสอบทบทวนนำไปเป็นมาตรฐานในการปฏิบัติงานหรือพัฒนาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป ถ้าหากเห็นว่าเป็นปัญหาอุปสรรคควรปรับปรุงแก้ไขเสียใหม่

การสร้างเครือข่ายและโรงเรียนร่วมพัฒนาเป็นกลยุทธ์สำคัญที่ช่วยขับเคลื่อนให้โรงเรียนพัฒนาสู่มาตรฐานสากล ซึ่งมีแนวคิดในการสร้างเครือข่ายในมิติเครือข่ายที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการทั้งในและต่างประเทศ การดำเนินการสร้างเครือข่ายให้ได้ผลและมีประสิทธิภาพ ควรดำเนินการอย่างเป็นระบบ ได้แก่ 1) การเตรียมการและแสวงหาผู้ร่วมพัฒนา 2) การสร้างข้อตกลง ร่วมวางแผน 3) การร่วมดำเนินงานและกำกับติดตาม 4) การทบทวนผลการดำเนินงาน สำหรับการสร้างความเข้มแข็งและความต่อเนื่องของเครือข่ายโดยผ่านช่องทางในหลายช่องทาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำระบบ ICT ที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กันด้วยเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ดังนั้นผู้บริหารและครูต้องมีความรู้และมีทักษะพื้นฐานด้านภาษาอังกฤษในระดับดีพร้อม ที่จะใช้เป็นกลไกสำคัญของเครือข่ายที่ส่งเสริมการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาโรงเรียนสู่มาตรฐานสากลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความร่วมมือในการพัฒนาการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนคู่พัฒนา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้พิจารณาโรงเรียนคู่พัฒนาทั้งใน กรุงเทพมหานคร และ ภูมิภาค ทั้งสิ้น 27 คู่ โดยกรุงเทพมหานคร จำนวน 11 คู่ และภูมิภาค จำนวน 16 คู่ รวม 55 โรงเรียนได้เริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ 30 มิถุนายน 2550 ทั้งนี้เพื่อให้ได้รับความนิยมและสร้างศรัทธาให้แก่ผู้ปกครองและชุมชน ให้ปรากฏผลเป็นรูปธรรมชัดเจน ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้ลงนามประกาศโรงเรียนคู่พัฒนา ปีการศึกษา 2550 โดยมีผลบังคับตั้งแต่วันที่ 18 กรกฎาคม 2550 เป็นต้นไป และ โรงเรียนคู่พัฒนาทุกคู่จะมีคำสั่งแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการดำเนินงานโรงเรียนคู่พัฒนา เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงาน โดยมีวัตถุประสงค์ของโครงการ ดังนี้ (เอกสารโครงการโรงเรียนคู่พัฒนาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550)

1. เพื่อเพิ่มคุณภาพให้กับโรงเรียนที่ยังไม่ได้รับความนิยมและไม่มีความพร้อมให้มีคุณภาพมาตรฐานและได้รับนิยม และเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครอง ชุมชน ปรากฏผลเป็นรูปธรรมในปีการศึกษา 2551

2. เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนคู่พัฒนาให้สู่มาตรฐานในระดับประเทศ

3. เพื่อให้โรงเรียนคู่พัฒนา รวม 27 คู่ สามารถรองรับนักเรียนที่เกินจากแผนการรับนักเรียนประจำปีของโรงเรียนยอดนิยมได้

โรงเรียนคู่พัฒนามุ่งเน้นพัฒนามาตรฐานการศึกษาที่ทัดเทียมกัน 5 ข้อ ดังนี้

1. มาตรฐานทางด้านวิชาการ
2. มาตรฐานของครูที่มีศักยภาพ
3. มาตรฐานของนักเรียนที่มีระเบียบวินัยใฝ่การศึกษา
4. มาตรฐานด้านการใช้สื่อ IT การเรียนการสอนที่ทันสมัย
5. มาตรฐานทางความสัมพันธ์กับชุมชน และการ

ความร่วมมือในการพัฒนาการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระหว่างโรงเรียนสังกัดงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนคู่พัฒนาโรงเรียนต้นแบบโรงเรียนคู่พัฒนาได้มีการร่วมมือกันโดยมีกรอบการดำเนินการและแนวทางความร่วมมือกันด้านการศึกษาดังต่อไปนี้

1. ร่วมมือกันพัฒนาและยกระดับคุณภาพให้สูงขึ้นด้วยการบริหารจัดการเชิงระบบ โดยใช้กระบวนการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม TopSTAR โดยใช้วงจร PDCA และกระบวนการเทียบระดับหรือ Benchmarking โรงเรียนทั้งสองจะได้พัฒนางานร่วมกันภายใต้ “โครงการระบบดี

โรงเรียนมีคุณภาพ” (Healthy System, Healthy School) เพื่อสร้างระบบงานประกันคุณภาพ การศึกษาให้เข้มแข็ง

TopSTAR เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ที่สำคัญซึ่งพัฒนาขึ้นมาสำหรับการพัฒนาระบบ คุณภาพในโรงเรียน เรียกว่า TopSTAR ขึ้นมา ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 5 ส่วน คือ 1) กระบวนการทัศน์ของการพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษา (Think Over) 2) แผนยุทธศาสตร์ (Planning) 3) การบริหารระบบคุณภาพ (System) 4) การจัดโครงสร้างและทีมพัฒนาคุณภาพ (Team) 5) การประเมินทบทวน (Assessment and Reflection) ในการพัฒนาระบบคุณภาพ ตามแนวทางนี้จะต้องอาศัยแนวคิดสำคัญ 3 ประการดังนี้ คือ

1.1 แนวคิดเชิงระบบ (system thinking) “ระบบ” ในโรงเรียนเป็นความสัมพันธ์ ของส่วนต่างๆ ในองค์กรที่รวมกันให้องค์กรขับเคลื่อนตามบทบาทภารกิจ ซึ่งในการจัดระบบและ การบริหารระบบในโรงเรียนนั้นเป็นการจัดกลุ่มมาตรฐานและตัวบ่งชี้กับงานหรือโครงการที่ โรงเรียนดำเนินการให้เป็นระบบย่อยๆ ที่มีขั้นตอนการทำงาน วิธีการทำงานที่เป็นมาตรฐาน และ บันทึกรการทำงาน แล้วบริหารระบบนั้นด้วยกระบวนการ PDCA ระบบย่อยในโรงเรียนที่สะท้อน คุณภาพตามมาตรฐานการประเมินภายนอก 27 มาตรฐาน 91 ตัวบ่งชี้ มีอยู่ 10 ระบบย่อย ซึ่งแบ่งได้เป็น ระบบหลัก (core system) และระบบสนับสนุน (support system) โดยระบบ หลัก (core system) ได้แก่ ระบบการเรียนรู้ ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและระบบกิจการ นักเรียน , ระบบสนับสนุน (support system) ได้แก่ ระบบการนำองค์กร ระบบยุทธศาสตร์ ระบบบริหารการจัดการ ระบบการดูแลคุณธรรมจริยธรรมในวิชาชีพ ระบบการพัฒนานุเคราะห์ ระบบชุมชนสัมพันธ์ และระบบสารสนเทศ

1.2 แนวคิดเชิงยุทธศาสตร์ (strategic thinking) เป็นแนวทางการพัฒนาโรงเรียน ให้มีคุณภาพบรรลุมาตรฐานการศึกษาและเป็นที่ยอมรับของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชนนั้นต้องมีกระบวนการทำงานเชิงยุทธศาสตร์ คือมีการวิเคราะห์สภาพการณ์ทั่วไปและสภาพการณ์เฉพาะ ของโรงเรียน กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน การวิเคราะห์จุดแข็ง/จุดอ่อน ของระบบต่างๆ ในโรงเรียน การกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา ซึ่งแบ่งเป็นยุทธศาสตร์ปรับปรุง ระบบที่เป็นจุดอ่อนและยุทธศาสตร์ดำรงรักษาระบบที่เป็นจุดแข็งของโรงเรียน การจัดทำจุดเน้น และการจัดทำแผนปฏิบัติการ

1.3 การเรียนรู้โดยการทำงานเป็นทีม (team learning) เป็นโรงเรียนที่ต้องมีการจัด โครงสร้างและทีมงานที่เหมาะสมซึ่งสามารถแบ่งทีมตามบทบาทและหน้าที่ของทุกคนได้เป็น 3 ทีม ได้แก่ 1) ทีมนำ ซึ่งเป็นทีมที่มีบทบาทชี้นำ กำหนดทิศทางการพัฒนาและนำเพื่อเกิดการ เปลี่ยนแปลงในโรงเรียน ขณะเดียวกันก็มีบทบาทในการเสริมสร้างพลังร่วม (empowerment) ใน

การทำงานให้ทุกคน 2) ทีมพัฒนาคุณภาพ มีบทบาทในการสนับสนุน ประสานงานและคอยช่วยเหลือให้กับทีมอื่นๆ รวมทั้งต้องวิเคราะห์และดำเนินการเชิงกลยุทธ์ให้เกิดการพัฒนาคุณภาพขึ้นมา และปรับปรุงพัฒนาต่อเนื่องในโรงเรียน 3) ทีมทำ มีบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาคุณภาพในระบบย่อยต่างๆ ที่ตนเองมีส่วนร่วมและที่รับผิดชอบ โดยมีบทบาทในการร่วมวางแผน ร่วมลงมือทำ ร่วมประเมินผล และร่วมปรับปรุงพัฒนาระบบให้ดีขึ้น

2. ร่วมมือกันพัฒนาระบบเครือข่ายการจัดการเป็นการสอนเชื่อมโยงเครือข่าย Internet เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้ สืบค้น แสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่างหลากหลาย พัฒนาระบบการเชื่อมโยงในศูนย์วิทยบริการให้มีประสิทธิภาพ นักเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา สามารถพัฒนาไปสู่ระบบการเรียนการสอนด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ระหว่างกัน และพัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่เป็นสื่อมัลติมีเดีย (multimedia) ที่เป็น e-book และ e-learning

3. ร่วมมือกันพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือให้นักเรียนให้เข้มแข็งและสมบูรณ์ เน้นการสร้างเสริมความรู้ควบคู่คุณธรรม จริยธรรม ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี หลีกเลียงจากอบายมุขและสิ่งเสพติดทั้งปวง ด้วยกระบวนการประสานงานทั้งด้านข้อมูลสารสนเทศและการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

4. ร่วมมือกันศึกษาวิเคราะห์ จัดทำแผนที่ ที่ตั้งสถานศึกษา (school mapping) และระบบข้อมูลสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ (GIS:Geographic Information System) ปรับระบบการจัดเก็บข้อมูลทางการศึกษาให้เป็นฐานเดียวกัน ให้สามารถใช้ประโยชน์ร่วมกันได้

5. ร่วมมือกันวางแผนแก้ไขปัญหาการรับนักเรียนในแต่ละปีการศึกษาและวางแผนการแก้ไขปัญหาในระยะยาว โดยกำหนดเป้าหมายการรักเด็ก จัดทำแผนการพัฒนาคุณภาพ

6. ร่วมมือกันติดตามผลประเมินผล ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการรับนักเรียนในแต่ละปี การศึกษา และวิจัยผลการดำเนินการจัดการศึกษาโรงเรียนคู่พัฒนา พร้อมทั้งเผยแพร่รูปแบบเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาบริหารจัดการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาคูณาภาพการจัดการศึกษาระหว่างโรงเรียนต้นแบบและโรงเรียนคู่พัฒนา

ยุทธศาสตร์การพัฒนาคูณาภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนคู่พัฒนาดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพ

เป้าหมายหลัก พัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนด้วยกระบวนการสอนที่หลากหลายให้นักเรียนเป็นนักคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีคุณธรรม

จริยธรรม ใฝ่รู้ใฝ่เรียน แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ด้วยระบบการเรียนการสอนที่ทันสมัย โดยเน้น การเสริมสร้างทักษะกระบวนการในการจัดการเรียนการสอนเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการ

มาตรการและแนวทางการพัฒนา

1. ส่งเสริมและพัฒนาระบบการเรียนการสอนที่สร้างผู้เรียนให้มีคุณสมบัติตาม เป้าหมายโดยเฉพาะอย่างยิ่งการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม มีเมตตา เอื้ออาทรและจิตสำนึกใน หน้าที่ของความเป็นนักเรียน

2. เน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้วยการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นกระบวนการ และระบบ ในกระบวนการคิดวิเคราะห์ แสวงหาความรู้ด้วยตนเองด้วยความเหมาะสมตาม ศักยภาพของตนเอง

3. ส่งเสริมให้มีกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนานักเรียนให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ ในวิถีชีวิตและทักษะชีวิตที่จำเป็นเพื่อการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างมีความสุข เห็นประโยชน์ ส่วนรวมมากกว่าตนเองและลดละความเห็นแก่ตัว

4. จัดทำและพัฒนาหลักสูตรร่วมกันให้มีความทันสมัย มีความยืดหยุ่น มีความ หลากหลายโดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักสูตรท้องถิ่น ให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และท้องถิ่น ด้วยหลักความต้องการพื้นฐานของมนุษย์

5. ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการทำงานเป็นทีม การหาประสบการณ์จากการทำงานจริง จัดการเรียนการสอนเน้นฝึกทักษะแบบกระบวนการมีส่วนร่วม จัดการเรียนการสอนแบบโครงงาน และใช้สื่อการเรียนการสอนที่เป็น e – book และ e – learning

6. พัฒนาระบบเครือข่ายการจัดการเรียนการสอนเชื่อมโยงเครือข่าย Internet เพื่อ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้ สืบค้น แสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่างหลากหลายและกว้างขวาง โดยพัฒนาศูนย์วิทยบริการให้มีประสิทธิภาพ นำไปสู่การพัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย และสื่อมัลติมีเดีย (multimedia)

7. จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาผู้เรียน ด้วยระบบกิจกรรมนักเรียนตามแนวทางการสร้างทักษะการเรียนรู้และประสบการณ์ในการทำงานของนักเรียนแบบมีส่วนร่วมด้วยความรักความสามัคคีและเอื้ออาทร

ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาระบบบริหารโรงเรียน

เป้าหมายหลัก กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย ที่ต้องดำเนินงานร่วมกัน เพื่อปรับปรุงโครงสร้างขององค์กรและระบบการบริหารงานของโรงเรียนให้เป็นที่ไปตามหลักการ พัฒนาคุณภาพโรงเรียนแบบคู่พัฒนาและการบริหารที่ดีที่เน้นการบริหารคุณภาพเชิงระบบ

แบบมีส่วนร่วมเพื่อควมมีประสิทธิผลของโรงเรียนให้เป็นที่ยอมรับของผู้ปกครองนักเรียนและสังคม

มาตรการและแนวทางพัฒนา

จัดให้มีการวิเคราะห์วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ร่วมกัน เพื่อนำไปกำหนดเป็นแผนงานหลักในการบริหารจัดการและเป็นเครื่องมือสำหรับบริหารคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

1. ปรับปรุงโครงสร้างขององค์กรและพัฒนาระบบการบริหารงานของโรงเรียนให้สอดคล้องกับแนวนโยบายและหลักเกณฑ์การพัฒนางานเพื่องานเพื่อนำไปสู่การยกระดับคุณภาพจัดการภายในโรงเรียนด้วยกระบวนการวิเคราะห์จากฐานข้อมูล (data) ให้เป็นข้อมูลที่ผ่านการวิเคราะห์ (information) แล้วสามารถนำไปใช้ในการพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพได้

2. พัฒนาระบบการวัดคุณภาพภาระงานของครูและบุคลากรด้านการเรียนการสอน ด้วยการสร้างมาตรฐานการวัดและประเมินผลการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา

3. พัฒนาระบบนักเรียนให้มีความเชื่อมโยงระหว่างให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครอง

4. พัฒนาระบบการวางแผนและการจัดทำแผนปฏิบัติการ จัดให้มีการประสานแผนก่อนปฏิบัติงาน เพื่อให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพ และสัมฤทธิ์ผล

5. พัฒนาระบบและกลไกการบริหารงานวิชาการ การจัดการความรู้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา

6. พัฒนาระบบบริหารบุคคลและทรัพยากรทางการศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุดโดยจัดระบบงานด้วยการบริหารจัดการเป็นทีม แต่ละทีมบริหารแบบหน่วยงานขนาดเล็กในรูปแบบหน่วยงานขนาดเล็กในการประสานการประเมิน แลกเปลี่ยนเรียนรู้เชิงบูรณาการ

7. พัฒนาและจัดระบบการบริหารวัสดุ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน เน้นการพัฒนาครูเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอนที่เป็นตำรา เอกสาร และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

8. บริหารหลักสูตรให้มีความทันสมัย มีความยืดหยุ่น เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน (หลักสูตรท้องถิ่น) เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและการจัดการเรียนการสอน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพ

เป้าหมายหลัก สร้างระบบการพัฒนาบุคลากรด้วยกระบวนการพัฒนาความรู้ แสวงหาแนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตร ทั้งหลักสูตรแกนกลางและ

หลักสูตรท้องถิ่นส่งเสริมสนับสนุนให้ครูจัดทำวิจัยในชั้นเรียน และพัฒนานวัตกรรม เทคโนโลยี สื่อ การเรียนการสอนให้มีความหลากหลายที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

มาตรการและแนวทางพัฒนา

1. สร้างกลไกในการจัดการความรู้ให้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาด้วย กระบวนการพัฒนาความรู้ตามทฤษฎีขมเปี้ยกปูนด้วยการพัฒนาความรู้ในแนวราบ
2. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้พัฒนาตนเองในรูปแบบ การอบรม ประชุมสัมมนาวิชาการ ระหว่างโรงเรียนทั้งสองให้มีความต่อเนื่องด้วยเป้าหมายคือ “คุณภาพผู้เรียน”
3. สนับสนุนส่งเสริมให้ครูได้ศึกษาค้นคว้าวิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิจัยในชั้นเรียนมี การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้มีความร่วมมือทางวิชาการระหว่างฝ่ายบริหารกับครูผู้สอน
4. สร้างเสริมและเพิ่มทักษะความรู้ด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาแก่ครูและ บุคลากรทางการศึกษา ในอันที่จะนำไปสู่การพัฒนาการเรียนการสอนให้ทันสมัย จนเป็นโรงเรียน ต้นแบบ โรงเรียนอิเล็กทรอนิกส์ (e-school) และโรงเรียนยอดนิยม (top-school)
5. พัฒนาให้มีความรู้ ความสามารถ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็น “ครู มืออาชีพ”

ยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนาอาคารสถานที่และแหล่งเรียนรู้

เป้าหมายหลัก จัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนให้เอื้อต่อการ เรียนรู้และพัฒนาอาคารสถานที่ที่มีอยู่ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ นักเรียนทุกคนสามารถสืบค้นและ แสวงหาความรู้ได้อย่างทั่วถึงและรวดเร็ว พัฒนาห้องสมุดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ทางวิชาการให้เอื้อต่อ การศึกษาหา multimedia และสื่อที่บรรจุใน CD-Rom นำไปสู่การพัฒนาเป็นห้องสมุดดิจิทัล

มาตรการและแนวทางพัฒนา

1. จัดบรรยากาศการเรียนการสอนภายในห้องเรียนให้น่าอยู่ น่าเรียน โดยเน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ
2. จัดทำและปรับปรุงห้องปฏิบัติการ (e-laboratory) ห้องเรียนอิเล็กทรอนิกส์ (e-classroom) ห้องปฏิบัติทางภาษา (sound lab) และห้องพิเศษให้เป็นแหล่งเรียนรู้สอดคล้องกับ หลักสูตรทั้งหลักสูตรแกนกลาง หลักสูตรท้องถิ่น
3. พัฒนาห้องสมุดให้ทันสมัยในรูปแบบใหม่หรือห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ (e-library) และเป็นห้องสมุด “มีชีวิต” ใช้กระบวนการ การให้บริการด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ ทันสมัย

4. สนับสนุนให้มีการศึกษาค้นคว้าด้วยระบบทางไกลทาง internet ระหว่างกันด้วยการเชื่อม leased line ในศูนย์วิทยบริการ (resource center)

5. พัฒนาห้องเรียนพิเศษเฉพาะเพื่อการศึกษาหาความรู้ตามสาขาวิชาและหรือสาระการเรียนรู้ เช่น ห้องดาราศาสตร์ ห้องพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ ห้องศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นต้น

6. จัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน เน้นให้เป็นแหล่งเรียนรู้ อุทยานการศึกษา และศูนย์อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น

ยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

เป้าหมายหลัก พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการ การศึกษา การวิจัย การบริการวิชาการและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน ให้การดำเนินงานของโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลและความเป็นเลิศทางวิชาการ

มาตรการและแนวทางพัฒนา

1. จัดให้มีคณะบุคคลหรือทีมงานที่รับผิดชอบในการจัดหาและพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา

2. พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหาร การจัดการศึกษา การวิจัย การบริการทางวิชาการเพื่อการใช้ทรัพยากรต่างๆ ร่วมกัน (อาคารสถานที่ เครื่องมือ อุปกรณ์งบประมาณ บุคลากร ฯลฯ) อย่างมีประสิทธิภาพ

3. พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองและพัฒนาระบบการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

4. ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ในการบริหารจัดการและพัฒนาคุณภาพ การศึกษา ด้วยโปรแกรมต่างๆ เพื่อทดแทนระบบเดิม และลดขั้นตอนในการปฏิบัติงาน (one stop service)

ยุทธศาสตร์ที่ 6 พัฒนาคุณภาพระบบประกันคุณภาพการศึกษา

เป้าหมายหลัก พัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ด้วยการ สร้างมาตรฐานของโรงเรียนให้เป็นที่ยอมรับของผู้ปกครองและสังคม เผยแพร่ผลงานของโรงเรียนสู่ ผู้ปกครองและสาธารณชน ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพ มาตรฐานการศึกษาอย่างยั่งยืน และ ได้รับรองจากองค์กรภายนอก

มาตรการและแนวทางพัฒนา

1. วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน (SWOT) เพื่อวางระบบงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

2. จัดทำมาตรฐาน ตัวชี้วัด และกำหนดเกณฑ์มาตรฐานกลางของโรงเรียน

3. พัฒนาระบบงานประกันคุณภาพการศึกษา ครอบคลุมทุกงานตามโครงสร้างการบริหารงานโรงเรียน โดยยึดการพัฒนาคุณภาพเชิงระบบแบบมีส่วนร่วมด้วยกระบวนการ PDCA

4. ดำเนินการจัดทำระบบฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานประกันคุณภาพการศึกษา อย่างเป็นระบบ เน้นข้อมูลที่เป็น information รวมทั้งสนับสนุนให้มีการเผยแพร่ผลงานและข้อมูลต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

5. จัดให้มีการพัฒนาบุคลากรด้านการประกันคุณภาพการศึกษา และสนับสนุนส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาตนเองทั้งในและภายนอก

การกำหนดความร่วมมือเป็นวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมาย ดังนี้

1. วิสัยทัศน์ (Vision) โรงเรียนต้นแบบและโรงเรียนคู่พัฒนา ร่วมกันจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษานานาชาติ เน้นพัฒนาความรู้ ควบคู่คุณธรรม จริยธรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีด้วยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2. พันธกิจ (Mission) สร้างความตระหนักความเข้าใจและความเชื่อมั่นแก่บุคลากรในโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน ให้เข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานจัดการศึกษาโรงเรียนคู่พัฒนา พัฒนาระบบการรับนักเรียนให้มีความเชื่อมโยงระหว่างโรงเรียนให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐและสอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครองและชุมชน ร่วมกันพัฒนางานวิชาการ หลักสูตร แหล่งเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเชิงระบบมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนและมาตรฐานการศึกษาของชาติ ร่วมกันพัฒนาระบบเครือข่ายการจัดการเรียนการสอนเชื่อมโยงเครือข่าย Internet เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้ สืบค้น แสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่างหลากหลายและกว้างขวาง โดยพัฒนาศูนย์วิทยบริการให้มีประสิทธิภาพ นำไปสู่การพัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยและสื่อมัลติมีเดีย (multimedia)

3. เป้าหมาย (Goals) ผู้ปกครอง ชุมชนและบุคลากรในโรงเรียนเข้าใจมีความเชื่อมั่นในการดำเนินการจัดการศึกษาโรงเรียนคู่พัฒนา มีระบบประสานการรับนักเรียนระหว่างโรงเรียนที่สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและความต้องการของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนคู่พัฒนามีระบบงานวิชาการที่เข้มแข็ง มีหลักสูตรการเรียนการสอนที่ทันสมัย มีความยืดหยุ่น หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สังคมและท้องถิ่นด้วยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนคู่พัฒนามีระบบงานประกันคุณภาพการศึกษาที่ดี มีมาตรฐานตามเกณฑ์ มาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนและมาตรฐานชาติ นำไปสู่การพัฒนาความเป็นเลิศทางวิชาการและมาตรฐานการศึกษาที่ยั่งยืน โรงเรียนคู่พัฒนามีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เข้มแข็งและสมบูรณ์ สร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรม แก่นักเรียนให้ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี หลีกเลียงจากอบายมุขและสิ่งเสพติดทั้งปวง พัฒนาศักยภาพด้วยกระบวนการพัฒนาความรู้

แสวงหาแนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตร ทั้งหลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรท้องถิ่น ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูจัดทำวิจัยในชั้นเรียน พัฒนานวัตกรรมเทคโนโลยี สื่อการเรียนการสอนให้มีความหลากหลาย โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในภายนอกห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้พัฒนาแหล่งการเรียนรู้ สามารถสืบค้น แสวงหาความรู้ได้อย่างทั่วถึงและรวดเร็ว เอื้อต่อการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ทั้งนักเรียน ครูผู้ปกครองและประชาชน มีสื่อการเรียนการสอนที่เป็น multimedia ใช้ประกอบการศึกษาค้นคว้า

สาระสำคัญของโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร

ความเป็นมาของโครงการโรงเรียนคู่พัฒนา

โรงเรียนคู่พัฒนา” เป็นนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ มีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่ตั้งอยู่ใกล้เคียงกับโรงเรียนยอดนิยมซึ่งมีความพร้อมด้านอาคารสถานที่และบุคลากร แต่ไม่ได้รับความนิยมนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน ให้มีคุณภาพมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป ทั้งนี้เนื่องจากผู้ปกครองส่วนใหญ่นิยมให้บุตรหลานไปสมัครเข้าเรียนในโรงเรียนที่มีชื่อเสียงทำให้โรงเรียนดังกล่าวมียอดผู้สมัครเป็นจำนวนมากแต่โรงเรียนไม่สามารถรับได้ทั้งหมด ในขณะที่โรงเรียนที่ตั้งอยู่ใกล้เคียงมีนักเรียนไปสมัครเข้าเรียนไม่เต็มแผนการรับนักเรียน ดังนั้นเพื่อช่วยคลี่คลายปัญหาความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนที่ต้องการศึกษาในโรงเรียนที่มีชื่อเสียง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดให้มีโรงเรียนคู่พัฒนา โดยให้โรงเรียนยอดนิยมจับคู่ร่วมพัฒนากับโรงเรียนที่มีนักเรียนสมัครเข้าเรียนไม่เต็มตามแผนการรับนักเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551)

ในปีการศึกษา 2550 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้พิจารณาจับคู่โรงเรียนคู่พัฒนา ทั้งในส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค ได้ทั้งหมด 27 คู่ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ตรวจสอบข้อมูลโรงเรียนที่ขอเพิ่มจำนวนนักเรียนต่อห้อง (มากกว่า 50 คนต่อห้อง) และเพิ่มจำนวนห้องเรียน (มากกว่าห้องที่ 2)
2. แจ้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจารณาคัดเลือกโรงเรียนคู่พัฒนา เพื่อจัดเป็นคู่พัฒนากับรายชื่อโรงเรียนตามข้อ 1 โดยคำนึงถึงความเหมาะสมของโรงเรียนที่จับคู่พัฒนาและระยะห่างจากโรงเรียนยอดนิยมเป็นประเด็นหลัก
3. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวบรวมรายชื่อโรงเรียนคู่พัฒนาที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดส่งให้ เพื่อเสนอกระทรวงศึกษาธิการประกาศรายชื่อ ซึ่งรวบรวม

รายชื่อโรงเรียนคู่พัฒนา ปีการศึกษา 2550 ได้ทั้งหมด 11 คู่ ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยแบ่งตามสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในกรุงเทพมหานคร ดังตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 ตารางรายชื่อโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร

ลำดับที่	สพท.เขต	โรงเรียนคู่พัฒนา	
		โรงเรียนพี่	โรงเรียนน้อง
1	กทม.เขต 1	สามเสนวิทยาลัย	วัดน้อยนพคุณ
2	กทม.เขต 1	เทพศิรินทร์	วัดสระเกศ
3	กทม.เขต 1	สตรีวิทยา	วัดสังเวช
4	กทม.เขต 2	เตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า	เตรียมอุดมศึกษาสุวินทวงศ์
5	กทม.เขต 2	ฤทธิยะวรรณาลัย	ไทยรัฐวิทยา 75
6	กทม.เขต 2	สตรีวิทยา 2	จันทร์หุ่นบำเพ็ญ
7	กทม.เขต 2	สารวิทยา	บางบัว(เฟ่ง ตั้งตรงจิตวิทยาการ)
8	กทม.เขต 2	บดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี)	พิบูลอุปถัมภ์
9	กทม.เขต 3	ทวีธาภิเศก	สวนอนันต์
10	กทม.เขต 3	ชินรอสวิทยาลัย	ปากน้ำวิทยาคม
11	กทม.เขต 3	ศึกษานารี	มัธยมวัดดาวคะนอง

วันที่ 30 มิถุนายน 2550 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551) เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ให้แนวทางในการพัฒนาโรงเรียนคู่พัฒนาให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม คือ

1. การปรับปรุงจัดทำภูมิทัศน์ทางกายภาพ โดยจัดทำ big cleaning day ให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เช่น การซ่อมแซม ทาสีใหม่ โดยพิจารณาสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของนักเรียนในโรงเรียน
2. โรงเรียนต้องเน้นภาพลักษณ์ด้านระเบียบวินัย ให้ปรากฏต่อสาธารณชนโดยเร็ว
3. ภาพของครูในเรื่องการสอน ความเอาใจใส่ต่อเด็ก การทุ่มเท เสียสละ ต้องปรากฏเป็นที่ยอมรับจากชุมชนและสังคม
4. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม สามารถดำเนินการได้หลายรูปแบบ เช่น ให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง เป็นต้น

5. การพัฒนาด้านการเรียนการสอน การใช้สื่อการเรียนรู้ด้าน IT นวัตกรรมต่าง ๆ เป็นต้น

วันที่ 18 กรกฎาคม 2550 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (นายวิจิตร ศรีสะอ้าน) ได้ลงนามประกาศรายชื่อโรงเรียนคู่พัฒนา ปีการศึกษา 2550 รวม 27 คู่ จำนวน 55 โรงเรียน และได้ลงนามคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ ที่ สพฐ 239/2550 แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานโรงเรียนคู่พัฒนา ปีการศึกษา 2550 โดยรองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นประธานคณะกรรมการดำเนินการโรงเรียนคู่พัฒนา จำนวน 55 โรงเรียน เป็นคณะกรรมการดำเนินงาน โดยมีผู้อำนวยการสำนักติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นกรรมการและเลขานุการ พร้อมทั้งมีคณะกรรมการที่ปรึกษาทรงคุณวุฒิจำนวน 10 ท่าน ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและมีความเชี่ยวชาญ ด้านบริหารจัดการโรงเรียนยอดเยี่ยมมาเป็นที่ปรึกษา เพื่อให้โรงเรียนคู่พัฒนาได้วางแผนพัฒนาโรงเรียนร่วมกัน โรงเรียนคู่พัฒนาแต่ละคู่ ได้จัดทำบันทึกข้อตกลงร่วมมือด้านการศึกษาร่วมกันโดยมีวัตถุประสงค์หลักในการดำเนินการเพื่อให้โรงเรียนคู่พัฒนา ร่วมมือกันพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงาน ร่วมมือกันพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการจัดการศึกษา ร่วมมือกันแก้ไขปัญหาการรับนักเรียน เพื่อให้สามารถบริการการศึกษาได้อย่างทั่วถึง เสมอภาคและเป็นธรรม จนเป็นที่นิยมจากผู้ปกครอง ชุมชน สังคม และให้เป็นโรงเรียนที่อยู่ในระดับมาตรฐานสากล พร้อมทั้งร่วมกันวางแผนพัฒนาตามแนวทางการพัฒนาโรงเรียนคู่พัฒนา 5 ด้านที่เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้นโยบายไว้ โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

งบประมาณปี 2550 จำนวน 5,500,000 บาท จัดสรรให้เป็นงบประมาณพื้นฐานคู่ละ 200,000 บาท สำหรับการดำเนินกิจกรรมประชาสัมพันธ์ สร้างความเข้าใจต่อ กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม ปรับปรุงซ่อมแซมภูมิทัศน์เล็ก ๆ น้อย ๆ ในโรงเรียน งบประมาณปี 2551 จำนวน 18,291,800 บาทจัดสรรให้โรงเรียนคู่พัฒนาทั้ง 27 คู่ ตามแผนพัฒนาคุณภาพระยะ 3 ปี (ปี 2551 – ปี 2553) ที่โรงเรียนคู่พัฒนาได้วางแผนร่วมกัน โดยในปี 2551 ให้แต่ละคู่ร่วมกันพิจารณาโครงการ/กิจกรรมในแผนพัฒนา ที่มีความสำคัญและมีความจำเป็นเร่งด่วน ที่จะต้องดำเนินการเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนตามกรอบการดำเนินงาน 5 ด้าน ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้พิจารณาอนุมัติจัดสรรงบประมาณให้โรงเรียนคู่พัฒนา รวม 27 คู่ ๆ ละ 550,000 บาท ถึง 700,000 บาท เป็นเงินทั้งสิ้น 18,291,800 บาท และรายละเอียดงบประมาณโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานครในปี 2551 มีข้อมูลดังตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 ตารางบัญชีจัดสรรงบประมาณโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานครปี 2551

ลำดับ ที่	สพท.เขต	โรงเรียนคู่พัฒนา		งบประมาณ
		โรงเรียนพี่	โรงเรียนน้อง	
1	กทม.เขต 1	สามเสนวิทยาลัย	วัดน้อยนพคุณ	630,000
2	กทม.เขต 1	เทพศิรินทร์	วัดสระเกศ	653,000
3	กทม.เขต 1	สตรีวิทยา	วัดสังเวช	610,000
4	กทม.เขต 2	เตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า	เตรียมอุดมศึกษาสุวินทวงศ์	600,000
5	กทม.เขต 2	ฤทธิยะวรรณาลัย	ไทยรัฐวิทยา 75	564,000
6	กทม.เขต 2	สตรีวิทยา 2	จันทร์หุ่นบำเพ็ญ	615,000
7	กทม.เขต 2	สารวิทยา	บางบัว (เฟ่ง ตั้งตรงจิตวิทยาการ)	665,000
8	กทม.เขต 2	บดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี)	พิบูลอุปถัมภ์	650,000
9	กทม.เขต 3	ทวีธาภิเศก	สวนอนันต์	650,000
10	กทม.เขต 3	ชินอรสวิทยาลัย	ปากน้ำวิทยาคม	631,000
11	กทม.เขต 3	ศึกษานารี	มัธยมวัดดาวคะนอง	650,000

โรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานครมีความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพี่และโรงเรียนน้องโดยมีการจัดทำนโยบายในระดับสถานศึกษา มีการจัดทำวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย เพื่อให้เป็นแนวทางในการดำเนินการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียน ดังนี้

วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ โรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร

เพื่อให้การดำเนินการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนคู่พัฒนา ระหว่างโรงเรียนพี่และโรงเรียนน้องบรรลุตามเป้าหมายของโครงการโรงเรียนคู่พัฒนา จึงได้มีการกำหนดแนวทางให้โรงเรียนคู่พัฒนาแต่ละคู่ได้จัดทำนโยบายที่มีความสอดคล้องกับนโยบายของโครงการ เพื่อให้ทั้งสองโรงเรียนที่คู่กันได้ทำแผนปฏิบัติงานที่ชัดเจน ซึ่งต่อไปนี้จะป็นเนื้อหาการกำหนดแนวทางโดยภาพรวมร่วมกันของโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานครบางคู่ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551)

วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ โรงเรียนคู่พัฒนา ระหว่างโรงเรียนพี่โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า กับโรงเรียนน้องโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาสุวินทวงศ์

1. วิสัยทัศน์

คุณธรรมนำความรู้ สู้สังคมอย่างมีคุณภาพ

2. พันธกิจ

2.1 พัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยยึดหลักความเป็นเลิศทางวิชาการและคุณธรรม

2.2 เสริมสร้างสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา จัดให้มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ พัฒนาสื่อเทคโนโลยี และใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน

2.3 จัดการเรียนรู้โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

3. เป้าประสงค์

3.1 สามารถใช้ภาษาไทยในการพูด การอ่าน และการเขียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 สามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.3 มีทักษะกระบวนการในการคิด

3.4 รักการศึกษาค้นคว้า และมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีในการสืบค้นข้อมูล

3.5 เห็นคุณค่าและมีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตนตามหลักธรรมในศาสนา

วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ โรงเรียนคู่พัฒนา ระหว่างโรงเรียนพี่โรงเรียนน้อง
ยะวรรณาลัย กับโรงเรียนน้องโรงเรียนไทยรัฐวิทยา 75

1. วิสัยทัศน์

สร้างและพัฒนาผู้เรียนให้มีความพร้อมในการเรียนรู้ระดับช่วงชั้นที่ 3 อย่างมีประสิทธิภาพ

2. พันธกิจ

2.1 ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรช่วงชั้นที่ 3 ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สภาพปัจจุบัน และหลักสูตรแกนกลางอย่างเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนและชุมชน ให้ตรงตามเป้าหมายของหลักสูตร

2.2 ปรับปรุงและพัฒนาห้องสมุดให้สอดคล้องกับจำนวนนักเรียนที่เพิ่มขึ้น และบริการผู้เรียนในระดับช่วงชั้นที่ 3

2.3 จัดทำแหล่งเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) ไว้บริการนักเรียน

3. เป้าประสงค์

3.1 เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

3.2 มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตสมบูรณ์

3.3 มีความรู้ตามมาตรฐานชาติ และมาตรฐานสากล สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงและประกอบอาชีพได้

3.4 มีทักษะและกระบวนการที่จำเป็น ในความเป็นมนุษย์ ได้แก่ ทักษะความคิด ทักษะการทำงาน ทักษะการจัดการ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการแสวงหาความรู้ ทักษะทางสังคม และทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

3.5 สถานศึกษามีแหล่งเรียนรู้บริการนักเรียนอย่างเพียงพอ

3.6 โรงเรียนคู่พัฒนาได้รับการพัฒนาจากโรงเรียนต้นแบบอย่างมีประสิทธิภาพ

วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ โรงเรียนคู่พัฒนา ระหว่างโรงเรียนพี่โรงเรียนสตรีวิทยา 2 กับโรงเรียนน้องโรงเรียนจันทร์หุ่นบำเพ็ญ

1. วิสัยทัศน์

โรงเรียนคู่พัฒนา สร้างเครือข่ายคุณภาพ เพื่อให้บริการการศึกษาได้อย่างทั่วถึง เสมอภาคและเป็นธรรม

2. พันธกิจ

พัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา

3. เป้าประสงค์

3.1 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา

3.2 เพื่อรองรับการรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ โรงเรียนคู่พัฒนา ระหว่างโรงเรียนพี่โรงเรียนสารวิทยา กับโรงเรียนน้องโรงเรียนบางบัว(เฟัง ตั้งตรงจิตรวิทยาคาร)

1. วิสัยทัศน์

ร่วมมือกันส่งเสริมการเรียนการสอนขั้นพื้นฐาน ให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ สามารถนำเทคโนโลยีและทรัพยากรของคู่พัฒนามาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ผู้เรียนได้พัฒนาการเรียนรู้อย่างเต็มตามศักยภาพ เป็นพลเมืองดี มีวินัย มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง มีความสุข และมีคุณธรรมนำความรู้

2. พันธกิจ

2.1 จัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้มีความประพฤติดี มีความรับผิดชอบ มีสุขภาพแข็งแรง และมีความสามารถทางวิชาการ

- 2.2 ส่งเสริมให้ครูได้แลกเปลี่ยนความรู้ ร่วมมือกันพัฒนาทักษะให้เป็นครูมืออาชีพ
- 2.3 ส่งเสริม / แลกเปลี่ยน การใช้เทคโนโลยีและแหล่งการเรียนรู้อย่างหลากหลาย
เพื่อส่งเสริมบรรยากาศแห่งการเรียนรู้
- 2.4 ส่งเสริมการบริหารจัดการโรงเรียนคู่พัฒนาร่วมกันอย่างเป็นระบบและมี
ประสิทธิภาพ
- 2.5 ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ
โรงเรียนคู่พัฒนา

3. เป้าประสงค์

นักเรียนโรงเรียนคู่พัฒนา มีความรักสมัครสมานสามัคคีฉันท์พี่น้อง มีคุณธรรม
จริยธรรม มีสุขภาพร่างกาย สุขภาพจิตและสุขนิสัยที่ดี มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม มี
ทักษะในการแสวงหาความรู้และมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา สามารถศึกษาต่อในระดับที่
สูงขึ้น และดำรงตนในสังคมความเป็นไทยได้อย่างมีความสุข

วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ โรงเรียนคู่พัฒนา ระหว่างโรงเรียนพี่โรงเรียนบดินทร
เดชา (สิงห์ สิงหเสนี) กับโรงเรียนน้องโรงเรียนพิบูลอุปถัมภ์

1. วิสัยทัศน์

โรงเรียนพิบูลอุปถัมภ์ดำเนินการจัดการศึกษาโดยมีโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิง
หเสนี) เป็นโรงเรียนต้นแบบ เพื่อให้เกิดคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาให้เป็นที่นิยมของ
ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม แก้ปัญหาการรับนักเรียนได้อย่างเป็นรูปธรรม

2. พันธกิจ

- 2.1 ปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้
- 2.2 พัฒนาด้านวิชาการให้มีความเข้มแข็งเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครอง ชุมชนและ
สังคม

3. เป้าประสงค์

- 3.1 ภูมิทัศน์ของโรงเรียนที่ได้รับการพัฒนาเอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน
- 3.2 นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนพิบูลอุปถัมภ์ที่ได้รับการพัฒนาทางวิชาการมี
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น เป็นที่ยอมรับของผู้ปกครอง ชุมชน

วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ โรงเรียนคู่พัฒนา ระหว่างโรงเรียนพี่โรงเรียน
ทวีธาภิเศก กับโรงเรียนน้องโรงเรียนสวนอนันต์

1. วิสัยทัศน์

ร่วมมือพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่มาตรฐานสากล

2. พันธกิจ

2.1 พัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและความต้องการของชุมชน

2.2 พัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้ได้มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน

2.3 พัฒนาครูให้มีคุณภาพและมีมาตรฐานวิชาชีพชั้นสูง

2.4 ปรับระบบสารสนเทศทางการศึกษาให้เป็นฐานเดียวกัน

2.5 ร่วมวางแผนการรับนักเรียนในแต่ละปีการศึกษา

2.6 ร่วมมือกันศึกษา วิจัยและประเมินโครงการโรงเรียนคู่พัฒนา

3. เป้าประสงค์

3.1 เพื่อให้โรงเรียนมีคุณภาพการศึกษาสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและความต้องการของชุมชน

3.2 เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสได้รับการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม

3.3 เพื่อให้ครูมีคุณภาพและมีมาตรฐานวิชาชีพชั้นสูง

3.4 เพื่อนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ประโยชน์ร่วมกัน

3.5 เพื่อให้การรับนักเรียนเป็นไปอย่างเสมอภาค

3.6 เพื่อให้ทราบผลการดำเนินการและนำไปเป็นข้อมูลในการพัฒนาต่อไป

วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ โรงเรียนคู่พัฒนา ระหว่างโรงเรียนพี่โรงเรียนชื่อนรส วิทยาลัย กับโรงเรียนน้องโรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม

1. วิสัยทัศน์

มุ่งพัฒนาศักยภาพนักเรียน และครู ควบคู่สิ่งแวดล้อม

2. พันธกิจ

ยกระดับมาตรฐานศักยภาพของนักเรียนและครูให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

3. เป้าประสงค์

3.1 นักเรียนทุกคนใฝ่รู้ใฝ่เรียน

3.2 นักเรียนทุกคนมีทักษะในการดำรงชีวิต รับผิดชอบต่อหน้าที่ ปฏิบัติตนตามหน้าที่ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.3 ครูเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

3.4 นักเรียนและครูมีสุขภาพกาย สุขภาพใจที่แข็งแรง

3.5 มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และส่งเสริมสุขภาพกาย และสุขภาพใจ

การรายงานข้อมูลทั่วไปและพันธะสัญญาคู่พัฒนาของโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551

โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย คู่กับ โรงเรียนวัดน้อยนพคุณ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

1. สภาพทั่วไป

โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย ตั้งอยู่เลขที่ 132/11 ถนนพระราม 6 แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร 10400 มีเนื้อที่ 22 ไร่ 1 งาน 44 ตารางวา ในปีการศึกษา 2550 มีครูทั้งหมด 113 คน นักเรียน 3,466 คน จำนวนห้องเรียน 75 ห้อง โดยเปิดทำการสอนตั้งแต่ช่วงชั้นที่ 3 - 4 แบบสหศึกษา มีอัตราส่วน ครู : นักเรียน โดยเฉลี่ย 1 : 31 คน และมีจำนวนนักเรียนต่อห้องโดยเฉลี่ย 46 คน/ห้อง

โรงเรียนวัดน้อยนพคุณ ตั้งอยู่เลขที่ 2/1 ถนนพระราม 5 แขวงถนนนครไชยศรี เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10400 มีเนื้อที่ 1 ไร่ 3 งาน 60 ตารางวา ในปีการศึกษา 2550 มีครูทั้งหมด 60 คน นักเรียน 1,038 คน จำนวนห้องเรียน 33 ห้อง โดยเปิดทำการสอนตั้งแต่ช่วงชั้นที่ 3 - 4 แบบสหศึกษา มีอัตราส่วน ครู : นักเรียน โดยเฉลี่ย 1: 17 คน และมีจำนวนนักเรียนต่อห้องโดยเฉลี่ย 31 คน/ ห้อง

2. พันธะสัญญาคู่พัฒนา

2.1 สร้างเครือข่ายภายในให้เข้มแข็ง

2.2 สร้างภาพลักษณ์ด้านระเบียบวินัยของนักเรียน

2.3 ร่วมกันพัฒนางานด้านวิชาการ

2.4 พัฒนาศักยภาพของโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้

โรงเรียนเทพศิรินทร์ คู่กับ โรงเรียนวัดสระเกศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1

1. สภาพทั่วไป

โรงเรียนเทพศิรินทร์ ตั้งอยู่เลขที่ 1466 ถนนกรุงเกษม แขวงวัดเทพศิรินทร์ เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร 10100 ในปีการศึกษา 2550 มีครูทั้งหมด 151 คน นักเรียน 3,275 คน จำนวนห้องเรียน 68 ห้อง ขนาดพื้นที่ 8 ไร่ 3 งาน เปิดทำการสอนตั้งแต่ช่วงชั้นที่ 3 - 4 เป็นโรงเรียนชายล้วน มีอัตราส่วน ครู : นักเรียน โดยเฉลี่ย 1 : 22 คน และมีจำนวนนักเรียนต่อห้องโดยเฉลี่ย 48 คน/ห้อง

โรงเรียนวัดสระเกศ ตั้งอยู่เลขที่ 344 ถนนจักรพรรดิพงษ์ แขวงบ้านบาตร เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร 10100 ในปีการศึกษา 2550 มีครูทั้งหมด 28 คน นักเรียน 337 คน จำนวนห้องเรียน 15 ห้อง ขนาดพื้นที่ 2 ไร่ 2 งาน เปิดทำการ 2 สอนตั้งแต่ช่วงชั้น 3 - 4 เป็นโรงเรียนชายล้วน มีอัตราส่วน ครู : นักเรียน โดยเฉลี่ย 1 : 12 คน และมีจำนวนนักเรียนต่อห้องโดยเฉลี่ย 22 คน/ห้อง

2. พันธะสัญญาคู่พัฒนา

2.1 หน่วยงานทั้งสองอยู่ในฐานะโรงเรียนพี่โรงเรียนน้องที่จะร่วมมือกันวางแผนพัฒนาครูและนักเรียน โดยการปรับแผนร่วมกันทุกปี

2.2 หน่วยงานทั้งสองจะดำเนินการร่วมมือกันพัฒนาครูและนักเรียนตามแผนในข้อที่ 1

2.3 หน่วยงานทั้งสองจะร่วมมือกันในการประเมิน ติดตามผลการพัฒนาเพื่อปรับปรุงการพัฒนาครูและนักเรียน

โรงเรียนสตรีวิทยา คู่กับ โรงเรียนวัดสังเวช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1

1. สภาพทั่วไป

โรงเรียนสตรีวิทยา ตั้งอยู่ที่ ถนนดินสอ แขวงบวรนิเวศ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร 10200 ในปีการศึกษา 2550 มีครูทั้งหมด 132 คน นักเรียน 3,547 คน จำนวนห้องเรียน 74 ห้อง เปิดทำการสอนตั้งแต่ช่วงชั้นที่ 3 - 4 เป็นโรงเรียนหญิงล้วน มีอัตราส่วน ครู:นักเรียน โดยเฉลี่ย 1: 27 คน และมีจำนวนนักเรียนต่อห้องโดยเฉลี่ย 48 คน/ห้อง

โรงเรียนวัดสังเวช ตั้งอยู่เลขที่ 108 ถนนลำพู แขวงวัดสามพระยา เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร 10200 ในปีการศึกษา 2550 มีครูทั้งหมด 62 คน นักเรียน 964 คน

จำนวนห้องเรียน 34 ห้อง โดยเปิดทำการสอนตั้งแต่ช่วงชั้นที่ 3 - 4 แบบสหศึกษา มีอัตราส่วน
ครู : นักเรียน โดยเฉลี่ย 1:16 คน และมีจำนวนนักเรียนต่อห้องโดยเฉลี่ย 28 คน/ห้อง

2. พันธะสัญญาคู่พัฒนา

2.1 พัฒนาหลักสูตรการจัดการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
ด้วยการบูรณาการคุณธรรม

2.2 พัฒนาระบบบริหารจัดการศึกษาในรูปแบบโรงเรียนวิถีพุทธ

2.3 พัฒนาครูเพื่อให้เป็นครูมืออาชีพ และเป็นแบบอย่างที่ดีตามวิถีพุทธ

2.4 พัฒนาอาคารสถานที่และแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้

2.5 พัฒนาผู้เรียนให้มีลักษณะที่ดี มีปัญญา ดำรงตนอย่างพอเพียงได้อย่างมี
ความสุข

โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า คู่กับ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาสุวินทวงศ์
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม.เขต 2

1. สภาพทั่วไป

โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า ตั้งอยู่เลขที่ 348 ถนนรามคำแหง แขวง
สะพานสูง เขตสะพานสูง กรุงเทพมหานคร 10240 ในปีการศึกษา 2550 มีครูทั้งหมด 137
คน นักเรียน 3,907 คน จำนวนห้องเรียน 72 ห้อง โดยเปิดทำการสอนตั้งแต่ช่วงชั้นที่ 3 - 4
แบบสหศึกษา มีอัตราส่วน ครู : นักเรียน โดยเฉลี่ย 1: 29 คน และมีจำนวนนักเรียนต่อห้อง
โดยเฉลี่ย 54 คน/ห้อง

โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา สุวินทวงศ์ ตั้งอยู่ที่ แขวงลำผักชี เขตหนองจอก
กรุงเทพมหานคร มีเนื้อที่ 20 ไร่ โรงเรียนอยู่ระหว่างการก่อสร้างอาคารเรียน โดยในปี
การศึกษา 2550 มีครูอัตราจ้างชั่วคราว 8 คน มีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 3
ห้องเรียน นักเรียน 149 คน อาคารสถานที่ของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า เป็น
สถานที่เรียนชั่วคราว มีอัตราส่วน ครูอัตราจ้าง : นักเรียน โดยเฉลี่ย 1 : 19 คน และมีจำนวน
นักเรียนต่อห้องโดยเฉลี่ย 50 คน/ห้อง

2. พันธะสัญญาคู่พัฒนา

2.1 เพื่อพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน สามารถให้บริการการศึกษาได้อย่างทั่วถึงเสมอภาคและเป็นธรรม

2.2 เพื่อร่วมมือกันพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาการรับนักเรียน โดยใช้รูปแบบการจัดการศึกษาแบบสหกิจเพื่อเป็นแบบอย่างการจัดการศึกษาให้แก่โรงเรียนอื่น ๆ

โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย คู่กับ โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 75 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

1. สภาพทั่วไป

โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย ตั้งอยู่เลขที่ 173/3151 หมู่ที่ 2 แขวงคลองถนน เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร 10220 ในปีการศึกษา 2550 มีครูทั้งหมด 174 คน นักเรียน 4,349 คน จำนวนห้องเรียน 88 ห้อง โดยเปิดทำการสอนตั้งแต่ช่วงชั้นที่ 3-4 แบบสหศึกษามีอัตราส่วน ครู: นักเรียน โดยเฉลี่ย 1:25 คน และมีจำนวนนักเรียนต่อห้องโดยเฉลี่ย 49 คน/ห้อง

โรงเรียนไทยรัฐวิทยาลัย 75 ตั้งอยู่เลขที่ 455 ถนนวัชรพล-รามอินทรา แขวงคลองถม เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ในปีการศึกษา 2550 มีครูทั้งหมด 19 คน นักเรียน 526 คน จำนวนห้องเรียน 14 ห้อง โดยเปิดทำการสอนตั้งแต่ช่วงชั้นที่ 1-3 แบบสหศึกษามีอัตราส่วนครู : นักเรียน โดยเฉลี่ย 1:28 คน และมีจำนวนนักเรียนต่อห้องโดยเฉลี่ย 38 คน/ห้อง

2. พันธะสัญญาคู่พัฒนา

2.1 ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องความต้องการของผู้เรียนและสภาพปัจจุบัน จัดการเรียนรู้ที่เน้นบูรณาการตามความเหมาะสมแต่ระดับชั้น (พัฒนาตามมาตรฐานทางวิชาการ)

2.2 ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาด้านสังคม ร่างกาย สติปัญญา อารมณ์จากการจัดกิจกรรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ (พัฒนาด้านภาพลักษณ์ วินัย การดูแลนักเรียน)

2.3 ส่งเสริมให้ผู้เรียน พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม วัฒนธรรมของท้องถิ่นและของประเทศเพื่อการดำรงชีวิตที่เป็นสุข (พัฒนาด้านภาพลักษณ์ วินัย การดูแลนักเรียน)

2.4 พัฒนาบุคลากร โดยส่งเสริมให้ครูพัฒนาคุณภาพวิชาการ เพิ่มศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ เสี่ยงละในอาชีพและมีสวัสดิการที่เหมาะสม(พัฒนาด้านครูผู้สอนมาตรฐานวิชาการ)

2.5 พัฒนาสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ให้ (พัฒนาด้านกายภาพ บรรยากาศ สิ่งแวดล้อม)

2.6 จัดทำระบบโครงสร้างการบริการให้ชัดเจน นำเทคโนโลยีพัฒนา (พัฒนาด้าน IT)

2.7 ใช้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (พัฒนาด้านความสัมพันธ์กับชุมชนผู้ปกครอง)

โรงเรียนสตรีวิทยา 2 คู่กับ โรงเรียนจันทร์หุ่นบำเพ็ญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

1. สภาพทั่วไป

โรงเรียนสตรีวิทยา 2 ตั้งอยู่เลขที่ 47 หมู่ 2 ถนนสุขุมวิท แขวงลาดพร้าว เขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร มีเนื้อที่ 80 ไร่ 45 ตารางวา ในปีการศึกษา 2550 มีครูทั้งหมด 224 คน นักเรียน 5,591 คน จำนวนห้องเรียน 111 ห้อง โดยเปิดทำการสอนตั้งแต่ช่วงชั้นที่ 3-4 แบบสหศึกษา มีอัตราส่วน ครู : นักเรียน โดยเฉลี่ย 1 : 25 คน และมีจำนวนนักเรียนต่อห้องโดยเฉลี่ย 50 คน/ห้อง

โรงเรียนจันทร์หุ่นบำเพ็ญ ตั้งอยู่เลขที่ 568 ถนนประชาราษฎร์บำเพ็ญ แขวงสามเสนนอก เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร 10320 ในปีการศึกษา 2550 มีครูทั้งหมด 88 คน นักเรียน 1,517 คน จำนวนห้องเรียน 41 โดยเปิดทำการตั้งแต่ช่วงชั้นที่ 3-4 แบบสหศึกษา มีอัตราส่วน ครู : นักเรียน โดยเฉลี่ย 1 : 17 คน และมีจำนวนนักเรียนต่อห้องโดยเฉลี่ย 37 คน/ห้อง

2. พันธะสัญญาคู่พัฒนา

2.1 ให้ทุนการศึกษานักเรียนข้างเผือก 5 ทุน

2.2 จัดห้องเรียนคู่พัฒนา 2 ห้อง

2.3 พัฒนาครูและนักเรียนร่วมกัน

โรงเรียนสารวิทยา คู่กับ โรงเรียนบางบัว (เพ่ง ตั้งตรงจิตรวิทยาการ) สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม. เขต 2

1. สภาพทั่วไป

โรงเรียนสารวิทยา ตั้งอยู่เลขที่ 2398/97 ถนนพหลโยธิน แขวงเสนานิคม เขต จตุจักร กรุงเทพมหานคร 10900 ในปีการศึกษา 2550 มีครูทั้งหมด 146 คน นักเรียน 3,740 คน จำนวนห้องเรียน 78 ห้อง โดยเปิดทำการสอนตั้งแต่ช่วงชั้นที่ 3-4 แบบสหศึกษา มีอัตราส่วน ครู : นักเรียน โดยเฉลี่ย 1 : 26 คน และมีจำนวนนักเรียนต่อห้องโดยเฉลี่ย 48 คน/ห้อง

โรงเรียนบางบัว (เพ่ง ตั้งตรงจิตรวิทยาการ) ตั้งอยู่เลขที่ 8 หมู่ 4 ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร 10900 ในปีการศึกษา 2550 มีครูทั้งหมด 62 คน นักเรียน 1,343 คน จำนวนห้องเรียน 54 ห้อง โดยเปิดทำการสอนตั้งแต่ช่วงชั้นที่ 1-3 แบบสหศึกษา มีอัตราส่วน ครู : นักเรียน โดยเฉลี่ย 1 : 22 คน และมีจำนวนนักเรียนต่อห้องโดยเฉลี่ย 25 คน/ห้อง

2. พันธะสัญญาคู่พัฒนา

2.1 จัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้เป็นผู้มีความประพฤติดี มีความรับผิดชอบ มีสุขภาพแข็งแรง และมีความสามารถทางวิชาการ

2.2 ส่งเสริมให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมมือกันพัฒนาทักษะให้เป็นครูมืออาชีพ

2.3 ส่งเสริม/แลกเปลี่ยนการใช้เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้อย่างหลากหลาย

2.4 ส่งเสริมการบริหารจัดการโรงเรียนคู่พัฒนาร่วมกันอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

2.5 ส่งเสริม/สนับสนุนให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนคู่พัฒนา

โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) คู่กับ โรงเรียนพิบูลอุปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม. เขต 2

1. สภาพทั่วไป

โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ตั้งอยู่เลขที่ 40 ถนนรามคำแหง ซอย รามคำแหง 43/1 แขวงวังทองหลาง เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร 10310 ในปีการศึกษา 2550 มีครูทั้งหมด 182 คน นักเรียน 4,899 คน จำนวนห้องเรียน 93 ห้อง โดยเปิดทำการสอนตั้งแต่ช่วงชั้นที่ 3 - 4 แบบสหศึกษา มีอัตราส่วน ครู : นักเรียน โดยเฉลี่ย 1 : 27 คน และมีจำนวนนักเรียนต่อห้องโดยเฉลี่ย 53 คน/ห้อง

โรงเรียนพิบูลอุปถัมภ์ ตั้งอยู่เลขที่ 1128 ถนนลาดพร้าว แขวงสามเสนนอก เขต ห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร 10320 ในปีการศึกษา 2550 มีครูทั้งหมด 41 คน นักเรียน 1,708 คน จำนวนห้องเรียน 57 ห้อง โดยเปิดทำการสอนตั้งแต่ช่วงชั้นที่ 1 - 3 แบบสหศึกษา มีอัตราส่วน ครู : นักเรียน โดยเฉลี่ย 1 : 42 คน และมีจำนวนนักเรียนต่อห้องโดยเฉลี่ย 30 คน/ห้อง

2. พันธะสัญญาคู่พัฒนา

2.1 ปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้

2.2 พัฒนาด้านวิชาการให้มีความเข้มแข็งเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครองชุมชน และสังคม

โรงเรียนทวีธาภิเศก คู่กับ โรงเรียนสวนอนันต์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3

1. สภาพทั่วไป

โรงเรียนทวีธาภิเศก ตั้งอยู่เลขที่ 505/5 ถนนอิสรภาพ แขวงวัดอรุณ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร 10600 ในปีการศึกษา 2550 มีครูทั้งหมด 142 คน นักเรียน 3,046 คน จำนวนห้องเรียน 67 ห้อง โดยเปิดทำการสอนตั้งแต่ช่วงชั้นที่ 3 - 4 แบบสหศึกษา มีอัตราส่วน ครู : นักเรียน โดยเฉลี่ย 1 : 21 คน และมีจำนวนนักเรียนต่อห้องโดยเฉลี่ย 45 คน/ห้อง

โรงเรียนสวนอนันต์ ตั้งอยู่เลขที่ 65 ถนนอิสรภาพ แขวงบ้านช่างหล่อ เขต บางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร 10700 ในปีการศึกษา 2550 มีครูทั้งหมด 50 คน นักเรียน 1,081 คน จำนวนห้องเรียน 33 ห้อง โดยเปิดทำการสอนตั้งแต่ช่วงชั้นที่ 3 - 4 แบบสหศึกษา

มีอัตราส่วน ครู : นักเรียน โดยเฉลี่ย 1 : 22 คน และมีจำนวนนักเรียนต่อห้องโดยเฉลี่ย 33 คน/ห้อง

2. พันธะสัญญาคู่พัฒนา

2.1 พัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและความต้องการของชุมชน

2.2 พัฒนาผู้เรียนให้ได้มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม

2.3 พัฒนาครูให้มีคุณภาพและมาตรฐานวิชาชีพชั้นสูง

2.4 ปรับระบบสารสนเทศทางการศึกษาให้เป็นฐานเดียวกัน

2.5 ร่วมวางแผนการรับนักเรียนในแต่ละปีการศึกษา

2.6 ร่วมมือกันศึกษา วิจัย และประเมินโครงการโรงเรียนคู่พัฒนา

โรงเรียนชินโรสวิทยาลัย คู่กับ โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3

1. สภาพทั่วไป

โรงเรียนชินโรสวิทยาลัย ตั้งอยู่เลขที่ 45 ถนนนิสรภาพ แขวงบ้านช่างหล่อ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร 10700 ในปีการศึกษา 2550 มีครูทั้งหมด 101 คน นักเรียน 2,541 คน จำนวนห้องเรียน 58 ห้อง โดยเปิดทำการตั้งแต่ช่วงชั้นที่ 3 - 4 แบบสหศึกษา มีอัตราส่วน ครู : นักเรียน โดยเฉลี่ย 1 : 25 คน และมีจำนวนนักเรียนต่อห้องโดยเฉลี่ย 44 คน/ห้อง

โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม ตั้งอยู่เลขที่ 100 ถนนสมประสงค์ แขวงบางพรหม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร 10170 ในปีการศึกษา 2550 มีครูทั้งหมด 54 คน นักเรียน 781 คน จำนวนห้องเรียน 22 ห้อง โดยเปิดทำการสอนตั้งแต่ช่วงชั้นที่ 3 - 4 แบบสหศึกษา มีอัตราส่วน ครู : นักเรียน โดยเฉลี่ย 1 : 15 คน และมีจำนวนนักเรียนต่อห้องโดยเฉลี่ย 36 คน/ห้อง

2. พันธะสัญญาคู่พัฒนา

“ยกระดับมาตรฐานศักยภาพของนักเรียนและครูให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล”

โรงเรียนศึกษานารี คู่กับ โรงเรียนมัธยมวัดดาวคะนอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ กรุงเทพมหานคร เขต 3

1. สภาพทั่วไป

โรงเรียนศึกษานารี ตั้งอยู่เลขที่ 176 ถนนประชาธิปไตย แขวงวัดกัลป์ยาณ เขต ธนบุรี จังหวัดกรุงเทพมหานคร 10600 ในปีการศึกษา 2550 มีครูทั้งหมด 151 คน นักเรียน 3,730 คน จำนวนห้องเรียน 74 ห้อง โดยเปิดทำการสอนตั้งแต่ช่วงชั้นที่ 3 - 4 เป็นโรงเรียนหญิงล้วน มีอัตราส่วน ครู : นักเรียน โดยเฉลี่ย 1 : 25 คน และมีจำนวนนักเรียนต่อห้องโดยเฉลี่ย 50 คน/ห้อง

โรงเรียนมัธยมวัดดาวคะนอง ตั้งอยู่เลขที่ 162 ซอยเจริญนคร 65 ถนนเจริญนคร แขวงดาวคะนอง เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10600 ในปีการศึกษา 2550 มีครูทั้งหมด 56 คน นักเรียน 1,259 คน จำนวนห้องเรียน 36 ห้อง โดยเปิดทำการสอนตั้งแต่ช่วงชั้นที่ 3 - 4 แบบสหศึกษา มีอัตราส่วน ครู : นักเรียน โดยเฉลี่ย 1 : 22 คน และมีจำนวนนักเรียนต่อห้องโดยเฉลี่ย 35 คน/ห้อง

2. พันธะสัญญาคู่พัฒนา

“โรงเรียนศึกษานารี และโรงเรียนมัธยมวัดดาวคะนอง ร่วมกันพัฒนาคุณภาพ การศึกษาจนเป็นที่ยอมรับของชุมชน ”

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2.3 ตารางวิเคราะห์สาระของพันธะสัญญาคู่พัฒนา

โรงเรียนคู่พัฒนาใน กรุงเทพมหานคร	พันธะสัญญาคู่พัฒนา						จำนวน ที่เกี่ยวข้อง กับสาระ การพัฒนา คุณภาพ อื่นๆ
	ด้านการพัฒนาผู้เรียน	ด้านการพัฒนาครูและ กระบวนการเรียนรู้	ด้านการใช้สื่อ IT	ด้านการจัดภูมิทัศน์ทาง กายภาพ	ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน	อื่นๆ	
สามเสนวิทยาลัย	✓	✓		✓		✓	3
วัดน้อยนพคุณ							
เทพศิรินทร์		✓					1
วัดสระเกศ							
สตรีวิทยา							
วัดสังเวช	✓	✓		✓			3
เตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า	✓					✓	1
เตรียมอุดมศึกษาสุวินทวงศ์							
ฤทธิยะวรรณาลัย	✓	✓	✓	✓	✓		5
ไทยรัฐวิทยา 75							
สตรีวิทยา 2	✓	✓		✓			3
จันทร์หุ่นบำเพ็ญ							
สารวิทยา	✓	✓	✓		✓	✓	4
บางบัว (เฟ่ง ตั้งตรงจิตรวิทยาคาร)							
บดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี)		✓		✓			2
พิบูลย์อุปถัมภ์							
ทวีธาภิเศก	✓	✓	✓			✓	3
สวนอนันต์							
ชินโรสวิทยาลัย		✓					1
ปากน้ำวิทยาคม							
ศึกษานารี		✓					1
มัธยมวัดดาวคะนอง							
รวม	7	10	3	5	2	4	

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนคู่พัฒนา 5 ด้าน

1. ด้านการพัฒนาผู้เรียน

ความหมายของการพัฒนาผู้เรียน

โครงการโรงเรียนคู่พัฒนา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551) กล่าวว่า การพัฒนาผู้เรียน หมายถึง การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารกิจการนักเรียนด้วยสถานศึกษาเอง ตามแนวทางมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมและบริการต่างๆ ของนักเรียนทั้งหมด ที่สถานศึกษาจัดขึ้นเพื่อใช้สนับสนุนการเรียนการสอนในสถานศึกษา โดยโรงเรียนคู่พัฒนาจะเน้นในเรื่องภาพลักษณ์ด้านระเบียบวินัยของนักเรียน

อดิศักดิ์ สามงามเสน (2544) กล่าวถึงงานการพัฒนาผู้เรียนว่า เป็นงานสำคัญอย่างหนึ่งที่ผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่โดยตรงต่อการดำเนินงานทุกอย่างภายในโรงเรียน และส่งเสริมสนับสนุนให้เป็นที่ไปอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากเป็นงานที่ช่วยให้นักเรียนมีประสบการณ์กว้างขวาง โดยเข้ารับบริการหรือเข้าร่วมกิจการต่างๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อให้นักเรียนพัฒนาการทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญาและสังคม อย่างมีความสมดุล สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

นิวรรณ์ สุทธิสุญ (2538) กล่าวว่า กิจกรรมนักเรียนหมายถึงกิจกรรมต่างๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้นนอกเหนือจากกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลักสูตรกำหนดเนื้อหาไว้ เพื่อส่งเสริมประสบการณ์ชีวิต สนองความสนใจ ความสามารถและความถนัดของนักเรียน โดยนักเรียนเป็นผู้มีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินการโดยสมัครใจ ทั้งนี้ภายใต้การอนุมัติของผู้บริหารโรงเรียน โดยไม่เกี่ยวกับคะแนนในการวัดผลทางการศึกษา

หัสตินทร์ ชาวปรีชา (2542) ได้กล่าวว่า งานกิจการนักเรียน หมายถึง งานและกิจกรรมทั้งหลายที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน ยกเว้นการเรียนการสอนตามหลักสูตร เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนสามารถศึกษาเล่าเรียนได้อย่างมีความสุข และประสบความสำเร็จในการศึกษา เช่น บริการแนะแนว บริการจัดหางาน บริการอาหาร บริการที่พักอาศัย บริการทุนการศึกษา บริการวิชาการ บริการยานพาหนะ บริการรักษาพยาบาล กิจกรรมนักเรียน กิจกรรมการจัดตั้งองค์กรนักเรียน งานวินัยงานปกครอง งานติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา

นภเนตร ธรรมบวร (2544) กล่าวว่า งานกิจการนักเรียนเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนโดยตรง เป็นงานที่มุ่งส่งเสริมการเรียนของนักเรียนทุกคนให้ก้าวหน้าประสบผลสำเร็จ และ

มุ่งส่งเสริมชีวิตความเป็นอยู่ของนักเรียนในโรงเรียนให้ดำเนินไปด้วยดี อันจะเป็นผลไปถึงการพัฒนาบุคลิกภาพ และความรู้ความสามารถ หรือความถนัดเฉพาะตนของนักเรียนให้ดียิ่งๆ ขึ้นไป

ขอขยายการพัฒนาผู้เรียน

นิพนธ์ กินาวงศ์ (2539) ได้ให้ขยายของการบริหารเกี่ยวกับงานพัฒนาผู้เรียนหรือกิจการนักเรียนไว้ว่า เป็นการบริหารงานที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน นักศึกษาทั้งหมดในส่วนที่นอกเหนือจากการเรียนการสอนภายในห้องเรียน เช่น งานสำรวจสำมะโนนักเรียน งานรับนักเรียนใหม่ งานย้ายโอนนักเรียน งานที่เกี่ยวข้องกับงานปกครองนักเรียน ระเบียบวินัยของสถานศึกษา งานบริการแนะแนว งานบริการด้านสุขอนามัย บริการอาหาร บริการเกี่ยวกับความปลอดภัย ตลอดจนการจัดตั้งชุมนุมหรือชมรม การจัดทัศนศึกษา กิจกรรมนันทนาการ เป็นต้น

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535) ได้ให้ขยายและความหมายของงานกิจการนักเรียนไว้ว่า ในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กในแต่ละโรงเรียนมีงานสำคัญอยู่ 3 อย่าง ที่จะต้องจัดคือ งานด้านการเรียนการสอน งานด้านบริการ และงานด้านกิจการนักเรียน ซึ่งงานด้านการเรียนการสอนสำคัญที่สุด ส่วนงานอีก 2 ด้าน ที่เหลือเป็นเพียงงานที่ช่วยสนับสนุนงานด้านการเรียนการสอนให้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย ปรากฏจากปัญหาอุปสรรค

สมคิด บางโม (2544) ได้กล่าวถึงงานกิจการนักเรียนดังนี้ กิจกรรมต่างๆ ที่ดำเนินอยู่ในขอขยาย และกิจการนักเรียนนั้น ได้แก่ งานบริการต่างๆ ที่จัดขึ้นเพื่อเสริมการสอนในชั้นเรียนตามปกติ ให้ได้ผลดียิ่งขึ้น บทบาทสำคัญของผู้บริหารในด้านกิจการนักเรียน ได้แก่ การที่ต้องประสานหน้าที่การงานในด้านกิจการนักเรียนให้สอดคล้องกลมกลืนไปกับงานด้านการสอนพร้อมๆ กับการประสานงานด้านบริการต่างๆ ในข่ายของกิจการนักเรียนได้ดำเนินไปด้วยดี

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 กำหนดแนวทางการจัดการศึกษา โดยยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกัน แก้ปัญหาและเรียนรู้จากประสบการณ์จริง กอปรกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมและเทคโนโลยี ก่อให้เกิดทั้งผลดีและผลเสียต่อการดำเนินชีวิตในปัจจุบันของบุคคล ทำให้เกิดความยุ่งยากซับซ้อนมากยิ่งขึ้น จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินชีวิตให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณค่า มีศักดิ์ศรี และมีความสุข

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดให้มีสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพ มุ่งเน้นเพิ่มเติมจากกิจกรรมที่ได้จัดให้เรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม การเข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขกับกิจกรรมที่เลือกด้วยตนเองตามความถนัด และความสนใจอย่างแท้จริง การพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม โดยอาจจัดเป็นแนวทางหนึ่งที่จะสนองนโยบายในการสร้างเยาวชนของชาติให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย และมีคุณภาพเพื่อพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม ซึ่งสถานศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างมีเป้าหมาย มีรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน เสริมสร้างทักษะชีวิต คุณภาพทางอารมณ์ การเรียนรู้ในเชิงพหุปัญญา และการสร้างสัมพันธภาพที่ดี ซึ่งผู้สอนทุกคนต้องทำหน้าที่แนะแนวให้คำปรึกษาด้านชีวิต การศึกษาต่อและการพัฒนาตนเองสู่โลกอาชีพและการมีงานทำ กิจกรรมนักเรียนเป็นกิจกรรมที่เกิดจากความสมัครใจของผู้เรียนมุ่งพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพิ่มเติมจากกิจกรรมในกลุ่มสาระ เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ช่วยกันแก้ปัญหา ส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนอย่างเต็มที่ รวมถึงกิจกรรมที่มุ่งปลูกฝังความมีระเบียบวินัย รับผิดชอบ รู้สิทธิและหน้าที่ของตนเองในการอยู่ร่วมกันตามระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข แบ่งตามความแตกต่างระหว่างกิจกรรมได้เป็น 2 ลักษณะ

1. กิจกรรมพัฒนาความถนัด ความสนใจ ตามความต้องการของผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นการเติมเต็มความรู้ ความชำนาญและประสบการณ์ของผู้เรียนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อการค้นพบความถนัดความสนใจของตนเอง และพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพ ตลอดจนการพัฒนาทักษะของสังคม และปลูกฝังจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม

2. กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้บำเพ็ญประโยชน์ เป็นกิจกรรมที่มุ่งปลูกฝัง ระเบียบวินัย กฎเกณฑ์ เพื่อการอยู่ร่วมกันในสภาพชีวิตต่าง ๆ นำไปสู่พื้นฐานการทำประโยชน์ให้แก่สังคม และวิถีชีวิตในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งกระบวนการจัดให้เป็นไปตามข้อกำหนดของคณะกรรมการลูกเสือแห่งชาติ ยุวกาชาด สมาคม ผู้บำเพ็ญประโยชน์และกรมรักษาดินแดน

สรุปว่าการพัฒนาผู้เรียน หมายถึง การดำเนินงาน จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนของ ทั้งสองโรงเรียน ในด้านความประพฤติ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านดนตรี-กีฬา รวมถึงด้านวิชาการ และการแนะแนวศึกษาต่อ ในรูปแบบต่างๆ เช่น การสอนเสริม การจัดค่าย การจัดสภาและผู้นำ นักเรียน โดยการประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียนพี่กับโรงเรียนน้อง

2. ด้านการพัฒนาครูและกระบวนการเรียนรู้

ความหมายของการพัฒนาครูและกระบวนการเรียนรู้

ครูเป็นผู้จัดกระบวนการเรียนรู้ ดังนั้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีมาตรฐาน ทัดเทียมกันในกลุ่มโรงเรียนคู่พัฒนา จึงต้องมุ่งเน้นที่การพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน ของครู

การพัฒนาบุคลากร

การพัฒนาบุคลากร เป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่งอย่างหนึ่งของการบริหารงานบุคคล เพราะเมื่อได้เลือกสรรคนที่มีความรู้ความสามารถเข้าทำงานแล้ว เมื่อเวลาผ่านไปบรรดาความรู้ ต่างๆ ก็ลดน้อยลงไป ประกอบกับวิชาการต่างๆ ที่เจริญขึ้น รวมทั้งเทคนิควิธีการทำงานมีการ เปลี่ยนแปลงไปจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาบุคลากร เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถเหมาะสมกับเหตุการณ์ปัจจุบัน และตำแหน่งหน้าที่ที่กระทำอยู่เพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพให้แก่องค์กรมากขึ้น (กิติมา ปรีดีติก, 2532)

โครงการโรงเรียนคู่พัฒนา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551) กล่าวว่า การพัฒนาครูและกระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการ บริหารงานวิชาการตามแนวทางมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการ ดำเนินการด้านความร่วมมือช่วยเหลือกัน ในด้านหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอน ตามหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนพิเศษเฉพาะ โดยโรงเรียนคู่พัฒนาจะเน้นด้านภาพลักษณ์ ของครูในเรื่องการสอน ความเอาใจใส่ต่อนักเรียน การทุ่มเทเสียสละ จนเป็นที่ยอมรับแก่ชุมชนและ สังคม

แนวทางหลักในการดำเนินการพัฒนาบุคลากร

ศุภชัย ยาวะประภาษ (2548) กล่าวว่า แนวทางหลักในการดำเนินการพัฒนา บุคลากรมี 3 แนวทาง ดังนี้

1. การให้การศึกษาศึกษา/เรียนรู้ เป็นการเตรียมการสำหรับชีวิต การให้การศึกษายุ่งเกี่ยวกับ การปลูกฝังคุณค่าและทัศนคติ การเติมความรู้ การใช้วิจารณญาณ ความเข้าใจและปัญญา การให้การศึกษามักทำผ่านการศึกษาในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา และสถาบันทางรัฐประศาสนศาสตร์ต่างๆ

2. การฝึกอบรม เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อเพิ่มผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในตำแหน่งหนึ่งๆ ซึ่งในแง่มุมมองขององค์กรแล้ว การฝึกอบรมมักเป็นกิจกรรมที่มุ่งสู่บุคลากรในระดับปฏิบัติ หรือหัวหน้างาน

3. การพัฒนาบุคลากร เป็นกระบวนการของการเกี่ยวข้องเชื่อมโยงจากวุฒิภาวะอีกชั้นหนึ่งเช่น จากผลการปฏิบัติงานระดับทั่วไปสู่ผลการปฏิบัติงานระดับดีเยี่ยม การพัฒนามุ่งขยายโลกทัศน์ของผู้ปฏิบัติงาน

กรมวิชาการ (2543) กล่าวว่า แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาบุคลากร มีดังนี้

1. การพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน จะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ และสอดคล้องกับความต้องการของการพัฒนาของครู โรงเรียนและหน่วยงาน

2. การพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน ควรมีเป้าหมายสำคัญที่การพัฒนาคุณคุณธรรม จริยธรรม ส่งเสริมและสนับสนุนครูให้สามารถนำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปสู่การปฏิบัติจริงในห้องเรียนจนเกิดผลตามจุดหมายของหลักสูตร และการเสริมสร้างประสบการณ์ทางวิชาชีพให้แก่ครู

3. การพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน เพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ควรดำเนินการควบคู่ไปกับการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานการเสริมแรงในเวลาและโอกาสที่เหมาะสม และการสร้างบรรยากาศการทำงานที่ทำให้ครูเห็นคุณค่าเห็นความสำคัญของตนเองที่มีต่องาน ชื่นชมความสำเร็จในการปฏิบัติงานของตนเอง ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาตนเอง และการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียนอย่างยั่งยืน

กิจกรรมในการพัฒนาบุคลากร

ในการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนนั้น ผู้บริหารมีหน้าที่จะต้องกระตุ้นส่งเสริมโดยเป็นผู้จัดหรือให้ผู้อื่นช่วยดำเนินงานพัฒนาขึ้น และนพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2529) ได้เสนอกิจกรรมในการพัฒนาบุคลากร ดังนี้

1. จัดให้มีการประชุมพิเศษครูใหม่ เพื่อให้ทราบปรัชญา วัตถุประสงค์ ประวัติความเป็นมาของโรงเรียน สภาพของชุมชน ระเบียบข้อบังคับ สวัสดิการและกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน

2. จัดให้มีการบริการทางด้านการสอน เช่น แนะนำการใช้หรือผลิตวัสดุทัศนูปกรณ์ จัดห้องสมุด โต๊ะ ม้านั่งสำหรับครู แนะนำชี้แจงแหล่งวัสดุและวิทยากรภายนอก
3. จัดให้ครูใหม่ได้สังเกตการสอนของครูอาวุโสที่มีประสบการณ์การสอนมานานและมีความสามารถเชี่ยวชาญทางการสอน
4. สังเกตการสอนในชั้น เพื่อช่วยเหลือครูมิใช่เป็นการจับผิด
5. ให้ครูได้เยี่ยมเยียนดูการสอน และการดำเนินงานของโรงเรียนอื่นที่อยู่ข้างเคียงหรือต่างจังหวัด
6. ให้ครูได้เยี่ยมเยียนดูการสอนของครูในชั้นอื่นๆ ไม่ว่าจะป็นชั้นระดับเดียวกันหรือต่างระดับกัน
7. เปิดโอกาสให้ครูได้ดูการสาธิตการสอน จากผู้เชี่ยวชาญหรือครูด้วยตนเองหรือถ้าครูใหญ่มีความสามารถและได้รับการขอร้องจากครูก็อาจสาธิตให้ดูเอง
8. กลุ่มโรงเรียนใช้ประโยชน์ในการมีกลุ่มของโรงเรียนร่วมมือ และช่วยเหลือกันเองทางด้านวิชาการ
9. จัดให้มีสัปดาห์แห่งความก้าวหน้าทางวิชาการ โดยอาจจะให้ครูหรือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกมาบรรยายในหัวข้อเรื่องที่ครูส่วนใหญ่มีความต้องการหรือสนใจ
10. จัดให้มีกลุ่มอภิปรายย่อยๆ ตามความสนใจของครูอภิปรายเกี่ยวกับเรื่องวิธีสอนต่างๆ
11. จัดให้มีการประชุมอบรมในระหว่างฤดูร้อนประมาณ 1 – 2 สัปดาห์
12. ส่งครูไปร่วมในการอบรมต่างๆ
13. รับวารสารทางวิชาการต่างๆ ไว้ให้ครูได้ศึกษา ค้นคว้า โดยจัดไว้ในที่ที่ครูหยิบอ่านได้
14. แนะนำครูให้เข้าเป็นสมาชิกสมาคมทางวิชาการต่างๆ เช่น สมาคมครูวิทยาศาสตร์ สมาคมคณิตศาสตร์ สมาคมศึกษาศาสตร์ หรือแนะนำครูให้เป็นสมาชิกวารสารทางการศึกษาต่างๆ เช่น วิทยาสาร มิตรครู ภาจารย์สาร จุลสารนักรบริหาร
15. ให้คำปรึกษาหารือทางด้านส่วนตัวและด้านวิชาการแก่ครู ทั้งเป็นรายบุคคล และเป็นกลุ่ม
16. สนับสนุนให้ครูไปศึกษาเพิ่มเติม
17. สร้างบรรยากาศทางวิชาการให้เกิดขึ้นในหมู่ครู เช่น จัดเที่ยงวันสนทนา (สนทนาทางวิชาการในขณะรับประทานอาหารกลางวัน โดยมีครูคนหนึ่งนำในการสนทนา และคนอื่นได้

ถามหรือเสริมการสนทนา) มีปาฐกถาเป็นบางครั้งบางคราว เชิญบุคคลภายนอก หรือผู้ปกครอง นักเรียนที่มีความรู้ดีในบางเรื่องมาร่วม

18. ส่งเสริมให้ครูเขียนบทความทางวิชาการไปลงหนังสือวารสารต่างๆ

19. นำครูไปทัศนศึกษาสถานที่ที่จะให้ความรู้ทางวิชาการเพิ่มเติม และเป็นประสบการณ์จริงๆ แก่ครู

20. จัดรายการเล่าสู่กันฟังหรือเขียนสู่กันอ่าน โดยครูใหญ่กำหนดให้ครูคนหนึ่งอ่านหนังสือที่เป็นประโยชน์ทางวิชาการแล้วให้มาคุยหรือเขียนย่อให้ครูคนอื่นฯ ได้ฟังหรือได้อ่าน

Ubben et.al (2001) ได้นำเสนอรูปแบบการพัฒนาครูของ Sparks และ Loucks – Horsley ไว้ 5 รูปแบบดังนี้

1. รูปแบบการพัฒนาที่เกิดจากความต้องการของครูเอง (Individually Guided) รูปแบบนี้เชื่อว่าครูคือผู้ที่กำหนดความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตัวเองที่ดีที่สุด และสิ่งที่จะพัฒนานั้นมีความเกี่ยวข้องกับประสบการณ์การเรียนรู้โดยตรง ดังนั้น ขั้นตอนการพัฒนาครูตามรูปแบบนี้จะเริ่มต้นด้วยการระบุความต้องการจำเป็น (Needs) จากนั้นจึงจะเป็นการจัดทำแผน (Plan) เพื่อการบรรลุความต้องการจำเป็นนั้น แล้วมีการปฏิบัติงานเพื่อบรรลุตามแผน (Accomplish the Plan) และการประเมินผลงานตามแผน (Evaluation)

2. รูปแบบการสังเกตและการประเมิน (Observation and Assessment) โดยให้โอกาสครูได้สังเกตและมีข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) กับเพื่อนครูคนอื่นฯ ซึ่งจะให้ผลดีทั้งต่อผู้สังเกตและผู้ถูกสังเกตด้วย โดยอาจใช้วิธี Peer Coaching, Team Building, Collaboration, Clinical Supervision เป็นต้น

3. รูปแบบมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในกระบวนการพัฒนา (Involvement in a Development Process) รูปแบบนี้เชื่อว่าเนื่องจากครูในฐานะเป็น “ผู้เรียนรู้ที่เป็นผู้ใหญ่” จึงต้องการที่จะมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาที่สอดคล้องกับความสนใจในงานของเขา และเชื่อว่าครูเป็นผู้ที่อยู่ในฐานะที่จะเป็นผู้กำหนดแนวทางการแก้ปัญหานั้นได้ดีที่สุด โดยความเชื่อเช่นนี้จะทำให้ครูมีลักษณะกลายเป็นผู้วิจัย เป็นผู้เรียนรู้ด้วยตนเอง และเป็นผู้สรรหาทางแก้ปัญหาหลักสูตรหรือการสอนของเขาเอง โดยจะเริ่มจากการกำหนดปัญหา การหาทางเลือกที่เป็นไปได้เพื่อการแก้ปัญหา การรวบรวมข้อมูลหรือศึกษาปัญหาที่กำหนด การพัฒนาแผนดำเนินงานจากข้อมูลที่ได้การดำเนินการแก้ปัญหาและการประเมินผลการดำเนินงานตามแผน เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงแผนการดำเนินงานนั้นอีก

4. รูปแบบการฝึกอบรม (Training) เป็นรูปแบบที่ใช้กันมายาวนานและใช้กันค่อนข้างมาก แต่ก็มีลักษณะเป็นการถ่ายทอดความรู้ (Transforming) เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิด

จากการกระทำจากภายนอก ซึ่งมักพบปัญหาในการนำเอาทักษะการเรียนรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปสู่การปฏิบัติจริงในห้องเรียน

5. รูปแบบการสืบเสาะค้นหา (Inquiry) ซึ่งอาจใช้ได้ทั้งรายบุคคลหรือรายกลุ่มเป็นรูปแบบที่มุ่งให้ครูได้ศึกษาค้นคว้าเพื่อการปรับปรุงแก้ไขปัญหาการเรียนการสอนในห้องเรียนหรือปัญหาของโรงเรียน โดยอาจใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action-Based Research) หรืออาจใช้วิธีการวงจรรคุณภาพ (Quality Circles) หรืออาจใช้วิธีการบริหารคุณภาพโดยรวม (Total Quality Management) เป็นต้น

การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

การพัฒนากระบวนการเรียนรู้เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการ คือส่วนหนึ่งที่เป็นกระบวนการเรียนการสอนของครูที่จัดแก่นักเรียนเพื่อให้เกิดความรู้ตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ซึ่งมีผู้ให้ความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับงานวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ไว้ดังนี้

ภิญโญ สาธร (2523) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึงการบริหารกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียน ซึ่งเกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนนักเรียนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพที่สุด ซึ่งผู้บริหารการศึกษาหรือครูใหญ่ทุกคนควรจะได้รับผิดชอบเป็นผู้นำของครูในด้านวิชาการเป็นอันดับแรก เพราะหน้าที่ของโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาทุกแห่งคือ การให้ความรู้แก่นักเรียนในด้านวิชาการ โดยครูใหญ่เป็นผู้นำในด้านวิชาการโดยการทำงานร่วมกับครูกระตุ้นเตือนครู ให้คำแนะนำครู และประสานงานให้ครูทุกคนทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ในด้านการสอน

เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2525) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึงการดำเนินงานทุกชนิดเพื่อจะส่งเสริม พัฒนาหรือปรับปรุงการเรียนการสอนของโรงเรียนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

องค์การ อินทรมพรรค์ (2535) ได้กล่าวไว้ว่า งานวิชาการ หมายถึง การจัดกิจกรรมและประสบการณ์ต่างๆ ให้แก่นักเรียนตลอดจนการอบรมศีลธรรม จรรยา และความประพฤติของนักเรียน เพื่อให้เป็นคนดีมีความรู้ ความสามารถพอที่จะทำมาหาเลี้ยงชีพได้อย่างมีความสุข ความพอใจตามมาตรฐานและสภาพความเป็นอยู่ และช่วยเหลือเผื่อแผ่เพื่อนบ้านและสังคมตามสมควร

กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ (2546) กล่าวถึง การเรียนการสอนในสาระต่างๆ ว่ามีกระบวนการและวิธีการที่หลากหลาย ผู้สอนต้องคำนึงถึงพัฒนาการทางด้านร่างกายและสติปัญญา และวิธีการเรียนรู้ตามความสนใจและความสามารถของผู้เรียนเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง ดังนั้นจะจัดการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้น ควรใช้รูปแบบ วิธีการที่หลากหลาย เน้นการ

จัดการเรียนการสอนตามสภาพจริง การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ร่วมกัน การเรียนรู้จากธรรมชาติ การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และการเรียนรู้แบบบูรณาการ

พิมพันธ์ เตชะคุปต์ (2533) ได้กล่าวว่า การสอนเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ การสอนเป็นศาสตร์เพราะนักวิชาการได้รวบรวมความรู้ไว้เป็นเรื่องราวและจัดระบบระเบียบ เขียนเป็นทฤษฎี หลักการ มโนคติต่างๆ ไว้ เช่น ทฤษฎีการเรียนรู้ ทฤษฎีการสอน หลักการจัดการเรียนการสอน วิธีการสอน ตลอดจนเทคนิคการสอนต่างๆ ซึ่งสามารถถ่ายทอดและฝึกหัดกันจนเป็นทักษะได้ การสอนเป็นศิลป์ เพราะเป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคลในการถ่ายทอดความรู้

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535) ได้กล่าวถึงการดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอนจะเป็นไปได้ด้วยดี สืบเนื่องจากการวางแผนการบริหารเกี่ยวกับการจัดการเรื่องดังต่อไปนี้ การจัดประมวลการสอน การจัดแผนการสอน การจัดทำตารางสอน การจัดชั้นเรียน การจัดครูอาจารย์เข้าสอน การสอนซ่อมเสริม การเลือกตำราเรียน คู่มือครูในงานวิชาการ การจัดทำคู่มือนักเรียน การจัดศูนย์ควบคุมการเรียนการสอนทางวิชาการ

ขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการ

ขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการ ได้มีผู้จำแนกและให้ขอบข่ายไว้แตกต่างกันคือ

เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2525) กล่าวว่า งานวิชาการของโรงเรียนเป็นงานที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. หลักสูตร
2. การจัดการเรียนการสอน
3. การบริหารบุคลากรทางวิชาการ
4. การนิเทศการศึกษา
5. การบริหารสื่อการศึกษา
6. กิจกรรมอื่นๆ ที่เสริมการเรียนการสอน เช่นกิจกรรมของชุมนุมวิชาการต่างๆ

กิจกรรมทัศนศึกษา กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย หรือกิจกรรมการใช้ห้องสมุด

กิติมา ปรีดีดิถ (2532) แบ่งขอบข่ายงานด้านวิชาการออกเป็น 6 ประการ ดังนี้

1. แผนปฏิบัติงานด้านวิชาการ
2. หลักสูตรและการสอน ประกอบด้วยหลักสูตร โครงการสอน ประมวลการสอน
3. การจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วยงาน การจัดทำตารางสอน การจัดชั้นเรียน การจัดครูเข้าสอน การจัดแบบเรียน การจัดห้องสมุด การจัดทำคู่มือครู
4. สื่อการสอน

5. การปรับปรุงการเรียนการสอน ประกอบด้วย การนิเทศการสอน และการฝึกอบรม
6. วัดและประเมินผล

อุทัย บุญประเสริฐ (2540) กำหนดขอบเขตของงานวิชาการไว้ 6 เรื่อง ดังนี้

1. เรื่องหลักสูตร และการจัดการในการนำหลักสูตรไปใช้ให้ประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับหลักการและหลักเกณฑ์การบริหารหลักสูตร
2. เรื่องการสอน การบริหารการสอน และการปรับปรุงหรือพัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพบรรลุหลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
3. เรื่องกิจกรรมนักเรียน และการบริหารกิจกรรมนักเรียน ให้เสริมการเรียนการสอนตามหลักสูตรให้ได้ผลสมบูรณ์ยิ่งขึ้น
4. เรื่องสื่อกับกิจกรรมการเรียนการสอน และงานห้องสมุด เพื่อเสริมหรือสนับสนุนการเรียนการสอนต่างๆ ตามหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ และช่วยให้ครูมีความรู้ก้าวหน้ากว้างขวาง และทันสมัยอยู่เสมอ
5. เรื่องการวัดผล และประเมินผลการศึกษาของตัวนักเรียน และการประเมินมาตรฐานหรือการประเมินผลสำเร็จของงานทางวิชาการของโรงเรียนโดยส่วนรวมทั้งโรงเรียน
6. เรื่องการจัดการนิเทศการศึกษา และการพัฒนาวิชาชีพสำหรับครูและสำหรับบุคลากรทางการศึกษาอื่นๆ ของโรงเรียน

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2545) กำหนดขอบข่ายภารกิจด้านการบริหารงานวิชาการ ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. การวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน
4. การประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา
5. การพัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
6. การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
7. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
8. การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ

ขอข่ายภารกิจงานวิชาการ

ขอข่ายภารกิจงานวิชาการที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนคู่พัฒนาประการสำคัญ คืองานด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งมีโครงสร้างดังนี้

1. งานพัฒนาหลักสูตร

1.1 ศึกษาวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 สาระแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการ ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัญหา และความต้องการของสังคม ชุมชน และท้องถิ่น

1.2 วิเคราะห์สภาพแวดล้อม และ ประเมินสถานภาพสถานศึกษาเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในโรงเรียน และชุมชน.

1.3 จัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระต่าง ๆ ที่กำหนดให้มีในหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยพยายามบูรณาการเนื้อหาสาระทั้งในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกันและระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามความเหมาะสม

1.4 นำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน และบริหารจัดการการใช้หลักสูตรให้เหมาะสม

1.5 เสนอแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

1.6 จัดทำหลักสูตรและแนวปฏิบัติการใช้หลักสูตร

1.7 ตรวจสอบเกี่ยวกับการโอน/ย้าย หลักสูตรระหว่างโรงเรียนและหลักสูตรอื่น

1.8 สสำรวจความต้องการของผู้รับบริการในการจัดการเรียนการสอนนอกระบบโรงเรียน การเรียนแบบอรรถศาสตร์ รวมทั้งกำหนดแนวทางการใช้หลักสูตร เสนอแนะกลุ่มงาน งาน ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน

2. งานพัฒนากระบวนการเรียนการสอน

2.1 ส่งเสริมนิเทศ ติดตามและกำกับให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ตามสาระและหน่วยการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.2 ส่งเสริมนิเทศ ติดตามและกำกับให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน

2.3 จัดให้มีการนิเทศการเรียนการสอนแก่ครูในกลุ่มสาระต่าง ๆ ส่งเสริมให้มีการพัฒนาครู เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามความเหมาะสม

2.4 ส่งเสริมให้มีการพัฒนาครู โดยการจัดอบรมสัมมนา ศึกษาดูงานตามสถาบันต่าง ๆ เพื่อนำมาพัฒนาการเรียนการสอน

3. งานตารางสอน

3.1 สัมภาษณ์ความรู้ ความสามารถของครู และความสอดคล้องของครูกับหลักสูตรของโรงเรียน ประสานกับกลุ่มบริหารงานบุคคลเพื่อจัดสรรอัตรากำลัง

3.2 วิเคราะห์โครงสร้างหลักสูตร สัมภาษณ์ความต้องการ ความถนัดความสนใจร่วมกับกลุ่มงานแนะแนว และเสนอแนะต่อคณะกรรมการบริหารหลักสูตรเพื่อจัดรายวิชาให้นักเรียนลงทะเบียน

3.3 จัดตารางสอนนักเรียน ครู ตารางการใช้ห้อง และติดตาม ควบคุมให้การดำเนินการตามตารางสอนให้ถูกต้อง ทั้งการเรียนและการสอน

3.4 กำหนดแนวปฏิบัติในการจัดสอนแทน ติดตามผลการปฏิบัติ

การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียนตามโครงการโรงเรียนคู่พัฒนามุ่งหวังให้เกิดการจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างโรงเรียนพี่และโรงเรียนน้อง ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการพึ่งพากัน โดยเฉพาะการจัดการสอนเสริมพิเศษให้แก่ นักเรียนของทั้ง 2 โรงเรียน รวมทั้งกิจกรรมอื่นๆ ซึ่งมีนักวิชาการกล่าวถึงความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ร่วมกันดังนี้

Johnson & Johnson (1986) กล่าวถึงองค์ประกอบของการเรียนรู้ร่วมกัน

1. มีโครงสร้างที่เป็นความสัมพันธ์ทางบวก และมีความรู้สึกร่วมกัน
2. มีการปฏิสัมพันธ์แบบตัวต่อตัว เช่น การพูด การอภิปราย การสอนงานตัวต่อตัว

เป็นต้น

3. การวางแผนและสร้างข้อตกลงร่วมกันรับผิดชอบ
4. ใช้ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและทักษะการสื่อสารที่ใช้ในกลุ่มย่อย
5. ควรมีการสะท้อนกลับของโครงสร้างและการมีผลย้อนกลับ

นอกจากนั้น Johnson & Johnson ยังกล่าวต่อไปว่าปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการเรียนรู้ร่วมกันประกอบด้วย

1. ความพึงพอใจในทีมงาน เปิดกว้างทางความคิด
2. บรรยากาศการทำงานในทีมทำให้เกิดแรงจูงใจที่จะแสวงหาความรู้
3. องค์กร หรือหน่วยงานส่งเสริมให้มีการพูดคุยถกเถียง ชักถามอย่างกว้างขวางเปิด

โอกาสให้ทุกคนแสดงความคิดเห็น แสดงวิสัยทัศน์ร่วมกัน แสดงความคิดเห็นลงไปในพื้นที่เป้าหมาย และกระบวนการทำงาน

สรุปว่าการพัฒนาครูและกระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การดำเนินงาน จัดกิจกรรม เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยเน้นการร่วมมือกันพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในเรื่อง การจัดทำหลักสูตร การจัดกระบวนการเรียนรู้ การนิเทศภายใน การจัดทำและพัฒนาสื่อที่มี คุณภาพ รวมถึงแลกเปลี่ยนครูในรายวิชาที่ขาดแคลน การพัฒนาเป็นไปในรูปแบบต่างๆ เช่น การอบรม การประชุม การจัดกีฬาสัมพันธ์ รวมถึงการอาศัยเครือข่ายด้านวิชาการ ด้านวิชาชีพ กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3. ด้านการใช้สื่อ IT

ความหมายด้านการใช้สื่อ IT

โครงการโรงเรียนคู่พัฒนา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551) กล่าวว่า การพัฒนาผู้เรียน หมายถึง การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารวิชาการที่ดำเนินการ ตามแนวทางมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยโรงเรียนคู่พัฒนาประสานความร่วมมือกัน พัฒนาด้านการเรียนการสอน การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาสื่อการสอน การสืบค้นข้อมูล รวมถึงการออกแบบนวัตกรรมต่างๆ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพทางด้าน IT

เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ หมายถึง วิทยาการทางคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการทำงาน การ ประกอบกิจกรรมต่างๆ ปัจจุบันมีการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในงานหลายด้านไม่ว่าจะเป็นเรื่อง การจัดทำระบบสารสนเทศ ซึ่งเกี่ยวกับการจัดเก็บ ประมวลผลข้อมูล การเผยแพร่ข่าวสาร หรือ การใช้ในงานบริหารด้านอื่นๆ เช่นงานบริหารบุคคล งานด้านบัญชี งานโรงพยาบาล และงาน โรงเรียน เป็นต้น ดังเช่นเอกสารของสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร อ้างไว้ว่า

“เมื่อสารสนเทศจำเป็นต้องอาศัยเทคโนโลยีช่วย คอมพิวเตอร์จึงเข้ามามีบทบาท อย่างเต็มที่ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และแนวโน้มก็จะเพิ่มมากยิ่งขึ้น จนคาดว่าในอนาคต คอมพิวเตอร์จะเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันของมนุษย์ทั่วโลก” (สำนักงานการศึกษา, 2541)

และอ้างถึง ไพรัช รัชชพงษ์ ที่ได้สนับสนุนความสำคัญของเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ กับการศึกษาไว้ด้วย.

“ในปัจจุบัน การศึกษาเป็นกิจกรรมหนึ่งซึ่งใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการแลกเปลี่ยนข้อมูล การสืบค้นตำรา เอกสาร คู่มือครู เอกสารการ เรียน หรือเอกสารประกอบการเรียน การค้นคว้างานวิเคราะห์ วิจัยการสอน การเรียนทางไกล การประชุม การฝึกอบรมทางไกล การพัฒนาบุคลากรในสังคม อันประกอบด้วยภาคการศึกษา

และการฝึกอบรมเป็นเรื่องของการเรียนรู้สารสนเทศในรูปแบบต่างๆ ทั้งที่เป็นข้อมูล (Data) ข่าวสาร (Information) หรือความรู้ (Knowledge) ก็ตามทำได้โดยสะดวก ซึ่งทำให้เด็กและเยาวชน ครู อาจารย์ สามารถค้นคว้าหาความรู้ภายในห้องเรียนได้โดยตรง หรือจากแหล่งความรู้ เช่น ห้องสมุด ศูนย์เอกสาร ศูนย์วิชาการ ฯลฯ ทั้งที่เป็นตัวเลข ตัวอักษร ภาพ และเสียงได้โดยง่าย ทั้งในประเทศหรือต่างประเทศหากมีอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ และระบบการรับส่งผ่านเครือข่ายสำหรับงานของกระทรวงศึกษาธิการ”(ไพรัช รัชชพงษ์, 2541)

ความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษาในประเทศไทยนั้นเริ่มต้นมาจากการพัฒนาการและนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและคอมพิวเตอร์โดยคอมพิวเตอร์เครื่องแรกของไทยเข้ามาเมื่อ พ.ศ. 2506 เป็นเครื่อง IBM 1401 ติดตั้งที่สำนักงานสถิติแห่งชาติเพื่อจัดทำสถิติและสำมะโนประชากร รวมทั้งให้บริการหน่วยงานราชการและรัฐวิสาหกิจต่างๆ ในปีเดียวกันคณะพาณิชย์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ติดตั้งเครื่อง IBM 1620 ที่อาคารสถิติ แผนก วิชสถิติ เพื่อใช้ประโยชน์ทางด้านการประมวลผลข้อมูล (data Processing) และใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาปริญญาโทของบัณฑิตวิทยาลัย วิศวกรรมศาสตร์ สปอ. หรือสถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย (AIT) ในปัจจุบัน ต่อมาหลายหน่วยงานจึงได้ให้ความสนใจในการนำคอมพิวเตอร์มาใช้งาน จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2527 รัฐบาลได้แต่งตั้ง คณะกรรมการคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (National Computer Committee : NCC) เพื่อทำหน้าที่พิจารณาอนุมัติการจัดหาคอมพิวเตอร์ของส่วนราชการ แต่ภายหลังเมื่อคอมพิวเตอร์เริ่มแพร่หลายมากขึ้น ขนาดเล็กลง และราคาก็ถูกลง มีความคล่องตัวในการจัดมากยิ่งขึ้น จึงได้ยุบคณะกรรมการฯ ดังกล่าวไปในปี พ.ศ. 2534 แต่ยังคงให้ปฏิบัติงานด้านแผนงานและข้อเสนอด้านเทคนิค เสนอขออนุมัติต่อคณะกรรมการฯ ในกรณีที่ระบบคอมพิวเตอร์มีมูลค่าสูงกว่า 5 ล้านบาท (สำนักงานการศึกษา, 2541) ซึ่งมีการนำแนวคิดที่น่าสนใจเกี่ยวกับการบริหารการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษาของ มลรัฐคอนเนตทิคัท สหรัฐอเมริกา มาใช้

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษาของ มลรัฐคอนเนตทิคัท สหรัฐอเมริกานั้น เป็นแนวคิดซึ่งครอบคลุมการบริหารงานและแนวดำเนินงานการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษา ทั้งในเรื่องการวางแผน โครงสร้างทางกายภาพ อุปกรณ์ ซึ่งรวมถึงฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ และข้อมูลสารสนเทศ บุคลากร ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการบูรณาการระหว่างเทคโนโลยีกับหลักสูตร ซึ่งได้จัดทำและเสนอแนวคิดเพื่อเป็นหลักดำเนินงานด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในสถานศึกษา ในมลรัฐคอนเนตทิคัท สหรัฐอเมริกา แนวคิดดังกล่าวเกิดจากความร่วมมือของภาครัฐและเอกชน โดยการจัดให้มีการระดมพลังสมองเพื่อคิดค้นแนวทางการบริหารการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์

ร่วมกันทั้ง ผู้บริหารโรงเรียน นักบริหาร นักการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอุดมศึกษา บรรณารักษ์ห้องสมุด องค์การที่รับผิดชอบทางสื่อสารโทรคมนาคม เช่น องค์และบริษัทที่รับผิดชอบและให้บริการโทรศัพท์และรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้อง ผู้บริหารจากสมาคมโรงงานและธุรกิจ และผู้ประกอบการเคเบิลจากภาคเอกชน โดยสรุปออกมาเป็นแนวทางปฏิบัติใน 6 ด้าน คือ 1. การวางแผน (Planning) 2. โครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพ (Physical Infrastructure) 3. อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ (Equipment) 4. ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ (On-going Operations) 5. บุคลากร (People) 6. การบูรณาการระหว่างเทคโนโลยีกับหลักสูตร (Integration of Technology and Curriculum) และได้ปรากฏอยู่ในเอกสาร Task Force on Education Telecommunication Final Report, 1997 (Merritt, et al., 1997)

1. การวางแผน (Planning)

แนวคิดการบริหารการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษาของ มลรัฐคอนเนคตัต สหรัฐอเมริกา ได้กล่าวถึงการวางแผนว่า จะต้องมีการวางแผนจัดเตรียมทางด้านหลักสูตร การฝึกอบรมหรือพัฒนาบุคลากร และโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพให้ครอบคลุมทั้งในระดับท้องถิ่น (มลรัฐ) และระดับชาติ โดยที่ทีมงานที่เข้มแข็ง จัดให้มีการปฏิบัติการตามแผนและมีการประเมินผลเป็นลายลักษณ์อักษร นอกจากนี้ Connecticut Associations of Boards of Education ได้สำรวจในเดือนมกราคม ค.ศ. 1996 พบว่าข้อสำคัญการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาก็พบว่าข้อบกพร่องในการดำเนินการตามแผน คือ การสรรหาและความคุ้มค่าในการใช้งาน ผลจากการสำรวจนี้ปรากฏในรายงาน Task Force on Education Telecommunication Final Report, 1997 (Merritt, et al., 1997)

2. โครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพ (Physical Infrastructure)

แนวคิดการบริหารการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษาของ มลรัฐคอนเนคตัต สหรัฐอเมริกา ได้กล่าวถึงโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพว่า หมายถึง ระบบ โครงสร้างสถานที่ สิ่งต่างๆ รวมทั้งสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อการใช้งานตามสภาพความพร้อม ความเหมาะสมของแต่ละโรงเรียนหรือหน่วยงานทางการศึกษา ซึ่งรวมถึงสภาพแวดล้อมทางกายภาพโดยทั่วไปของโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องอาคารสถานที่ ระบบไฟฟ้า ประปา ที่ต้องดูแลให้มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับการติดตั้งและการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ทั้งนี้รวมถึงการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตด้วยระบบโทรคมนาคม (Telecommunication) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้สัญญาณโทรศัพท์ซึ่งเป็นโครงสร้างพื้นฐานของระบบโทรคมนาคมในการเชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ตกับห้องเรียน หรือวิธีการในการเชื่อมต่อ

อินเทอร์เน็ตด้วยวิธีการต่างๆ รวมทั้งการดูแลบำรุงรักษา และการจัดหาทุนเพื่อการจัดการเรื่องเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์

3. อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ (Equipment)

แนวความคิดการบริหารการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษาของ มลรัฐคอนเนคติกัต สหรัฐอเมริกา ได้กล่าวถึงอุปกรณ์ว่า หมายความว่า เครื่องคอมพิวเตอร์ ระบบมัลติมีเดีย จอภาพ คอมพิวเตอร์ และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้งานคอมพิวเตอร์ ในด้านของปริมาณหรือจำนวนที่มีการได้มา ความสามารถของเครื่องและระบบที่ใช้ ซอฟต์แวร์ที่ใช้ ระยะเวลาที่ใช้ และเวลาที่ใช้

4. ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ (On-going Operations)

แนวความคิดการบริหารการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษาของ มลรัฐคอนเนคติกัต สหรัฐอเมริกา ได้กล่าวถึงค่าใช้จ่ายในการดำเนินการว่า ครอบคลุมถึง ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นทั้งหมดที่เกิดจากการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เช่น ค่าใช้จ่ายในการจัดหาจัดซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์ ค่าบริการเช่าเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ต่างๆ มาใช้ในสถานศึกษา ค่าบำรุงรักษา ค่าลิขสิทธิ์หรือค่าธรรมเนียมในการซื้อและการใช้ซอฟต์แวร์ ค่าใช้จ่ายในการจัดสภาพห้องคอมพิวเตอร์ซึ่งนับเป็นการสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม เช่น ค่าเฟอร์นิเจอร์ ค่าโต๊ะเก้าอี้คอมพิวเตอร์ ค่าใช้จ่ายอื่นๆ เช่น ค่าโทรศัพท์ ค่าไฟฟ้า เครื่องปรับอากาศ ค่าของใช้สิ้นเปลือง เช่น ค่ากระดาษพิมพ์ ค่าหมึกพิมพ์ ค่าแผ่นดิสเก็ตต์ และรวมถึงค่าใช้จ่ายในการพัฒนาบุคลากรด้วย (Merritt, et al., 1997)

5. บุคลากร (People)

แนวความคิดการบริหารการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษาของ มลรัฐคอนเนคติกัต สหรัฐอเมริกา ได้กล่าวถึงบุคลากร ในส่วนที่เป็นการฝึกอบรมหรือพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการใช้คอมพิวเตอร์ในหน่วยงานให้สามารถที่ใช้ระบบเทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้ความสำคัญกับวิธีการฝึกอบรม การพัฒนาบุคลากรที่อบรมแล้วทำงานให้ตรงกับความรู้ที่ได้จากการไปฝึกอบรม การจัดสวัสดิการและสิทธิพิเศษต่างๆ ให้บุคลากรด้านนี้

6. การบูรณาการระหว่างเทคโนโลยีกับหลักสูตร (Integration of Technology and Curriculum)

แนวความคิดการบริหารการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษาของ มลรัฐคอนเนคติกัต สหรัฐอเมริกา ได้กล่าวถึงการบูรณาการระหว่างเทคโนโลยีกับหลักสูตรว่า เป็นการพัฒนาเกี่ยวกับหลักสูตรและโปรแกรมทางการศึกษา ที่อาศัยเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการเป็นเครื่อง

อำนวยความสะดวกโดยการนำเทคโนโลยีให้เกิดผลในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนในการเรียนการสอนในวิชาต่างๆ ตลอดจนการใช้เทคโนโลยีในการทำกรรมต่างๆ ตามหลักสูตรการสร้างซอฟต์แวร์หรือโปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอน การใช้อินเทอร์เน็ต การสร้างโฮมเพจ ตลอดจนการจัดทำห้องห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์

ความสำคัญของการบูรณาการระหว่างเทคโนโลยีกับหลักสูตร

การบูรณาการระหว่างเทคโนโลยีกับหลักสูตรสามารถทำได้หลายทาง เช่น การใช้ซอฟต์แวร์สำเร็จรูปซึ่งเป็นโปรแกรมสำหรับการเรียนการสอน การสร้างโปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) การใช้อินเทอร์เน็ต และอื่นๆ รัฐบาลสหรัฐอเมริกาได้เผยแพร่โปรแกรมเกี่ยวกับการใช้อินเทอร์เน็ต ที่ <http://www.ed.gov/technology/tocedgrant.html> โดยกล่าวว่า การใช้โปรแกรมเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนทางอินเทอร์เน็ต ถือเป็นความต่อเนื่องที่สำคัญที่สุดในการบริหารงานซึ่งจะเป็นส่วนส่งเสริมสภาพความสำเร็จของนโยบายหลัก 4 ประการของรัฐบาล (Office of Educational Technology, 1999) หนึ่งในสี่ด้านที่ต้องเน้น คือ ด้านซอฟต์แวร์ทางการศึกษา (Educational Software) โดยรัฐบาลได้เสนอความท้าทายด้วยการรับรองว่า นักเรียนทั้งหมดจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ทักษะทางเทคโนโลยีเมื่อเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 เน้นการสอนคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ การอ่าน และความจำเป็นของทักษะการคิดวิเคราะห์ ด้วยการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ และกระบวนการเรียนการสอนผ่านเครือข่ายโดยเฉพาะอินเทอร์เน็ต ทั้งนี้ โรงเรียน ครู ผู้ปกครอง นักเรียน ชุมชน องค์กรอื่นทั้งภาครัฐ แนวดำเนินการอย่างหนึ่งเกี่ยวกับซอฟต์แวร์ คอมพิวเตอร์ วัสดุทัศนียภาพ หลักสูตรการเรียนรู้ทางไกล และทรัพยากรการเชื่อมต่อตรงจะขยายตัวอย่างรวดเร็ว เช่น การพัฒนาเรื่องต่างๆ เกี่ยวกับซอฟต์แวร์ทางการศึกษาจะมีมากกว่า 20,000 เรื่องให้นักเรียนมากกว่า 1 ล้านคนสามารถเรียนรู้ผ่านเครือข่ายการเรียนทางไกลทุกๆ ปี และในทุกๆ วัน โฮมเพจใหม่ประมาณ 100 โฮมเพจ จะเพิ่มในอินเทอร์เน็ต ถือว่าเป็นทรัพยากรการเรียนรู้ที่จะให้นักเรียนใช้เวลาในการเรียนมากขึ้นและเป็นข้อผูกพันของนักเรียนในกระบวนการแก้ปัญหา การวิจัย รวมทั้งการวิเคราะห์

ในเอกสาร Task Force on Education Telecommunication Final Report (1997) ได้อธิบายไว้ สรุปได้ว่าความก้าวหน้าของอินเทอร์เน็ตมีผลสนองต่อความต้องการในการงานอาชีพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความก้าวหน้าของพัฒนาการด้านโปรแกรมหรือซอฟต์แวร์ ที่จะช่วยให้การใช้ฮาร์ดแวร์สะดวก รวดเร็ว ในด้านการเรียนรู้พุ่งเป้าไปที่ครูผู้สอน โดยอธิบายเกี่ยวกับคุณภาพของนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาต่อถามีงานทำว่า การจ้างงานไม่ได้เน้นบุคคลที่มีความรู้ด้านเดียว แต่เป็นบุคคลที่เป็นผู้เข้าใจวิธีเรียน สามารถคิดวิเคราะห์ และมีทักษะในการเข้าถึงและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้ นอกจากนี้การเรียนรู้ตลอดชีวิตยังคงเป็นกระบวนการซึ่งไม่ได้จำกัดแต่

ในห้องเรียนเท่านั้น แต่สามารถเรียนรู้ได้ทุกแห่งทุกเวลา เทคโนโลยีสารสนเทศโดยเฉพาะ อินเทอร์เน็ตโดยเฉพาะอินเทอร์เน็ตกลายเป็นส่วนหนึ่งของประสบการณ์การเรียนรู้ การจัดหา โครงสร้างเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนผู้เรียนถือเป็นกุญแจหลักที่ส่งผลต่อโรงเรียนและ วิทยาลัย

สรุปว่าการใช้สื่อ IT หมายถึง การดำเนินงาน จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาสื่อ IT ของทั้ง สองโรงเรียน ในเรื่องการปรับปรุงและพัฒนาห้องสมุดมีชีวิต ระบบคอมพิวเตอร์ ห้องสืบค้นข้อมูล ทางอิเล็กทรอนิกส์ E - Learning รวมถึงการพัฒนาระบบสารสนเทศโดยใช้โปรแกรม คอมพิวเตอร์ โดยการประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียนพี่และโรงเรียนน้อง

4. ด้านการจัดภูมิทัศน์ทางกายภาพ

ความหมายของการการจัดภูมิทัศน์ทางกายภาพ

ภูมิทัศน์ทางกายภาพอันได้แก่พื้นที่บริเวณ อาคารสถานที่เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ อย่างหนึ่งของโรงเรียนที่จะช่วยให้การเรียนการสอนดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นถ้า คาดหวังในการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องจัดภูมิทัศน์ทางกายภาพของโรงเรียนให้ เหมาะสมตามหลักการแนวคิด ซึ่งมีผู้ศึกษาได้แสดงความหมายของการจัดภูมิทัศน์ทางกายภาพ หรืองานด้านอาคารสถานที่ ไว้ดังนี้

โครงการโรงเรียนคู่พัฒนา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551) กล่าวว่า การจัดภูมิทัศน์ทางกายภาพ หมายถึง การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานอาคาร สถานที่ พัฒนาอาคารเรียน อาคารประกอบ หอเรียน ห้องประกอบการ สถานที่ฝึกปฏิบัติที่ เหมาะสมและเพียงพอ เชื้อต่อการใช้งานและเชื้อต่อการเรียนรู้ ส่งผลให้การจัดการเรียนการสอน ประสบผลสำเร็จ โดยโรงเรียนคู่พัฒนาประสานความร่วมมือกันดูแลรักษาทะนุบำรุงอาคาร สถานที่ เน้นการปรับปรุงจัดภูมิทัศน์ทางกายภาพ

กิติมา ปรีดีติลก (2532) ได้จำแนกอาคารสถานที่ออกเป็นส่วนๆ ดังนี้ ห้องเรียนทั่วไป ห้องเรียนเฉพาะวิชา โรงอาหาร หอประชุม อาคารอำนวยการ ห้องสมุด หรือศูนย์สื่อการสอน บริเวณที่พักผ่อนหย่อนใจ บริเวณเพื่อทำกิจกรรมและนิทรรศการ บริเวณบริการสาธารณูปโภค เส้นทางจราจรและจุดยานพาหนะ บริเวณที่พักอาศัยและได้กล่าวถึงการแบ่งสัดส่วนเนื้อที่เพื่อ ประโยชน์ในการใช้สอยของอาคารสถานที่นับว่าเป็นส่วนสำคัญในการสนับสนุนการสอนให้มี ประสิทธิภาพ มีบรรยากาศและสภาพแวดล้อม จูงใจให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี แบ่งขนาดของห้องและ เนื้อที่อย่างเหมาะสม โดยระดับประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ควร

มีเนื้อที่ไม่น้อยกว่า 7 ไร่ขึ้นไปมีบริเวณที่ว่างที่เหลือจากการก่อสร้างอาคารไม่ต่ำกว่าครึ่งหนึ่งของพื้นที่ทั้งหมด มีรั้วรอบขอบชิด

วิจิตร ศรีสะอ้าน (2540) ได้กล่าวถึงโรงเรียนที่ดีต้องมีคุณลักษณะ 10 ประการ คือ

1. ความพอเพียง หมายถึง มีเนื้อที่โรงเรียน อาคารเรียน ห้องเรียน อุปกรณ์ต่างๆ อย่างพอเพียง
2. ความเหมาะสม หมายถึง ความเหมาะสมในการเลือกที่ตั้งของโรงเรียน ลักษณะของพื้นที่ การจัดห้องต่างๆ
3. ความปลอดภัย หมายถึง การป้องกันมิให้อุบัติเหตุหรืออันตรายต่างๆ
4. สุขลักษณะ หมายถึง การพิจารณาส่งเสริมในด้านคุณภาพอนามัย
5. ระยะทางติดต่อใช้สอย หมายถึง ระยะทางจากบ้านมาโรงเรียน หรือจากจุดต่างๆ ในโรงเรียน
6. การยืดหยุ่นได้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพื้นที่ผนังห้องเรียน ห้องอุปกรณ์ เครื่องใช้ให้เข้ากับกิจกรรมหลายอย่าง
7. ประสิทธิภาพ หมายถึง การใช้พื้นที่ อาคาร อุปกรณ์ต่างๆ ได้ผลเต็มที่
8. การประหยัด หมายถึง การวางแผนผังบริเวณออกแบบอาคารให้คุ้มกับเงินที่ลงทุนไปและเสียค่าบำรุงรักษาน้อย
9. การขยาย หมายถึง การขยายตัวบริเวณ และอาคารโดยมีการออกแบบที่เหมาะสม ขยายได้ง่าย และสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายน้อย
10. รูปร่าง หมายถึง การวางบริเวณโรงเรียน อาคารและการตกแต่งภายใน และภายในอาคารสถานที่ให้สวยงามและสะอาดอยู่เสมอ

พิสมัย ถีตะแก้ว (2540) ได้กล่าวว่า งานอาคารสถานที่คือ งานที่ดำเนินการเกี่ยวกับอาคาร และบริเวณของโรงเรียนเพื่อประโยชน์ในการจัดการศึกษา และบรรลุเป้าหมายตามที่ได้กำหนดไว้ งานอาคารสถานที่ และบริเวณโรงเรียนแบ่งได้ 4 ส่วนดังนี้

1. อาคารเรียน

1.1 ควรจัดสร้างอาคารเรียนโดยมุ่งให้เกิดประโยชน์ในด้านการเรียนการสอนให้มากที่สุด สามารถดัดแปลงแก้ไขเพิ่มเติมหรือให้เกิดประโยชน์ได้หลายอย่างในการจัดกิจกรรมต่างๆ เกี่ยวกับการเรียนการสอน หรือกิจกรรมอื่นๆ ที่ส่งเสริมการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 ที่ตั้งของอาคารอยู่ในที่ถูกต้องลักษณะบรรยากาศเหมือนกับบ้านที่มีเพดานต่ำ มีม่านบังตา สีของอาคารเย็นตา

1.3 อาคารเรียนควรมีความแข็งแรงทนทานต่อการใช้งานและมีเครื่องใช้ครบถ้วน

1.4 ตามความจำเป็นของแต่ละส่วนที่โรงเรียนประถมศึกษาควรมี เช่น ห้องสมุด ห้องน้ำ ห้องส้วมควรบำรุงรักษา และซ่อมแซมอาคารเรียนให้อยู่ในสภาพดี สามารถใช้งานได้เสมอ

2. ห้องเรียน

2.1 ขนาดของห้องเรียน ควรมีความเหมาะสมกับจำนวนนักเรียนในห้อง

2.2 ห้องเรียนควรจัดอย่างมีระเบียบ สะอาดเรียบร้อย ไม่มีเสียงดังหรือกลิ่นสิ่งสกปรกอบกวน อากาศถ่ายเทได้สะดวกและสว่างเพียงพอ

2.3 ควรมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นสำหรับการสอน

2.4 การจัดห้องเรียน ควรคำนึงถึงพัฒนาการของนักเรียนและประโยชน์ในการเรียนการสอนให้มากที่สุด

3. อาคารประกอบและห้องพิเศษ

3.1 โรงเรียนควรมีห้องสมุดโดยเฉพาะเพื่อให้ครู และนักเรียนได้ศึกษาค้นคว้า

3.2 ควรมีห้องพยาบาลพร้อมทั้งอุปกรณ์ที่จำเป็นในการปฐมพยาบาล

3.3 ควรมีห้องปฏิบัติการเพื่อประโยชน์ในวิชาหัตถศึกษา เกษตร วิทยาศาสตร์ หรือวิชาอื่นๆ

3.4 ควรมีห้องรับประทานอาหารสำหรับครูและนักเรียน

3.5 ควรมีห้องพักที่เป็นสัดส่วน

4. บริเวณโรงเรียน

4.1 บริเวณโรงเรียนต้องมีความปลอดภัยแก่เด็กนักเรียน

4.2 ควรมีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ มีสถานที่เล่นให้แก่เด็กอย่างพอเพียง

4.3 ควรปลูกต้นไม้ เพื่อให้เกิดความร่มรื่น และดูแลรักษาบริเวณโรงเรียนให้สะอาด ตลอดจนควรตกแต่งบริเวณโรงเรียนให้มีระเบียบและสวยงามอยู่เสมอ

วิจิตร วรุตบางกูร (2542) กล่าวว่าไว้ว่า โรงเรียนที่ดี คือ โรงเรียนที่มีบริเวณอาคารสถานที่ และทำเลที่ตั้งเหมาะสม มีบรรยากาศที่ดี ผู้บริหารโรงเรียนจำนวนไม่น้อยที่พยายามตกแต่งบริเวณอาคารสถานที่ของโรงเรียนให้ดูสวยงาม มีระเบียบสะอาดตา ดึงความสนใจแก่นักเรียน และผู้พบเห็นให้รู้สึกนิยมชมชอบและศรัทธา ทั้งเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจด้วย บรรยากาศในโรงเรียนมีผลต่อจิตใจและอารมณ์ของผู้ใช้ เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะของนักเรียนและครู การวางแผนที่ดีเกี่ยวกับบริเวณอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง และต้องทำทั้งแผนระยะสั้น และแผนระยะยาวเพื่อจะได้ โรงเรียนที่มีลักษณะที่ดี คือ มีทำเลที่ตั้งขนาดของบริเวณรูปลักษณะ และทิศทางของอาคาร ตลอดจนบรรยากาศ และการตกแต่งดัดแปลงที่เหมาะสม อาคารโรงเรียนที่ดีควรมีองค์ประกอบต่างๆ ที่เหมาะสม ควรมีลักษณะดังนี้คือ ขนาด รูปทรง รูปลักษณะ วัสดุอุปกรณ์ สี แสง ทัศนียภาพ การจัดระเบียบภายในอาคาร เป็นต้น ยังมีองค์ประกอบ ความปลอดภัย ความสดชื่น ความสุขสบายและอบอุ่น บรรยากาศที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ ความรักใคร่สามัคคีกัน และวิถีทางในการดำเนินชีวิตของผู้ใช้บริการ เช่น ความเจริญเติบโต ความเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้า การอยู่ร่วมกัน เล่นด้วยกัน พักผ่อนด้วยกัน ดังนั้นโรงเรียน และห้องเรียนจึงไม่ควรเป็นโลกหนึ่งตามหากจากชีวิตประจำวันของนักศึกษา และมีบรรยากาศ อบอุ่นของความ เป็นบ้าน ครอบครัวอยู่บ้าง เพื่อช่วยในการปรับตัวและเสริมสร้างสุขภาพจิต และประสบการณ์ของนักเรียน

ศุภณัฏฐา พัฒนาหนังสือ กรมวิชาการ (2545) กล่าวว่า บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีในโรงเรียน เช่น บริเวณโรงเรียนสะอาด มีต้นไม้ร่มรื่น มีซุ้มหรือมุมนั่งเล่น ห้องเรียนสะอาด มีสีและแสงที่อ่อนโยนนุ่มนวล มีรูปภาพตกแต่งผนังอย่างเหมาะสม มีโรงอาหาร และห้องน้ำที่สะอาดถูกหลักอนามัย จะช่วยให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นมากยิ่งขึ้น เกิดความรักและต้องการให้โรงเรียนหรือห้องเรียนสกปรก เกิดความเคยชินกับความสะอาด ความสวยงาม ความเป็นระเบียบจนซึมซับสิ่งดี ๆ ที่ได้รับช่วยให้เกิดความรับผิดชอบและมีวินัยในตนเอง และสามารถรับความรู้และประสบการณ์ต่างๆ ที่โรงเรียนจัดให้ได้ อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากบรรยากาศที่ในบริเวณโรงเรียนและห้องเรียนแล้วบรรยากาศที่ดีในศูนย์การเรียนรู้ยังเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่โรงเรียนต้องทำให้เกิดขึ้นในโรงเรียน ตามแนวทางซึ่ง ศาสตราจารย์ คุณหญิงแม่มาส ชวลิต ได้เสนอแนะแนวทาง การจัดบรรยากาศของศูนย์การเรียนรู้ไว้ด้วยหลัก 7 ส. ดังนี้ 1) สะอาด บริเวณพื้นที่ห้องและครุภัณฑ์ต่างๆ รวมทั้งสื่อต่างๆ ต้องได้รับการเช็ดถูอย่างสม่ำเสมอ 2) สงบ ภายในศูนย์การเรียนรู้จำเป็นต้องมีบรรยากาศที่สงบเพียงพอที่จะไม่รบกวนสมาชิกที่เข้าศึกษาค้นคว้า 3) สะดวก สถานที่ตั้งศูนย์การเรียนรู้ควรอยู่ในที่ที่สามารถเข้าใช้ได้สะดวก 4) สบาย ผู้เข้าใช้ศูนย์การเรียนรู้ควรได้รับความสบาย ทั้งสบายกาย สบายตา และสบายใจ 5) สอดคล้อง สื่อต่างๆ ใน

ศูนย์การเรียนรู้จะต้องสอดคล้องกับหลักวิชา หลักสูตร หลักธรรม หลักประชาธิปไตย หลักประกันคุณภาพ และหลักการปฏิรูปการศึกษา 6) ส่งเสริม ศูนย์การเรียนรู้จะต้องมีบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ส่งเสริมให้รู้จักการค้นคว้าด้วยตนเอง ส่งเสริมให้มีวินัยรักการอ่าน และ 7) สังคม จัดบรรยากาศของสังคมแห่งการเรียนรู้ให้กระจายทั่วถึงทั้งโรงเรียน ทำโรงเรียนให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ให้ทุกคนในโรงเรียน

สรุปว่าการจัดภูมิทัศน์ทางกายภาพ หมายถึง การดำเนินงาน จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาอาคารเรียน ห้องเรียน ห้องประกอบการ และแหล่งเรียนรู้ภายใน เช่น สวนหย่อม สนามกีฬา รวมถึงโต๊ะเก้าอี้เพื่อการเรียน โดยการประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียนพื้กับโรงเรียนน้อง เพื่อให้โรงเรียนมีสภาพที่น่าอยู่มากขึ้น พร้อมต่อการเป็นบรรยายการทางวิชาการต่อผู้เรียน

5. ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เป็นหน้าที่อันสำคัญอย่างหนึ่งของผู้บริหาร โดยเฉพาะในปัจจุบันโรงเรียนต้องอาศัยทรัพยากรจากชุมชนมาช่วยในการพัฒนาโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นด้านอาคารสถานที่หรือด้านการเรียนการสอน ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องพยายามจัดการศึกษาให้ประชาชนเห็นความสำคัญ และเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาโดยพยายามจัดกระบวนการวางแผน ควบคุม ประสานงาน จัดบุคลากร และเผยแพร่ความรู้ต่อชุมชน สร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน สร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของให้กับชุมชน และเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน และโรงเรียนก็เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนด้วย (กิติมา ปรีดีดีลิก ,2532)

ความหมายของความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ยังได้กำหนดให้สถานศึกษามีความสัมพันธ์กับชุมชนด้วย ซึ่งกำหนดไว้หลายมาตราด้วยกัน ในหมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 29 กล่าวว่า "ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันทางสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการเปลี่ยนแปลงประสพการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน"

ในหมวด 8 ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา มาตรา 58 กล่าวว่า "ให้มีคณะกรรมการและการลงทุนด้านงบประมาณ การเงิน และทรัพย์สิน ทั้งจากรัฐ องค์กรปกครองท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชนเอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่นและต่างประเทศมาใช้ในการจัดการศึกษา...."

มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายและแนวคิดไว้แตกต่างกันดังนี้

หวน พิณรุฬห์ (2529) ได้กล่าวว่า ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนต่างก็ได้รับผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน ในประเด็นต่อไปนี้

- การศึกษาในโรงเรียนสัมพันธ์กับบุคคลในชุมชน เพราะโรงเรียนให้การศึกษาแก่นักเรียนซึ่งมาจากชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ ถือได้ว่าโรงเรียนให้การศึกษาทางอ้อมแก่บุคคลในชุมชน
- เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมคือให้ประชาชนยอมรับว่าโรงเรียนเป็นสถาบันสำคัญของชุมชน ช่วยทำให้การเป็นอยู่ของชุมชนดีขึ้น ชุมชนย่อมมีความรู้สึก ร่วมกันในการเป็นเจ้าของโรงเรียน ยินดีให้ความร่วมมือช่วยเหลือโรงเรียนในด้านต่างๆ ตลอดจนการให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงโรงเรียน

- ครู ผู้ปกครองและชุมชนมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน เพราะโรงเรียนและชุมชนต่างมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

- เพื่อปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนได้ตามความต้องการของชุมชน
- การใช้ทรัพยากรของชุมชนให้เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาของโรงเรียน
- โรงเรียนเกิดความเข้าใจชุมชน ทั้งด้านปัญหา ความต้องการของชุมชน

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2534) กล่าวว่า ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน จำเป็นต้องเป็นกระบวนการสองทางคือ โรงเรียนต้องมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชน ให้ข่าวสารกับชุมชน ชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาสนับสนุนโรงเรียนในเวลาเดียวกัน

กิติมา ปรีดีติติก (2532) กล่าวว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หมายถึง กระบวนการในการวางแผน การควบคุม การประสานงาน การจัดบุคลากรและเผยแพร่ความรู้สู่ชุมชน เพื่อร่วมกันพัฒนาชุมชนและโรงเรียนให้เจริญก้าวหน้าไปพร้อมกัน

หวน พิณรุฬห์ (2544) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน หมายถึง การดำเนินงานของกลุ่มบุคคลในสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน เช่น ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันราชการ องค์กรเอกชน และสถาบันสังคมอื่นๆ เป็นต้น

สมคิด บางโม (2544) ได้ให้ความหมายของการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ไว้หลายประการคือ

1. เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน อันนำไปสู่ความร่วมมือในการปฏิบัติภารกิจต่างๆ ให้บรรลุจุดมุ่งหมายอันเดียวกัน คือส่งเสริมอบรมเด็กให้เป็นคนดี มีความรู้ความสามารถ
2. เพื่อสร้างความรู้ความเป็นเจ้าของโรงเรียนให้แก่ชุมชน เพราะโรงเรียนเป็นสมบัติของชุมชนอยู่แล้ว
3. เพื่อเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน
4. เพื่อให้การฟื้นฟูและรักษาวัฒนธรรมของชุมชนดำเนินไปอย่างถูกต้องและคล่องตัว เป็นไปตามความต้องการของชุมชน
5. เพื่อแสวงหาความร่วมมือและระดมทรัพยากรมาช่วยดำเนินการและพัฒนาโรงเรียน

Kinderd (1957) ได้ให้ความหมาย ของงานประชาสัมพันธ์โรงเรียนว่า “งานประชาสัมพันธ์โรงเรียน คือ กระบวนการติดต่อสื่อสารสองทางระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมีความประสงค์ เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนได้มีความเข้าใจ และเห็นความจำเป็นในการปฏิบัติงานทางการศึกษา ทั้งนี้ เพื่อให้ประชาชนที่มีความรู้ความสามารถเหล่านั้น มีความสนใจและร่วมมือในการปรับปรุงและพัฒนาโรงเรียน”

โครงการโรงเรียนคู่พัฒนา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551:3) กล่าวว่า ความสัมพันธ์กับชุมชน หมายถึง การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการบริหารความสัมพันธ์ พัฒนาศักยภาพและการประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียนคู่พัฒนาเพื่อช่วยเหลือส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนภายในโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จ โดยโรงเรียนคู่พัฒนาเน้นความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม

ดังนั้นการบริหารสถานศึกษาด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน เป็นการดำเนินงานของกลุ่มบุคคลในสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน สำหรับกลุ่มบุคคลในสถานศึกษานั้น ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าภาควิชาหรือหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ รวมทั้งครูอาจารย์ทุกคน ย่อมจะดำเนินงานในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนด้วย เช่น การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยสอนให้ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้ที่บ้านหรือนำไปใช้ในชุมชน หรือนำความรู้ไปช่วยแก้ปัญหาในชุมชน บุคคลในสถานศึกษาไปร่วมกิจกรรมในชุมชน สถานศึกษาขอความช่วยเหลือจากชุมชน สถานศึกษาให้ความช่วยเหลือชุมชน สถานศึกษาใช้ทรัพยากรในชุมชน เป็นต้น

Gallagher,Bagin และ Kinder (1997) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ดังนี้

1. เพื่อส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศที่ส่งเสริมความสำเร็จของผู้เรียนและการทำงานของครูและบุคลากรในโรงเรียน
  2. เพื่อกระตุ้นให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในการพัฒนาการศึกษาของผู้เรียนทั้งที่บ้านและโรงเรียน
  3. เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ เป็นหุ้นส่วน และเป็นวิธีหนึ่งที่จะใช้ทรัพยากรบุคคล และแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในชุมชนอย่างเต็มที่
  4. เพื่อให้ชุมชนได้ทราบถึงจุดประสงค์ ความสำเร็จ และความต้องการของโรงเรียน ซึ่งจะนำไปสู่ความเข้าใจและการสนับสนุนจากสาธารณะ
- Kinderd (1957) ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของงานประชาสัมพันธ์โรงเรียนไว้ 8 ประการ คือ

1. เพื่อพัฒนาให้คนในชุมชนมีความเข้าใจอันดีต่อการปฏิบัติงานของโรงเรียน
2. เพื่อต้องการประเมินว่า คนในชุมชนมีความรู้สึกเกี่ยวกับโรงเรียนอย่างไรและต้องการให้โรงเรียนปฏิบัติงานเพื่อความสำเร็จด้านใดบ้าง
3. เพื่อให้ได้รับความสนับสนุนทางการเงิน ในการจัดโครงการศึกษาอย่างเหมาะสม
4. เพื่อช่วยให้ประชาชนเกิดความรู้สึกชอบโดยตรงต่อคุณภาพของการศึกษาที่โรงเรียนจัดให้
5. เพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดี ยอมรับ เชื่อถือ และเชื่อมั่นในบุคลากรของโรงเรียน ตลอดจนบริการที่โรงเรียนจัดให้
6. เพื่อให้ชุมชนเกิดความไว้วางใจในความจำเป็นของโรงเรียนที่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงในสิ่งที่โรงเรียนต้องทำ เพื่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้า
7. เพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการศึกษาของโรงเรียน
8. เพื่อสร้างความมีน้ำใจ ในการให้ความร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในอันที่จะปรับปรุงสภาพชีวิตในชุมชนไปด้วย

ขอบข่ายการงานสัมพันธ์ชุมชน

ขอบข่ายของงานสัมพันธ์ชุมชน ได้มีผู้จำแนกและให้ขอบข่ายไว้แตกต่างกัน คือ ภิญญา สาทร (2523) ได้กล่าวว่า ประเภทของความสัมพันธ์ที่โรงเรียนมีต่อชุมชนมี

ดังนี้

1. สร้างความสัมพันธ์ให้เกิดขึ้นในหมู่ครูโดยอาศัยแผนกประชาสัมพันธ์โรงเรียน

2. สร้างความสัมพันธ์ระหว่างศิษย์เก่า ศิษย์ปัจจุบัน และครู
3. สร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน ครู กับผู้ปกครองของนักเรียนให้เกิดขึ้น
4. จัดตั้งสมาคมผู้ปกครองและครู เป็นศูนย์ประสานงานไมตรีสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและครู
5. สร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน หรือประชาชนทั่วไปในท้องถิ่น คือพยายามให้โรงเรียนเข้าไปมีส่วนร่วมช่วยเหลือกิจกรรมต่างๆ ทั้งที่เป็นกิจกรรมทั่วไป กิจกรรมศาสนา และกิจกรรมประเพณีท้องถิ่น
6. จัดตั้งคณะกรรมการประชาชนขึ้น เพื่อให้ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาของโรงเรียนในด้านต่างๆ
7. จัดตั้งสมาคมต่างๆ ของชุมชนขึ้นตามความจำเป็นและเหมาะสม โดยใช้โรงเรียนเป็นที่ตั้งของสมาคมเหล่านั้น
8. จัดตั้งสมาคมศิษย์เก่า สมาคมเกี่ยวกับการศึกษา สมาคมเกี่ยวกับครูและสมาคมเกี่ยวกับกิจกรรมหย่อนใจต่างๆ สำหรับประชาชน
9. จัดสิ่งต่อไปนี้ให้กลายเป็นสื่อไมตรีสัมพันธ์กับประชาชนคือกิจกรรมต่างๆ ของนักเรียน สิ่งพิมพ์และเอกสารต่างๆ ของโรงเรียน สื่อมวลชน เช่นหนังสือพิมพ์ วิทยุและโทรทัศน์ อุปกรณ์โสตทัศนศึกษา และกิจกรรมและบริการพิเศษต่างๆ ของโรงเรียน
10. จัดรายการต่างๆ ของโรงเรียนทั้งในด้านการศึกษา การอาชีพ และการหย่อนใจให้ประชาชนได้มีส่วนมาร่วมรับประโยชน์โดยตรงบ้างตามสมควร

หลักในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

กิติมา ปรีดีดิถ (2532) ได้กล่าวถึงหลักการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สรุปได้ดังนี้ 1) ยึดหลักมนุษยสัมพันธ์ การติดต่อสัมพันธ์กับชุมชนนั้นต้องอาศัยหลักมนุษยสัมพันธ์เป็นอย่างมาก บุคลากรในโรงเรียนจึงต้องเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ดี 2) ยึดหลักความจริงใจ หรือบริสุทธิ์ใจ ข้อความใดๆ ที่เผยแพร่สู่ประชาชนย่อมจะมีความเชื่อถือได้ ตรงไปตรงมามากที่สุด และไม่ควรมีอะไรปิดบังภายในโรงเรียน 3) ยึดหลักความซื่อสัตย์ บุคลากรภายในโรงเรียนควรมีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่และการทำงาน ควรให้ชุมชนหรือคณะกรรมการสถานศึกษา ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานต่างๆ ด้วย 4) ยึดหลักความคงเส้นคงวา ความสม่ำเสมอในการทำงาน 5) ยึดหลักความเสียสละ 6) ยึดความอดทน ดำเนินการติดต่อกับชุมชนด้วยความอดทน 7) ยึดความยืดหยุ่น ติดต่อกับชุมชนในลักษณะอ่อนโยนผ่อนปรน 8) ยึดความต่อเนื่อง ดำเนินการตลอดเวลา 9) ยึดการครอบคลุมเนื้อหา ครอบคลุมลักษณะงานและขอบข่ายของโรงเรียนในทุกๆ ด้าน 10) ยึด

ความเรียบง่าย 11) ยึดหลักสร้างสรรค์ และ 12) ความสามารถในการปรับตัว การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่นในแต่ละโอกาส และแต่ละสภาพปัญหา

บรรเทา กิตติศักดิ์ (ม.ป.ป.) ได้เสนอแนวคิดในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ 3 ประการ

1. ความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมีค่ายิ่งต่อการจัดการศึกษา ถ้าโรงเรียนให้การศึกษามีคุณภาพแล้วก็จะเป็นที่เชื่อถือของประชาชน ชุมชนจะเข้ามามีบทบาทให้ความช่วยเหลือและพัฒนาโรงเรียนมากขึ้น

2. การจัดการศึกษาจะต้องมีอิสระและเสรีภาพทางวิชาการ ผู้บริหารและครูจะต้องไม่ต้องไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของความคิดของคนในชุมชนที่ผิดต่อหลักการทางวิชาชีพ แม้ว่าชุมชนจะให้ความช่วยเหลือในการดำเนินการ

3. การติดต่อสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ เป็นเครื่องมือของการสร้างการประชาสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การติดต่อที่ดีต้องมีการฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกันและแจ้งข่าวสารแลกเปลี่ยนข้อมูลให้รับทราบอยู่เสมอ

หวน พันธุพันธ์ (2544) ได้สรุปหลักการและแนวทางในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ ดังนี้

1. การสอนให้ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้ในครอบครัวและชุมชน เช่น การละเว้นจากยาเสพติด

การลดละเลิกอบายมุข การลดละเลิกใช้ยาฆ่าแมลง การใช้เครื่องใช้ไฟฟ้า การปลูกผักปลอดสารพิษ การปลูกป่ารักษาธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ฯลฯ เนื้อหาวิชาเหล่านี้เมื่อผู้เรียนเรียนในสถานศึกษาแล้ว ผู้สอนจะย้าให้ผู้เรียนนำไปใช้ในครอบครัวและชุมชน และติดต่อประสานงานกับผู้ปกครองให้อบรมดูแลว่าผู้เรียนว่านำความรู้ไปใช้หรือไม่อย่างไรอีกด้วย

2. สถานศึกษาขอความร่วมมือจากชุมชน ซึ่งจะขอความร่วมมือจากชุมชนในด้านต่างๆได้ คือ

2.1 ขอความร่วมมือในด้านการเป็นวิทยากรหรือเป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ เช่น ในชุมชนมีภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น ศิลปพื้นบ้าน ช่างทอผ้า ช่างจักสาน ช่างแกะสลัก ช่างปั้น และช่างตัดผม เป็นต้น ซึ่งเป็นแหล่งศึกษาหาความรู้อย่างยิ่ง จะดำเนินการได้โดยเชิญมาเป็นวิทยากรหรือให้ผู้เรียนไปศึกษาไปฝึกงานกับภูมิปัญญาท้องถิ่นเหล่านี้

2.2 ขอความร่วมมือในด้านทุนทรัพย์ วัสดุครุภัณฑ์จากชุมชน เช่น ขอบริจาคเงินจากธนาคาร บริษัทห้างร้าน ในชุมชนเพื่อนำมาใช้จ่ายในสถานศึกษา หรือเป็นเงินทุนสำหรับผู้เรียน

ที่ยากจน ขอบริจาคหนังสือเครื่องเขียนจากสำนักพิมพ์ โรงพิมพ์ ร้านจำหน่ายเครื่องเขียนแบบเรียน
 ขอบริจาคข้าวสาร ผัก ผลไม้ ไข่ไก่ จากประชาชนในชุมชนเพื่อนำมาทำอาหารกลางวันแก่ผู้เรียนใน
 สถานศึกษา เป็นต้น

3. สถานศึกษาให้ความช่วยเหลือหรือบริการชุมชน ซึ่งอาจจะดำเนินการได้
 หลากหลาย เช่น

3.1 จัดให้มีการสอนหรือฝึกอบรมเกี่ยวกับวิชาชีพให้กับประชาชนในชุมชน เช่น
 การตอนติดตาต่อกิ่งต้นไม้ การเกษตรผสมผสาน การเลี้ยงปลาในนาข้าว การเลี้ยงไก่พันธุ์เนื้อ การ
 ตัดเย็บเสื้อผ้า การทำอาหารทำขนม การใช้คอมพิวเตอร์ การแก้และซ่อมเครื่องยนต์ เป็นต้น

3.2 ให้ความช่วยเหลือในด้านความรู้และเผยแพร่ความรู้ใหม่ๆแก่ประชาชนใน
 ชุมชน เช่น ความรู้เกี่ยวกับอาหาร ยารักษาโรค (ยาชุด ยาแก้ปวดต่างๆ) โรคภัยไข้เจ็บต่างๆ การ
 รักษาโรคแบบธรรมชาติบำบัด อันตรายจากยาฆ่าแมลงในผักผลไม้ การเกษตรทฤษฎีใหม่
 เกษตรกรรมทางเลือก เป็นต้น

3.3 จัดบริการข่าวสารเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน เช่น
 สถานศึกษาทำหอกระจายข่าว แล้วถ่ายทอดเสียงจากรายการวิทยุที่เป็นความรู้เพื่อประชาชนจะได้
 นำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้ หรืออ่านข่าวสารความรู้เกี่ยวกับการรักษาสุขภาพอนามัย เป็นต้น

3.4 การเป็นผู้นำและให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน สถานศึกษาจะ
 ดำเนินการได้โดยจัดโครงการพัฒนาชุมชน โดยชุมชนสนับสนุนด้านบุคลากรและวัสดุอุปกรณ์ เช่น
 ขุดลอกคูคลองที่ตื้นเขิน ขุดคูระบายน้ำ ซ่อมสร้างถนนเข้าหมู่บ้าน ทำความสะอาดวัดและตลาด
 เป็นต้น

4. บริการเกี่ยวกับอาคารสถานที่ของสถานศึกษาแก่ประชาชนในชุมชน เช่นให้
 ประชาชนในชุมชนใช้หอประชุม ใช้ห้องสมุด ใช้ห้องพยาบาล ใช้โรงอาหาร และใช้สนามกีฬา เป็น
 ต้น

5. การออกเยี่ยมเยียนผู้ปกครอง และผู้เรียนตามบ้าน เช่น เมื่อผู้เรียนเจ็บป่วย หรือ
 ผู้สอนไปแนะนำผู้เรียนทำแปลงเกษตรที่บ้าน รวมทั้งการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน เช่น ร่วมงาน
 การทอดกฐินที่วัด ร่วมงานมงคลในชุมชน เป็นต้น

6. การประชาสัมพันธ์สถานศึกษา เช่นจัดให้มีสิ่งพิมพ์เพื่อเผยแพร่ข่าวสารของสถาน
 ศึกษา อาจทำในรูปของจดหมายข่าว วารสาร จัดให้มีเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์เพื่อให้ข้อมูลแก่ผู้
 มาติดต่อสอบถามหรือให้ความสะดวกแก่ผู้มาติดต่อสถานศึกษา

7. การเชิญผู้ปกครองและประชาชนในชุมชนมาประชุม เช่นในวันปฐมนิเทศนักเรียน
 ใหม่ วันเปิดเรียนในภาคเรียนแรกของปีการศึกษา เป็นต้น

8. การรายงานผลการเรียนและอื่นๆให้ผู้ปกครองทราบ เช่น การรายงานเป็นประจำวัน หรือการทำสมุดพกประจำตัวนักเรียน ซึ่งจะมีทั้งผลการเรียน ความประพฤติ สุขภาพ และอื่นๆ

9. การใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในงานวิชาการ แบ่งออกได้เป็น 4 ข้อย่อย ดังนี้

9.1 ทรัพยากรบุคคล ได้แก่ นักวิชาการ ครูอาจารย์จากสถานศึกษาอื่น ศิลปิน พิธีกร ผู้อาวุโส ผู้เป็นปูชนียบุคคลในหมู่บ้าน ผู้ปกครองนักเรียน ซึ่งนำมาใช้ในลักษณะขอ คำปรึกษาและข้อเสนอแนะ หรือเชิญเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่ผู้เรียน เป็นต้น

9.2 ทรัพยากรวัตถุที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ สื่อทัศนูปกรณ์ สถานศึกษาอื่น นำมาใช้ในลักษณะของการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์การศึกษา การร่วมมือทางวิชาการ เป็นต้น

9.3 ทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ ป่าไม้ ภูเขา ทะเล ปะการัง หิน แร่ธาตุ สัตว์ป่า สมุนไพร ซึ่งจะนำมาใช้ในลักษณะเป็นสื่อการเรียนการสอน การทัศนศึกษา การช่วยกันอนุรักษ์ ไร่ เป็นต้น

9.4 ทรัพยากรสังคม ได้แก่ วันสำคัญ ศิลปะพื้นบ้าน วัฒนธรรมพื้นบ้าน โบราณวัตถุสถาน ประเพณีต่างๆ ซึ่งจะนำมาใช้ได้ ในลักษณะให้ครูอาจารย์ นิสิต นักศึกษา นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมโดยตรง จัดนิทรรศการ การศึกษาหาข้อมูลเพื่อจะได้ช่วยกันอนุรักษ์ไว้ เป็นต้น

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2523) ได้เสนอกิจกรรมที่ช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับ ชุมชนดังนี้

1. จัดการแข่งขันและการประกวด การแข่งขันกีฬา กรีฑา ว่ายน้ำ ที่เปิดโอกาส ให้ ชุมชนร่วมด้วย

2. การแสดงละครและดนตรี

3. งานสังคม การจัดงานโอกาสต่างๆ โดยเชิญผู้ปกครอง และแขกผู้มีเกียรติมาร่วม

ด้วย

4. การออกวารสารของนักเรียน ทั้งวารสารประจำและโอกาสพิเศษของโรงเรียน

5. สโมสรหรือชุมชนต่างๆ ของโรงเรียน

6. สภานักเรียน โดยจัดตามวิถีประชาธิปไตย

7. การประชุมนักเรียน อาจเชิญผู้ปกครองมาช่วยให้ความรู้ในเรื่องต่างๆ บ้าง

8. การทัศนอาจร ช่วยให้นักเรียนต่างถิ่นได้รู้จักโรงเรียน

9. พิธีรับประกาศนียบัตร ควรจัดทำทุกต้นปีการศึกษาเพื่อแจกรางวัลเรียนดี ความประพฤติดี เพื่อเป็นการพบปะกับผู้ปกครองและเชิญแขกผู้มีเกียรติตลอดจนศิษย์เก่ามาร่วมงาน

ธีระ รุญเจริญ (2545) ได้กำหนดงานเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ดังนี้

1. การวางแผนสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
2. การสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน
3. การให้บริการชุมชน
4. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน
5. การได้รับการสนับสนุนจากชุมชน
6. การประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

WHO/UNICEF (1978) ได้เสนอรูปแบบของกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนไว้ 4 ขั้นตอน คือ

1. การวางแผน ชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา จัดลำดับความสำคัญ ตั้งเป้าหมาย กำหนดการใช้ทรัพยากร กำหนดวิธีติดตามประเมินผล และประการสำคัญคือต้องตัดสินใจด้วยตนเอง

2. การดำเนินกิจกรรม ชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการและบริหารการใช้ทรัพยากร มีความรับผิดชอบในการจัดสรรและควบคุมทางการเงิน

3. การใช้ประโยชน์ โดยประชาชนต้องมีความสามารถในการนำเอากิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้

4. การได้รับประโยชน์ โดยประชาชนต้องได้รับการแจกจ่ายผลประโยชน์จากชุมชนในพื้นที่เท่าเทียมกัน

สรุปว่าความสัมพันธ์กับชุมชน หมายถึง การดำเนินงาน จัดกิจกรรมสื่อสารกับผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม เกี่ยวกับการดำเนินงานร่วมกันของทั้งสองโรงเรียน และการเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาหรือแก้ปัญหานักเรียนในรูปแบบของการสร้างเครือข่ายผู้ปกครอง การเยี่ยมบ้านนักเรียน เป็นต้น โดยการประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียนพื้กับโรงเรียนน้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือระหว่างโรงเรียนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีผู้ศึกษาไว้ สรุปได้ดังนี้

แสงเดือน แสงอุทัย (2544) ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การบริหารที่พึงพากันแบบผืนีกกำลัง เพื่อความร่วมมือของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขต การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อแสดงให้เห็นระดับความร่วมมือด้านการ กลยุทธ์การบริหารที่พึงพาวิเคราะห์แบบการผืนีกกำลังและการใช้ องค์ประกอบการจัด การศึกษา การยอมรับของผู้ปกครองและชุมชนที่มีต่อประสิทธิผลของโรงเรียน มัธยมศึกษา และทราบความคิดเห็นพร้อมข้อเสนอแนะที่มีต่อการดำเนินงานของ สหวิทยาเขตโดยใช้แนวคิดของสมิทท์(Smith) เป็นขอบเขตทางทฤษฎีในการวิจัย ตัวอย่างที่ใช้ได้แก่ สหวิทยาเขตส่วนกลางจำนวน 8 สหวิทยาเขต เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละ แปลผลตามวิธีการของ จุง เต ฟาน (Chung TehFan) การวิเคราะห์ เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า การใช้กลยุทธ์การบริหารที่พึงพากันแบบผืนีกกำลังมีความร่วมมือกัน ระดับสูง (78.82 %) ในด้านการบริหาร การทำสัญญา หรือข้อตกลงร่วมกันของ คณะกรรมการ สหวิทยาเขต สำหรับการใช้อองค์ประกอบการจัดการศึกษาก็มีความร่วมมือ กันระดับสูง(76.10 %) เช่นกัน ในด้านแผนงานที่การบริหาร การพัฒนาบุคลากร การเงิน แนวคิด ปรัชญา การกำกับดูแลและการกำหนดนโยบายภาพลักษณ์ของโรงเรียน และการเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครองและชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง(71.80 % และ 69.57 % ตามลำดับ) สำหรับความคิดเห็นและ ข้อเสนอแนะต่อการปรับปรุงการดำเนินงาน สหวิทยาเขต พบว่า การดำเนินงานของสหวิทยาเขต ส่วนกลางเป็นไปตามเป้าประสงค์และนโยบายกรมสามัญศึกษาได้ค่อนข้างดี แต่ควรมีการ ประชาสัมพันธ์การดำเนินงาน ของสหวิทยาเขตให้มากขึ้นอย่างต่อเนื่อง และในแต่ละสหวิทยาเขต ควรจะพัฒนา คุณภาพของโรงเรียนให้เป็นที่นิยมของชุมชน

ประคอง พลายมี (2547) ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารจัดการ โรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี ตามนโยบายโรงเรียนที่ โรงเรียนน้อง แบบ A ผลการวิจัยพบว่า 1.สภาพการบริหารจัดการของโรงเรียนที่ดำเนินการตาม นโยบาย โรงเรียนที่โรงเรียนน้องแบบ A พบว่า มีการเตรียมการ โดยประชุมชี้แจงให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง ทุกฝ่ายทราบ โดยผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องส่วนใหญ่เห็นด้วยกับนโยบาย และเรื่องที่วางแผนร่วมกันมากที่สุด คือ เรื่องการรับส่งนักเรียน ส่วนขั้นการดำเนินงาน มีผลการวิจัยโดยแยกตามภารกิจงาน ดังนี้

1.1 งานด้านวิชาการ พบว่ามีการวางแผนร่วมกันด้านการเรียนการสอนมากที่สุด โดยโรงเรียนส่วนใหญ่ ใช้หลักสูตรของสถานศึกษาในการจัดการเรียนการสอน และจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ในด้านของห้องเรียนมีจำนวนนักเรียนเหมาะสมกับห้องเรียน

1.2 งานด้านบุคลากร พบว่า ส่วนมากมีการวางแผนด้านบุคลากรและจำนวนครูเกินเกณฑ์เมื่อเทียบกับเกณฑ์ ก.ค. และบุคลากรส่วนใหญ่มีความรู้สึกพอใจกับการรับนักเรียนมาเรียนร่วมส่วนการจัดครูเข้าสอนส่วนใหญ่จัดตามความรู้ความสามารถ

1.3 ด้านงานกิจการนักเรียน พบว่าแต่ละโรงเรียนมีการวางแผนเกี่ยวกับกิจการนักเรียนโดยส่วนใหญ่ให้นักเรียนที่มาเรียนร่วมรับผิดชอบดูแลห้องเรียน และเห็นว่าการทำงานที่มีนักเรียนมาเรียนร่วมทำให้ต้องรับภาระเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะเรื่องการดูแลความปลอดภัยของนักเรียน

1.4 งานธุรการการเงิน พบว่าส่วนใหญ่ได้รับงบประมาณไม่เพียงพอ ต้องมีการจัดหางบประมาณเพิ่มเติมจากภายนอกและได้รับจากชุมชนเป็นส่วนใหญ่

1.5 งานอาคารสถานที่ พบว่า ส่วนใหญ่มีอาคารเรียนเพียงพอ แต่ต้องมีการปรับปรุงอาคารสถานที่เพื่อรองรับนักเรียนที่มาเรียนร่วม โดยปรับปรุงโรงอาหารและร้านค้ามากที่สุด

1.6 งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน พบว่า ส่วนใหญ่มีการสร้างความเข้าใจกับชุมชนโดยจัดประชุมและชี้แจงแก่ผู้ปกครองมากที่สุด โดยเรื่องที่ชี้แจงมากที่สุดคือ การจัดการเรียนการสอน

2. ปัญหาและแนวทางแก้ปัญหา ในแต่ละด้านดังนี้

2.1 งานวิชาการ พบว่า ครูต้องรับภาระเพิ่มขึ้นเกี่ยวกับการทำงานธุรการประจำชั้นเมื่อมีนักเรียนมากขึ้น ทำให้ผลการเรียนการสอนไม่บรรลุเป้าหมายที่กำหนด

2.2 งานบุคลากร พบว่า จำนวนครูไม่พอเพียงและขาดครูที่มีความถนัดเฉพาะด้านและสาขาวิชา

2.3 งานกิจการนักเรียน มีปัญหาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม คือ โรงเรียนไม่จัดกิจกรรมร่วมกันนักเรียนมารวมไปจัดกิจกรรมที่โรงเรียนเดิม ควรวางแผนร่วมกันและผลัดกันจัดกิจกรรม

2.4 งานธุรการการเงิน พบว่า มีงบประมาณไม่เพียงพอและเป็นการเพิ่มงานธุรการให้แก่ครูผู้สอน

2.5 งานอาคารสถานที่ พบว่า โต๊ะ เก้าอี้ ไม่พอเพียง บางชั้นเรียนคับแคบเพราะนักเรียนมากขึ้น รวมทั้งห้องพิเศษ และห้องน้ำห้องส้วมมีไม่เพียงพอ

2.6 งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ผู้ปกครองไม่ต้องการให้บุตรหลานไปเรียนโรงเรียนอื่น เพราะห่วงเรื่องความปลอดภัย ซึ่งควรชี้แจงทำความเข้าใจให้มากขึ้น

3. ความพึงพอใจของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครองนักเรียน มีผลการวิจัย ดังนี้

3.1 ชั้นการเตรียมการ มีความพึงพอใจ การชี้แจง วิธีการประชาสัมพันธ์ และโอกาสในการแสดงความคิดเห็น

3.2 ชั้นดำเนินการ มีความพึงพอใจ เรื่องอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่นักเรียนไปเรียนรวม และไม่ค่อยพอใจในการดูแลความปลอดภัยของนักเรียน

3.3 ผลการดำเนินงาน พอใจผลการเรียนของนักเรียน ความประพฤติ ลักษณะนิสัยของนักเรียนมาเรียนรวม และความสัมพันธ์ของผู้ปกครองกับครูในโรงเรียนที่นักเรียนไปเรียนรวม

ธนกร อินทพันธ์ (2548) ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารจัดการโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี ตามนโยบายโรงเรียนพี่โรงเรียนน้อง แบบ B ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารจัดการโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี ตามนโยบายโรงเรียนพี่โรงเรียนน้อง แบบ B ตามภารกิจ 6 งานดังนี้ 1. งานวิชาการ โรงเรียนหลักมีความพร้อมในด้านวิชาการ แต่ไม่ต้องการให้ดำเนินการตามนโยบาย เนื่องจากมีภาระเพิ่มขึ้น สำหรับโรงเรียนมารวม ต้องการให้ดำเนินการต่อไป 2. งานบุคลากร โรงเรียนหลัก บุคลากรตามเกณฑ์ ก.ค. ไม่เพียงพอและบุคลากรไม่พึงพอใจในการรับนักเรียนมาเรียนรวม การดำเนินงานไม่มีการใช้บุคลากรร่วมกัน โดยในส่วนของโรงเรียนมารวมเมื่อดำเนินการตามนโยบายนี้ทำให้มีบุคลากรพอดี 3. งานกิจการนักเรียน โรงเรียนหลักมีความเห็นว่านักเรียนควรมาถึงโรงเรียนหลักแต่เช้าเพื่อร่วมกิจกรรมเข้าห้องเรียน 4. งานธุรการ การเงิน และพัสดุ พบว่าทั้ง 2 โรงเรียนได้งบประมาณไม่เพียงพอต่อการพัฒนาโรงเรียน 5. งานอาคารสถานที่ พบว่า โรงเรียนมีอาคารสถานที่เพียงพอ โดยมีส่วนที่ต้องปรับปรุงเพียงเล็กน้อย 6. งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนพบว่า ทั้ง 2 โรงเรียนมีการประชุมผู้ปกครองและชุมชนเพื่อสร้างความเข้าใจในนโยบายโรงเรียนพี่โรงเรียนน้อง ปัญหา และแนวทางแก้ปัญหาการบริหารจัดการตามนโยบาย 1. งานวิชาการ ของโรงเรียนหลักมีปัญหาคือ นักเรียนทั้ง 2 โรงเรียนมีความรู้พื้นฐานต่างกัน ข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ปัญหา คือ ควรสอนซ่อมเสริม ส่วนโรงเรียนมารวมมีปัญหา คือ ขาดการวางแผนร่วมกัน ข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ปัญหา คือ ควรวางแผนทางด้านวิชาการร่วมกัน 2. งานบุคลากรของโรงเรียนหลักมีปัญหา คือ ภาระงานเพิ่มขึ้นในขณะที่ครูเท่าเดิม ข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ปัญหา คือ ควรจัดสรรบุคลากรเพิ่มตามจำนวนนักเรียนที่เพิ่มขึ้น ส่วนโรงเรียนมารวมมีปัญหา คือ ครูขาดขวัญกำลังใจ และสร้างความมั่นใจเกี่ยวกับสภาพโรงเรียนขนาดเล็ก 3. งานกิจการนักเรียนของโรงเรียนหลักมีปัญหา คือ ต้องการให้นักเรียนเดินทางไปถึงโรงเรียนแต่เช้า และกลับตรงเวลา เพื่อให้นักเรียนได้ร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนมารวมมีปัญหา คือ ขาดการวางแผนร่วมกันข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ปัญหา คือ 2 โรงเรียนควรจะมีการ

ประชุมร่วมกัน เพื่อหาแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสม และร่วมกันวางแผนกิจกรรมตลอดปี 4. งานธุรการ การเงิน และพัสดุของโรงเรียนหลักมีปัญหา คือ ค่าใช้จ่ายสาธารณูปโภค และค่าวัสดุอุปกรณ์ เพิ่มขึ้น แต่เงินค่ารายหัวของนักเรียนมารวมเรียนยังอยู่ที่โรงเรียนเดิม โรงเรียนมารวมมีปัญหาคืองบประมาณ ไม่เพียงพอ ข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ปัญหา คือ ควรจัดสรรงบประมาณเป็นกรณีพิเศษให้กับโรงเรียนหลักและโรงเรียนมารวม 5. งานอาคารสถานที่ของโรงเรียนหลักมีปัญหา คือ นักเรียนมารวมเรียนแล้วทำให้ห้องเรียนคับแคบ โต๊ะ เก้าอี้ไม่เพียงพอ มีข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ปัญหา คือ ควรแยกห้องเรียน และจัดสรรบุคลากรเพิ่มตามเกณฑ์ หรือขอครูโรงเรียนมารวมที่เกินเกณฑ์มาช่วย ในส่วนของโรงเรียนมารวมมีปัญหา คือ อาคารสถานที่ดูแลไม่ทั่วถึงทำให้ทรุดโทรม มีข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ปัญหา คือ ควรมีการติดตามการใช้ การดูแล และการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ 6. งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนหลักและโรงเรียนมารวมมีปัญหาเหมือนกัน คือ ขาดการประชุมชี้แจงร่วมกันข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ปัญหา คือ ผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองทั้ง 2 โรงเรียนควรประชุมร่วมกันเพื่อสร้างความเข้าใจในนโยบาย ในส่วนความพึงพอใจของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองในการเตรียมความพร้อม ทั้งโรงเรียนหลักและโรงเรียนมารวม ส่วนใหญ่พึงพอใจเข้าร่วมประชุมปรึกษาหารือรับฟังนโยบาย และเตรียมความพร้อมเพื่อดำเนินการตามนโยบาย ในขั้นดำเนินการพอใจการจัดการกิจกรรมของโรงเรียน การจัดโครงการอาหารกลางวัน การดูแลเรื่องความปลอดภัยในการเดินทางและชั้นผลดำเนินการทั้ง 2 โรงเรียนพอใจการดูแลสุขภาพของนักเรียน

สำนักติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนคู่พัฒนา มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพ และผลการดำเนินงานของโรงเรียนคู่พัฒนา ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานโรงเรียนคู่พัฒนา โดยศึกษาข้อมูลจากโรงเรียนคู่พัฒนาทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค รวม 27 คู่ 55 โรงเรียน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสำรวจและแบบสัมภาษณ์ ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. การดำเนินงานพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนคู่พัฒนา (1.1) ด้านการพัฒนาด้านวิชาการ โรงเรียนคู่พัฒนาส่วนใหญ่มีการดำเนินงานในลักษณะที่ดำเนินการร่วมกัน 2 โรงเรียน โดยการดำเนินงานที่มากที่สุด ได้แก่ การประชาสัมพันธ์โรงเรียนคู่พัฒนาให้ประชาชนเข้าใจความร่วมมือการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาตามโครงการฯ (ร้อยละ 65.45) และการแลกเปลี่ยนครูเพื่อจัดการเรียนการสอนในรายวิชาที่ขาดแคลน (ร้อยละ 21.82) (1.2) ด้านการพัฒนาผู้เรียน โรงเรียนคู่พัฒนาส่วนใหญ่มีการดำเนินงานในลักษณะที่ดำเนินร่วมกัน 2 โรงเรียน โดยการดำเนินงานที่ทำมากที่สุด ได้แก่ การสอนเสริมพิเศษ โดยใช้วิทยากรภายนอก / วิทยากรร่วมของ 2

โรงเรียน / วิทยากรโรงเรียนใดโรงเรียนหนึ่ง (ร้อยละ 40.00) (1.3) ด้านการพัฒนาครู โรงเรียนคู่พัฒนาส่วนใหญ่มีการดำเนินงานในลักษณะที่ดำเนินร่วมกัน 2 โรงเรียน โดยการดำเนินงานที่ทำมากที่สุด ได้แก่ การอบรมครูร่วมกันเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะกระบวนการจัดการเรียนรู้ / การใช้สื่อเทคโนโลยี / การใช้หลักสูตรสถานศึกษา (ร้อยละ 61.82) (1.4) ด้านการใช้สื่อ IT และพัฒนาห้องสมุด โรงเรียนคู่พัฒนาส่วนใหญ่มีการดำเนินงานในลักษณะที่ดำเนินการโดยโรงเรียนน้อง โดยการดำเนินงานที่ทำมากที่สุด ได้แก่ การจัดซื้อหนังสือดีเข้าห้องสมุด (ร้อยละ 25.00) และ การปรับปรุงพัฒนาห้องสืบค้นข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ (ร้อยละ 14.29) (1.5) ด้านการจัดภูมิทัศน์ทางกายภาพ และความสัมพันธกับชุมชน โรงเรียนคู่พัฒนาส่วนใหญ่มีการดำเนินงานในลักษณะที่ดำเนินการโดยโรงเรียนน้อง โดยการดำเนินงานที่ทำมากที่สุด ได้แก่ ปรับปรุง ซ่อมแซม อาคารเรียน อาคารประกอบ สนามกีฬาให้ปลอดภัย สะอาดและสวยงาม (ร้อยละ 71.43) และ ปรับปรุงพัฒนาห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องสมุด ให้มีสภาพน่าอยู่ น่าเรียน เชื้อต่อการจัดการเรียนการสอน (ร้อยละ 32.14)

2. ผลการดำเนินงานของโรงเรียนคู่พัฒนา (2.1) ผลการรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนน้อง ในภาพรวมบรรลุเป้าหมาย คือสามารถรับนักเรียนปีการศึกษา 2551 ได้เพิ่มมากขึ้นจากปีการศึกษา 2550 จำนวน 484 คน โดยมีโรงเรียนน้องที่รับนักเรียนเพิ่มขึ้น รวม 18 โรงเรียน จำนวนนักเรียนที่เพิ่ม รวม 827 คน โดยเป็นผลจากโรงเรียนพี่ 11 โรงเรียน เกลี่ยนักเรียนให้รวม 575 คน สำหรับโรงเรียนน้องที่ยังคงรับนักเรียนได้ต่ำกว่าเป้าหมาย มี 10 โรงเรียน รับนักเรียนลดลงจากปีการศึกษา 2550 รวม 343 คน (2.2) อัตราส่วนครูต่อนักเรียน พบว่า ในภาพรวมโรงเรียนน้อง 28 โรงเรียน มีอัตราส่วนครูต่อนักเรียน โดยเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจาก 1:19 คน เป็น 1:21 คน โรงเรียนพี่ 27 โรงเรียน มีอัตราส่วน ครูต่อนักเรียน โดยเฉลี่ยลดลงจาก 1:24 คน เป็น 1:23 คน สำหรับจำนวนนักเรียนต่อห้อง พบว่า ทั้งโรงเรียนน้องและโรงเรียนพี่มีอัตราส่วนคงเดิม คือ 35 คน/ห้อง และ 49 คน/ห้อง ตามลำดับ (2.3) ผลการทดสอบระดับชาติ (National Test) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในภาพรวมของโรงเรียนคู่พัฒนา 27 คู่ 55โรงเรียน มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 5 รายวิชา ในปีการศึกษา 2550 โดยเฉลี่ยลดลงจากปีการศึกษา 2549 โดยโรงเรียนน้องลดลงร้อยละ 1.60 โรงเรียนพี่ลดลงร้อยละ 0.23

สำหรับข้อเสนอแนะ เพื่อการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนคู่พัฒนา ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และ โรงเรียนคู่พัฒนา ควรดำเนินการ ที่สำคัญได้แก่ 1) ประชาสัมพันธ์เชิงรุกมากขึ้น เพื่อให้เห็นภาพลักษณะของการร่วมมือระหว่างโรงเรียนพี่และโรงเรียนน้อง และ เพื่อนำเสนอคุณภาพที่มีอยู่ในโรงเรียนน้องให้สาธารณชนรับทราบ 2) โรงเรียนคู่พัฒนา ควรมีการดำเนินงานร่วมกันด้านพัฒนาผู้เรียนให้มากยิ่งขึ้น 3) ควรมีการประสานกับนักวิชาการจากสถาบันทางการศึกษาต่างๆ รวมทั้งกรรมการสถานศึกษาของทั้ง

สองโรงเรียนมาร่วมกันพัฒนาคุณภาพโรงเรียนเพื่อเป็นแรงผลักดันให้การดำเนินงานโครงการ
โรงเรียนคู่พัฒนาประสบผลสำเร็จ

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรการวิจัยครั้งนี้ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนคู่พัฒนา ในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ใช้กลุ่มตัวอย่าง สร้างเครื่องมือ รวบรวมข้อมูล และเสนอวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานของโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สถานศึกษาในกรุงเทพมหานครที่ร่วมโครงการโรงเรียนคู่พัฒนาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 11 คู่ 22 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยพิจารณาผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงและมีบทบาทหน้าที่ในการดำเนินการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารและบุคลากรครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2553 รวมทั้งสิ้น จำนวน 286 คน ดังตาราง

ตารางที่ 3.1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างตัวแทนประชากร

ผู้ให้ข้อมูล	โรงเรียนพี่	โรงเรียนน้อง	จำนวนรวม
ผู้อำนวยการโรงเรียน	11	11	22
ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน	44	44	88
ครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้	88	88	176
รวม	143	143	286

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) ในครั้งนี้ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดในการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ตอน เพื่อใช้เก็บข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบชนิดเลือกตอบ (check list) จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ 1) เพศ 2) วุฒิการศึกษา 3) ประสบการณ์ในการทำงาน และ 4) โรงเรียนคู่พัฒนาที่ปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานของโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ของลิเคอร์ท 5 ระดับ ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยการหาค่า IOC ได้เท่ากับ .96 มีจำนวน 47 ข้อ โดยครอบคลุมเนื้อหาการดำเนินการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนคู่พัฒนา แยกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาผู้เรียน	จำนวน 11 ข้อ
2. ด้านการพัฒนาครูและกระบวนการเรียนรู้	จำนวน 17 ข้อ
3. ด้านการใช้สื่อ IT	จำนวน 8 ข้อ
4. ด้านการจัดภูมิทัศน์ทางกายภาพ	จำนวน 6 ข้อ
5. ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน	จำนวน 5 ข้อ

กำหนดระดับความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานของโรงเรียนคู่พัฒนาเป็น 5 ระดับ มีเกณฑ์การให้น้ำหนัก ดังนี้

5	หมายถึง	มีการดำเนินการในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	มีการดำเนินการในระดับมาก
3	หมายถึง	มีการดำเนินการในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	มีการดำเนินการในระดับน้อย
1	หมายถึง	มีการดำเนินการในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานของโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร เป็นแบบชนิดเลือกตอบ (check list) แบ่งเป็น 5 ด้าน ด้านละ 5 ประเด็นปัญหา รวม 25 ข้อ ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่า IOC ได้เท่ากับ 1.0 ทุกด้าน

การสร้างเครื่องมือ

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือการวิจัยและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของโรงเรียนคู่พัฒนา แล้วนำมาปรับให้สอดคล้องกับบริบทที่จะศึกษา เพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือ

2.2 สรุปกรอบแนวคิดการวิจัยดังภาพที่ 1.1 และกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย

2.3 สร้างข้อคำถามจากกรอบแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนคู่พัฒนา โดยกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551) ประกอบด้วยการดำเนินการพัฒนา 5 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาผู้เรียน ด้านการพัฒนาครูและกระบวนการเรียนรู้ ด้านการใช้สื่อ IT ด้านการจัดภูมิทัศน์ทางกายภาพ และด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

2.4 นำแบบสอบถามฉบับร่างเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขนำเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้ง

2.5 นำแบบสอบถามที่ผ่านการเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 4 คน ตามที่ระบุชื่อไว้ในภาคผนวก ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) นำค่า IOC (Item Objective Congruence Index) ตั้งแต่ 0.8 ขึ้นไป ถือว่าผ่านเกณฑ์ที่จะนำมาใช้เป็นแบบสอบถามได้

2.6 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ แล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย ไปขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลถึงผู้บริหารโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร ว่าผู้วิจัยจะขอเก็บข้อมูลจากผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการและครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้

2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยังกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย และรับคืนทางไปรษณีย์ เมื่อครบกำหนดเวลาสำหรับโรงเรียนที่ยังไม่ส่งแบบสอบถามคืน ผู้วิจัยติดตามด้วยการโทรศัพท์เพื่อให้ได้แบบสอบถามกลับคืนมากที่สุด

3. ตรวจสอบคัดเลือกแบบสอบถามที่ครบถ้วนและสมบูรณ์ เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งได้รับคืนและมีความสมบูรณ์จำนวน 206 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 72.02 ดังตาราง

ตารางที่ 3.2 จำนวนและร้อยละของแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับคืน จำแนกตามโรงเรียนคู่พัฒนา

โรงเรียนคู่พัฒนา	จำนวนแบบสอบถาม		แบบสอบถามที่สมบูรณ์	
	ส่งไป	รับคืน	จำนวน	ร้อยละ
โรงเรียนพี่	143	89	87	60.83
โรงเรียนน้อง	143	124	119	83.21
รวม	286	210	206	72.02

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูป โดยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ตรวจสอบแบบสอบถามโดยเลือกที่สมบูรณ์ แล้วนำไปประมวลผลด้วยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูป
2. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติจากแบบสอบถามแต่ละตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ วุฒิ การศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และโรงเรียนคู่พัฒนาที่ปฏิบัติงาน วิเคราะห์โดยแจกแจงความถี่แล้วหาค่าร้อยละ (percentage)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานของโรงเรียนคู่พัฒนา ในกรุงเทพมหานคร วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) โดยจำแนกรายด้านและรายชื่อ แล้วนำคะแนนเฉลี่ยที่ได้มาแปลเป็นความหมายค่าเฉลี่ย โดยแบ่งความหมายของคะแนนเฉลี่ยออกเป็น 5 ระดับ โดยใช้เกณฑ์ของประคองกรรณสูตร (2538) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง การดำเนินการอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง การดำเนินการอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง การดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง การดำเนินการอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง การดำเนินการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานของโรงเรียนคู่พัฒนา
ในกรุงเทพมหานคร วิเคราะห์โดยแจกแจงความถี่แล้วหาค่าร้อยละ (percentage) แล้วนำมา
จัดลำดับปัญหาเรียงตามค่าร้อยละ

3. นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ทำในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนคู่พัฒนาใน กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารงานของโรงเรียนคู่พัฒนาใน กรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนคู่พัฒนาใน กรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และโรงเรียนคู่พัฒนาที่ปฏิบัติงาน โดยการหาค่าความถี่และค่าร้อยละ ดังตาราง

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และโรงเรียนคู่พัฒนาที่ปฏิบัติงาน

สถานภาพ	โรงเรียนพี่		โรงเรียนน้อง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ				
ชาย	23	26.44	34	28.57
หญิง	64	73.56	85	71.43
รวม	87	100.00	119	100.00
2. วุฒิการศึกษา				
ต่ำกว่าปริญญาตรี	-	-	-	-
ปริญญาตรี	68	78.16	106	89.08
ปริญญาโท	16	18.39	12	10.08
ปริญญาเอก	3	3.45	1	0.84
รวม	87	100.00	119	100.00

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

สถานภาพ	โรงเรียนพี่		โรงเรียนน้อง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
3. ประสบการณ์ในการทำงาน				
น้อยกว่า 10 ปี	-	-	-	-
10 – 19 ปี	42	48.28	46	38.66
20 – 30 ปี	34	39.08	56	47.05
30 ปีขึ้นไป	11	12.64	17	14.29
รวม	87	100.00	119	100.00

จากตาราง 4.1 จากผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มโรงเรียนพี่จำนวน 87 คน พบว่า ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 73.56 ระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 78.16 มีประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 10–19 ปี คิดเป็นร้อยละ 48.28

จากผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มโรงเรียนน้องจำนวน 119 คน พบว่า ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 71.43 ระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 89.08 มีประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 20–30 ปี คิดเป็นร้อยละ 47.05

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารงานของโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร
ตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพ
การบริหารงานของโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร

การบริหารงานโรงเรียนคู่พัฒนา	โรงเรียนพี่ ($n_1 = 87$)		โรงเรียนน้อง ($n_2 = 119$)	
	$\bar{X}_1$	S.D.	$\bar{X}_2$	S.D.
1. ด้านการพัฒนาผู้เรียน	3.43	0.55	3.42	0.75
2. ด้านการพัฒนาครูและกระบวนการเรียนรู้	3.99	0.56	3.88	0.71
3. ด้านการใช้สื่อ IT	3.69	0.66	3.58	0.83
4. ด้านการจัดภูมิทัศน์ทางกายภาพ	3.67	0.71	3.53	0.89
5. ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน	3.11	0.74	3.14	0.75
รวมเฉลี่ย	3.58	0.56	3.51	0.70

จากตาราง 4.2 เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการบริหารงานของโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร ทั้ง 5 ด้าน ดังต่อไปนี้

ในการพิจารณาเป็นรายกลุ่ม กลุ่มโรงเรียนพี่พบว่า สภาพการบริหารงานของโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมมีการดำเนินการในระดับมาก ($\bar{X}=3.58$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีการดำเนินการในระดับมาก คือ ด้านการพัฒนาครูและกระบวนการเรียนรู้ ($\bar{X}=3.99$) ด้านการใช้สื่อ IT ($\bar{X}=3.69$) และ ด้านการจัดภูมิทัศน์ทางกายภาพ ($\bar{X}=3.67$) ด้านที่มีการดำเนินการในระดับปานกลาง คือ ด้านการพัฒนาผู้เรียน ($\bar{X}=3.43$) และ ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ($\bar{X}=3.11$)

ส่วนกลุ่มโรงเรียนน้องพบว่า สภาพการบริหารงานของโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมมีการดำเนินการในระดับมาก ($\bar{X}=3.51$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีการดำเนินการในระดับมาก คือ ด้านการพัฒนาครูและกระบวนการเรียนรู้ ($\bar{X}=3.88$) ด้านการใช้สื่อ IT ($\bar{X}=3.58$) และ ด้านการจัดภูมิทัศน์ทางกายภาพ ($\bar{X}=3.53$) ด้านที่มีการดำเนินการในระดับปานกลาง คือ ด้านการพัฒนาผู้เรียน ($\bar{X}=3.42$) และ ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ($\bar{X}=3.14$)

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการ
บริหารงานของโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร ด้านการพัฒนาผู้เรียน

ด้านการพัฒนาผู้เรียน	โรงเรียนพี่ ($n_1 = 87$)		โรงเรียนน้อง ($n_2 = 119$)	
	$\bar{X}_1$	S.D.	$\bar{X}_2$	S.D.
1. การสอนเสริมพิเศษ โดยใช้วิทยากรภายนอก / วิทยากรร่วมของ 2 โรงเรียน / วิทยากรโรงเรียนใดโรงเรียนหนึ่ง	2.94	0.68	3.07	0.92
2. การจัดเข้าค่ายวิชาการร่วมกัน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้โรงเรียนคู่พัฒนา	2.97	0.69	3.15	0.90
3. การจัดอบรมพัฒนาศักยภาพผู้เรียนด้านการใช้ ICT ประกอบการเรียนโดยความร่วมมือกัน	3.70	0.70	3.59	0.91
4. การจัดให้นักเรียนโรงเรียนน้องเดินทางไปทัศนศึกษาโรงเรียนพี่	3.70	0.71	3.53	0.97
5. การจัดให้นักเรียนของโรงเรียนคู่พัฒนาร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันดีงามด้วยกัน	3.82	0.78	3.71	1.01
6. โรงเรียนคู่พัฒนาร่วมกันฝึกทักษะด้านการแสดงดนตรี นาฏศิลป์และกีฬา	4.11	0.76	3.85	1.11
7. การจัดกิจกรรมแนะแนวนักเรียนชั้น ม.3 ที่ประสงค์จะศึกษาต่อโรงเรียนเดิมและเข้าเรียนต่อโรงเรียนพี่	4.16	0.74	4.00	0.98
8. การร่วมมือเพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนร่วมกัน	3.71	0.77	3.57	0.99
9. การอบรมพัฒนาผู้นำนักเรียนระหว่างโรงเรียนคู่พัฒนา	2.86	0.63	3.05	0.85
10. การจัดให้มีสถานักเรียนโรงเรียนคู่พัฒนาเพื่อดำเนินกิจกรรมพัฒนาด้านต่างๆ ร่วมกัน	2.92	0.65	3.06	0.90
11. การตั้งคณะกรรมการร่วมกันเพื่อออกตรวจติดตามนักเรียนที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม	2.93	0.69	3.11	0.93
รวมเฉลี่ย	3.43	0.55	3.42	0.75

จากตาราง 4.3 เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการบริหารงานของโรงเรียนคู่พัฒนา
ในกรุงเทพมหานคร ด้านการพัฒนาผู้เรียน

ในการพิจารณาเป็นรายกลุ่ม กลุ่มโรงเรียนที่พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานของโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร ด้านการพัฒนาผู้เรียน ในภาพรวมมีการดำเนินการในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าการปฏิบัติในระดับมากที่สุดลำดับแรกในเรื่อง การจัดกิจกรรมแนะแนวนักเรียนชั้น ม.3 ที่ประสงค์จะศึกษาต่อโรงเรียนเดิมและเข้าเรียนต่อโรงเรียนที่ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.16$) โรงเรียนคู่พัฒนาร่วมกันฝึกทักษะด้านการแสดงดนตรี นาฏศิลป์และกีฬา มีค่าเฉลี่ยรองลงมา ($\bar{X}=4.11$) การจัดให้นักเรียนของโรงเรียนคู่พัฒนาร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันดีงามด้วยกัน มีค่าเฉลี่ยรองลงมาเป็นอันดับสาม ($\bar{X}=3.82$) การอบรมพัฒนาผู้นำนักเรียนระหว่างโรงเรียนคู่พัฒนา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=2.86$)

ส่วนกลุ่มโรงเรียนนี้พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานของโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร ด้านการพัฒนาผู้เรียน ในภาพรวมมีการดำเนินการในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าการปฏิบัติในระดับมากที่สุดลำดับแรกในเรื่อง การจัดกิจกรรมแนะแนวนักเรียนชั้น ม.3 ที่ประสงค์จะศึกษาต่อโรงเรียนเดิมและเข้าเรียนต่อโรงเรียนที่ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.00$) โรงเรียนคู่พัฒนาร่วมกันฝึกทักษะด้านการแสดงดนตรี นาฏศิลป์และกีฬา มีค่าเฉลี่ยรองลงมา ($\bar{X}=3.85$) การจัดให้นักเรียนของโรงเรียนคู่พัฒนาร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันดีงามด้วยกัน มีค่าเฉลี่ยรองลงมาเป็นอันดับสาม ($\bar{X}=3.71$) การอบรมพัฒนาผู้นำนักเรียนระหว่างโรงเรียนคู่พัฒนา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=3.05$)

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานของโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร ด้านการพัฒนาครูและกระบวนการเรียนรู้

ด้านการพัฒนาครูและกระบวนการเรียนรู้	โรงเรียนพี่ ($n_1 = 87$)		โรงเรียนน้อง ($n_2 = 119$)	
	$\bar{X}_1$	S.D.	$\bar{X}_2$	S.D.
1. การอบรมครুর่วมกันเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะกระบวนการจัดการเรียนรู้/การใช้สื่อเทคโนโลยี/การใช้หลักสูตรสถานศึกษา	4.14	0.61	3.92	0.89
2. การศึกษาดูงานโรงเรียนพี่ / โรงเรียนคู่พัฒนา อื่นๆ / โรงเรียนต้นแบบอื่นๆ	4.14	0.68	4.01	0.84

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ด้านการพัฒนาครูและกระบวนการเรียนรู้	โรงเรียนพี่		โรงเรียนน้อง	
	$\bar{X}_1$	S.D.	$\bar{X}_2$	S.D.
3. การอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการจัดทำแผนกลยุทธ์ และการบริหารงานสถานศึกษาร่วมกัน	3.74	0.75	3.71	0.86
4. การอบรมเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพร่วมกัน	4.09	0.78	3.85	0.99
5. การประชุมเชิงปฏิบัติการตลาดนัดความรู้สู่วิชาการ (KM) สำหรับครู	4.06	0.75	3.93	0.87
6. การจัดแข่งขันกีฬาครูทั้ง 2 โรงเรียนเพื่อสร้าง ความสามัคคีและความผูกพัน	3.20	0.77	3.34	0.89
7. ประชาสัมพันธ์โรงเรียนคู่พัฒนาให้ประชาชนเข้าใจความร่วมมือการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาตามโครงการโรงเรียนคู่พัฒนา	3.74	0.81	3.70	0.87
8. มีการแลกเปลี่ยนครูเพื่อจัดการเรียนการสอนใน รายวิชาที่ขาดแคลน	4.14	0.73	4.01	0.87
9. วางแผนกำหนดมาตรการและวิธีการดำเนินงาน รับนักเรียนร่วมกัน	4.15	0.67	3.97	0.89
10. จัดหา พัฒนาและผลิต คู่มือครู / แบบฝึก / สื่อ / วัสดุการศึกษา สำหรับจัดการเรียนการสอนในทั้ง สองโรงเรียน	4.20	0.64	4.02	0.99
11. การปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน โรงเรียนคู่พัฒนา	4.11	0.68	4.07	0.85
12. พัฒนาการวัดและประเมินผลให้มีมาตรฐาน ไกล่เคียงกัน ใช้ข้อสอบร่วมกัน	4.18	0.69	4.06	0.88
13. ร่วมกันจัดแนะแนวสัจจกรในพื้นที่บริการและ พื้นที่ใกล้เคียง	4.10	0.71	3.94	0.90
14. ตั้งคณะกรรมการคัดเลือกนักเรียนโรงเรียนน้อง ไปศึกษาต่อ ม.4 ที่โรงเรียนพี่	4.14	0.70	4.06	0.81
15. ร่วมกันสร้างเครือข่ายด้านวิชาการ / วิชาชีพกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ	4.13	0.71	3.96	0.89

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ด้านการพัฒนาครูและกระบวนการเรียนรู้	โรงเรียนพี่		โรงเรียนน้อง	
	(n ₁ = 87)		(n ₂ = 119)	
	$\bar{X}_1$	S.D.	$\bar{X}_2$	S.D.
16. โรงเรียนน้องใช้สื่อการเรียนการสอน ห้องปฏิบัติการ แหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียนพี่ตาม โอกาสที่เหมาะสม	4.06	0.81	3.75	1.05
17. มีการระดมทรัพยากรทางการศึกษาร่วมกัน	3.61	0.82	3.71	0.89
รวมเฉลี่ย	3.99	0.56	3.88	0.71

จากตาราง 4.4 เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการบริหารงานของโรงเรียนคู่พัฒนา ในกรุงเทพมหานคร ด้านการพัฒนาครูและกระบวนการเรียนรู้

ในการพิจารณาเป็นรายกลุ่ม กลุ่มโรงเรียนพี่พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานของโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร ด้านการพัฒนาครูและกระบวนการเรียนรู้ มีการดำเนินการในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าการปฏิบัติในระดับมากสามลำดับแรกในเรื่อง การจัดหา พัฒนาและผลิต คู่มือครู / แบบฝึก / สื่อ / วัสดุการศึกษา สำหรับจัดการเรียนการสอนในทั้งสองโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.20$) พัฒนาการวัดและประเมินผลให้มีมาตรฐานใกล้เคียงกัน ใช้ข้อสอบร่วมกัน มีค่าเฉลี่ยรองลงมา ($\bar{X}=4.18$) วางแผนกำหนดมาตรการและวิธีการดำเนินงานรับนักเรียนร่วมกัน ค่าเฉลี่ยรองลงมาเป็นอันดับสาม ($\bar{X}=4.15$) การจัดแข่งขันกีฬาครูทั้ง 2 โรงเรียนเพื่อสร้างความสามัคคีและความผูกพัน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=3.20$)

ส่วนกลุ่มโรงเรียนน้องพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานของโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร ด้านการพัฒนาครูและกระบวนการเรียนรู้ มีการดำเนินการในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าการปฏิบัติในระดับมากสามลำดับแรกในเรื่อง การปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนคู่พัฒนา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.07$) พัฒนาการวัดและประเมินผลให้มีมาตรฐานใกล้เคียงกัน ใช้ข้อสอบร่วมกันและตั้งคณะกรรมการคัดเลือกนักเรียนโรงเรียนน้องไปศึกษาต่อ ม.4 ที่โรงเรียนพี่ มีค่าเฉลี่ยรองลงมา ($\bar{X}=4.06$) จัดหา พัฒนาและผลิต คู่มือครู / แบบฝึก / สื่อ / วัสดุการศึกษา สำหรับจัดการเรียนการสอนในทั้งสองโรงเรียน ค่าเฉลี่ยรองลงมาเป็นอันดับสาม ($\bar{X}=4.02$) การจัดแข่งขันกีฬาครูทั้ง 2 โรงเรียนเพื่อสร้างความสามัคคีและความผูกพัน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=3.34$)

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการ
บริหารงานของโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร ด้านการใช้สื่อ IT

ด้านการใช้สื่อ IT	โรงเรียนพี่ ($n_1 = 87$)		โรงเรียนน้อง ($n_2 = 119$)	
	$\bar{X}_1$	S.D.	$\bar{X}_2$	S.D.
1. การจัดซื้อหนังสือดีเข้าห้องสมุดและการปรับปรุงพัฒนาห้องสมุดชีวิตในทั้งสองโรงเรียน	3.79	0.78	3.66	0.91
2. การปรับปรุง (Upgrade) ซ่อมแซมคอมพิวเตอร์ระบบสายเน็ตเวิร์คพร้อมวัสดุอุปกรณ์ในทั้งสองโรงเรียน	3.78	0.75	3.73	0.97
3. การปรับปรุงพัฒนาห้องสืบค้นข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ในทั้งสองโรงเรียน	3.76	0.76	3.55	0.93
4. การจัดหาคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนการสอนเพิ่มเติม	3.80	0.74	3.76	0.86
5. การจัดหา / ผลิตสื่อนวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อการเรียนรู้โดยการสนับสนุนของโรงเรียนพี่	3.66	0.74	3.59	0.97
6. การพัฒนางานระบบสารบรรณ งานพัสดุ ครุภัณฑ์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในทั้งสองโรงเรียน	3.63	0.77	3.62	0.98
7. การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ E-learning ระหว่างโรงเรียนพี่และโรงเรียนน้อง	3.36	0.92	3.28	1.09
8. การปรับปรุงศูนย์วิทยบริการ (Resource centre) ด้วยการเพิ่มความเร็วและระบบควบคุมการบริการเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของโรงเรียนคู่พัฒนา	3.79	0.83	3.49	1.00
รวมเฉลี่ย	3.69	0.66	3.58	0.83

จากตาราง 4.5 เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการบริหารงานของโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร ด้านการใช้สื่อ IT

ในการพิจารณาเป็นรายกลุ่ม กลุ่มโรงเรียนพี่พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานของโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร ด้านการใช้สื่อ IT มีการดำเนินการในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าการปฏิบัติในระดับมากที่สุดสามลำดับแรกในเรื่อง การจัดหาคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนการสอนเพิ่มเติม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=3.80$) การจัดซื้อหนังสือดีเข้า

ห้องสมุดและการปรับปรุงพัฒนาห้องสมุดชีวิตในทั้งสองโรงเรียน และ การปรับปรุงศูนย์วิทยบริการ (Resource centre) ด้วยการเพิ่มความเร็วและระบบควบคุมการบริการเครือข่าย อินเทอร์เน็ตของโรงเรียนคู่พัฒนา มีค่าเฉลี่ยรองลงมาเท่ากัน ($\bar{X}=3.79$) การปรับปรุง (Upgrade) ซ่อมแซมคอมพิวเตอร์ ระบบสายเน็ตเวิร์คพร้อมวัสดุอุปกรณ์ในทั้งสองโรงเรียน ค่าเฉลี่ยรองลงมา เป็นอันดับสาม ($\bar{X}=3.78$) การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ E-learning ระหว่างโรงเรียนพี่และโรงเรียนน้อง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=3.36$)

ส่วนกลุ่มโรงเรียนน้องพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานของโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร ด้านการใช้สื่อ IT มีการดำเนินการในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการปฏิบัติในระดับมากสามลำดับแรกในเรื่อง การจัดหาคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนการสอนเพิ่มเติม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=3.76$) การปรับปรุง (Upgrade) ซ่อมแซมคอมพิวเตอร์ ระบบสายเน็ตเวิร์คพร้อมวัสดุอุปกรณ์ในทั้งสองโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยรองลงมา ($\bar{X}=3.73$) การจัดซื้อหนังสือดีเข้าห้องสมุดและการปรับปรุงพัฒนาห้องสมุดชีวิตในทั้งสองโรงเรียน ค่าเฉลี่ยรองลงมา เป็นอันดับสาม ($\bar{X}=3.66$) การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ E-learning ระหว่างโรงเรียนพี่และโรงเรียนน้อง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=3.28$)

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานของโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร ด้านการจัดภูมิทัศน์ทางกายภาพ

ด้านการจัดภูมิทัศน์ทางกายภาพ	โรงเรียนพี่		โรงเรียนน้อง	
	(n ₁ = 87)		(n ₂ = 119)	
	$\bar{X}_1$	S.D.	$\bar{X}_2$	S.D.
1. การประสานความร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนคู่พัฒนาในการพัฒนาภูมิทัศน์ของโรงเรียน	3.74	0.76	3.45	1.07
2. การร่วมมือกัน ปรับปรุง ซ่อมแซม อาคารเรียน อาคารประกอบ สนามกีฬาให้ปลอดภัย สะอาดและสวยงาม	3.77	0.78	3.52	1.00
3. การร่วมมือกันปรับปรุงพัฒนาห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องสมุด ให้มีสภาพน่าอยู่ น่าเรียน เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน	3.68	0.78	3.58	1.00
4. การร่วมมือกันจัดตกแต่งสวนหย่อม สวนสมุนไพร ป้ายนิเทศ ให้เป็นแหล่งเรียนรู้	3.59	0.81	3.56	0.96

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ด้านการจัดภูมิทัศน์ทางกายภาพ	โรงเรียนพี่		โรงเรียนน้อง	
	$(n_1 = 87)$		$(n_2 = 119)$	
	$\bar{X}_1$	S.D.	$\bar{X}_2$	S.D.
5. การร่วมมือกันจัดหาโต๊ะ เก้าอี้นักเรียน เพื่อรองรับนักเรียน	3.64	0.80	3.57	0.94
6. การให้ความช่วยเหลือและให้บริการด้านอาคารสถานที่ซึ่งกันและกัน	3.64	0.86	3.51	0.98
รวมเฉลี่ย	3.67	0.71	3.53	0.89

จากตาราง 4.6 เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการบริหารงานของโรงเรียนคู่พัฒนา ในกรุงเทพมหานคร ด้านการจัดภูมิทัศน์ทางกาย

ในการพิจารณาเป็นรายกลุ่ม กลุ่มโรงเรียนพี่พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร ด้านการจัดภูมิทัศน์ทางกาย มีการดำเนินการในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าการปฏิบัติในระดับมากสามลำดับแรกในเรื่อง การร่วมมือกัน ปรับปรุง ซ่อมแซม อาคารเรียน อาคารประกอบ สนามกีฬาให้ปลอดภัย สะอาดและสวยงาม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=3.77$) การประสานความร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนคู่พัฒนาในการพัฒนาภูมิทัศน์ของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยรองลงมา ($\bar{X}=3.74$) การร่วมมือกันปรับปรุงพัฒนาห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องสมุด ให้มีสภาพน่าอยู่ น่าเรียน เชื้อต่อการจัดการเรียนการสอน ค่าเฉลี่ยรองลงมาเป็นอันดับสาม ($\bar{X}=3.68$) การร่วมมือกันจัดตกแต่งสวนหย่อม สวนสมุนไพร ป้ายนิเทศ ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=3.59$)

ส่วนกลุ่มโรงเรียนน้องพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานโรงเรียนคู่พัฒนา ในกรุงเทพมหานคร ด้านการจัดภูมิทัศน์ทางกาย มีการดำเนินการในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าการปฏิบัติในระดับมากสามลำดับแรกในเรื่อง การร่วมมือกันปรับปรุงพัฒนาห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องสมุด ให้มีสภาพน่าอยู่ น่าเรียน เชื้อต่อการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=3.58$) การร่วมมือกันจัดหาโต๊ะ เก้าอี้นักเรียน เพื่อรองรับนักเรียน มีค่าเฉลี่ยรองลงมา ($\bar{X}=3.57$) การร่วมมือกันจัดตกแต่งสวนหย่อม สวนสมุนไพร ป้ายนิเทศ ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ ค่าเฉลี่ยรองลงมาเป็นอันดับสาม ($\bar{X}=3.56$) การประสานความร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนคู่พัฒนาในการพัฒนาภูมิทัศน์ของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=3.45$)

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการ
บริหารงานของโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน	โรงเรียนพี่ ($n_1 = 87$)		โรงเรียนน้อง ($n_2 = 119$)	
	$\bar{X}_1$	S.D.	$\bar{X}_2$	S.D.
1. การร่วมมือกับเครือข่ายผู้ปกครองในการ แก้ปัญหาของนักเรียน	3.13	0.83	3.11	0.86
2. การจัดประชุมผู้ปกครองเครือข่าย เพื่อรับทราบ นโยบายและข้อตกลงร่วมกันตามโครงการโรงเรียนคู่ พัฒนา	3.09	0.80	3.07	0.91
3. การจัดนักเรียนของโรงเรียนพี่และโรงเรียนน้อง เป็นกลุ่มตามหมู่บ้าน และจัดครูที่ปรึกษาประจำ กลุ่มเยี่ยมบ้านนักเรียน	3.11	0.81	3.18	0.88
4. การสื่อสารและเผยแพร่ข้อมูลการดำเนินงานของ โรงเรียนแก่ผู้ปกครองและชุมชน	3.17	0.81	3.19	0.88
5. การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชน เข้ามามี ส่วนร่วมในการดำเนินงานโรงเรียนคู่พัฒนา	3.09	0.85	3.17	0.89
รวมเฉลี่ย	3.11	0.74	3.14	0.75

จากตาราง 4.7 เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการบริหารงานของโรงเรียนคู่พัฒนา
ในกรุงเทพมหานคร ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

ในการพิจารณาเป็นรายกลุ่ม กลุ่มโรงเรียนพี่พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการ
บริหารงานของโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน มีการดำเนินการ
ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีปฏิบัติในระดับปานกลางสามลำดับแรกใน
เรื่อง การสื่อสารและเผยแพร่ข้อมูลการดำเนินงานของโรงเรียนแก่ผู้ปกครองและชุมชน มีค่าเฉลี่ย
สูงสุด ($\bar{X}=3.17$) การร่วมมือกับเครือข่ายผู้ปกครองในการแก้ปัญหาของนักเรียน มีค่าเฉลี่ย
รองลงมา ($\bar{X}=3.13$) การจัดนักเรียนของโรงเรียนพี่และโรงเรียนน้องเป็นกลุ่มตามหมู่บ้าน และจัด
ครูที่ปรึกษาประจำกลุ่มเยี่ยมบ้านนักเรียนค่าเฉลี่ยรองลงมาเป็นอันดับสาม ($\bar{X}=3.11$) การจัด
ประชุมผู้ปกครองเครือข่าย เพื่อรับทราบนโยบายและข้อตกลงร่วมกันตามโครงการโรงเรียนคู่

พัฒนา มีและ การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานโรงเรียนคู่พัฒนา ค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=3.09$) เท่ากัน

ส่วนกลุ่มโรงเรียนนี้พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานของโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน มีการดำเนินการในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีการปฏิบัติในระดับปานกลางสามลำดับแรกในเรื่องการสื่อสารและเผยแพร่ข้อมูลการดำเนินงานของโรงเรียนแก่ผู้ปกครองและชุมชน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=3.19$) การจัดนักเรียนของโรงเรียนพี่และโรงเรียนน้องเป็นกลุ่มตามหมู่บ้าน และจัดครูที่ปรึกษาประจำกลุ่มเยี่ยมบ้านนักเรียน มีค่าเฉลี่ยรองลงมา ($\bar{X}=3.18$) การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานโรงเรียนคู่พัฒนา ค่าเฉลี่ยรองลงมาเป็นอันดับสาม ($\bar{X}=3.17$) การจัดประชุมผู้ปกครองเครือข่าย เพื่อรับทราบนโยบายและข้อตกลงร่วมกันตามโครงการโรงเรียนคู่พัฒนา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=3.07$)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร
ตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.8 ความถี่และร้อยละปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร
ตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม

ปัญหาการบริหารงานโรงเรียนคู่พัฒนา ในกรุงเทพมหานคร	โรงเรียนพี่			โรงเรียนน้อง		
	ความถี่	ร้อยละ	ลำดับ	ความถี่	ร้อยละ	ลำดับ
			ตามค่า ร้อยละ			ตามค่า ร้อยละ
ด้านการพัฒนาผู้เรียน						
1. พฤติกรรมผู้เรียน	26	25.24	1	43	28.86	1
2. การให้ความร่วมมือของผู้เรียน	24	23.30	2	30	20.13	2
3. ทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน	22	21.36	3	29	19.46	3
4. การพัฒนาตนเองของผู้เรียนด้านต่างๆ	16	15.53	4	24	16.11	4
5. ความรู้ความสามารถพื้นฐานของผู้เรียน	15	14.57	5	23	15.44	5
รวม	103	100.00		149	100.00	
ด้านการพัฒนาครูและกระบวนการเรียนรู้						
1. การเห็นความสำคัญต่อโครงการโรงเรียนคู่พัฒนาของครู	38	38.00	1	51	33.77	1
2. การพัฒนาตนเองของบุคลากรครู	21	21.00	2	35	23.17	2
3. การนิเทศการเรียนการสอน	16	16.00	3	27	17.88	3
4. การให้ความร่วมมือของบุคลากรครู	15	15.00	4	23	15.24	4
5. ความสามารถของครูในการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางปฏิรูปการศึกษา	10	10.00	5	15	9.94	5
รวม	100	100.00		151	100.00	
ด้านการใช้สื่อ IT						
1. การจัดงบประมาณสำหรับการดำเนินงาน	42	35.00	2	51	38.05	1
2. การจัดบุคลากรที่รับผิดชอบด้าน IT	45	37.50	1	30	22.38	2
3. การสนับสนุนจากชุมชน ผู้ปกครอง	16	13.33	3	23	17.17	3
4. การเห็นความสำคัญด้านสื่อ IT ของครู	14	11.66	4	22	16.42	4
5. การให้ความสำคัญด้านสื่อ IT ของผู้บริหาร	3	2.51	5	8	5.98	5
รวม	120	100.00		134	100.00	

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

ปัญหาการบริหารงานโรงเรียนคู่พัฒนา ในกรุงเทพมหานคร	โรงเรียนพี่			โรงเรียนน้อง		
	ความถี่	ร้อยละ	ลำดับ	ความถี่	ร้อยละ	ลำดับ
			ตามค่า ร้อยละ			ตามค่า ร้อยละ
ด้านการจัดภูมิทัศน์ทางกายภาพ						
1. การจัดงบประมาณสำหรับการดำเนินงาน	41	36.28	1	59	46.10	1
2. การให้ความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง	32	28.31	2	19	14.84	2
3. ความสนับสนุนการปรับปรุงภูมิทัศน์จาก ชุมชน ผู้ปกครอง	14	12.39	3	18	14.06	3
4. การให้ความสำคัญด้านการปรับปรุงภูมิ ทัศน์ของผู้บริหาร	13	11.51	4	17	13.29	4
5. การเห็นความสำคัญด้านการปรับปรุงภูมิ ทัศน์ของครู	13	11.51	4	15	11.71	5
รวม	113	100.00		128	100.00	
ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน						
1. การให้ความร่วมมือของชุมชนและ ผู้ปกครอง	33	32.67	1	41	29.50	1
2. ชุมชนมีความเข้าใจการพัฒนาคุณภาพ ของโรงเรียนคู่พัฒนาและพร้อมจะส่งบุตร หลานเข้าเรียนที่โรงเรียนน้อง	20	19.80	2	27	19.42	2
3. การประชาสัมพันธ์	18	17.82	3	26	18.70	3
4. การเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม	16	15.84	4	23	16.55	4
5. บุคลากรเห็นความสำคัญของ ความสัมพันธ์ชุมชน	14	13.87	5	22	15.83	5
รวม	101	100.00		139	100.00	

จากตาราง 4.8 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนคู่พัฒนาใน กรุงเทพมหานคร ด้านการพัฒนาผู้เรียน กลุ่มโรงเรียนพี่พบว่า ปัญหาพฤติกรรมผู้เรียน มีค่าร้อยละ (25.24) เป็นลำดับที่หนึ่ง และปัญหาการให้ความร่วมมือของผู้เรียน มีค่าร้อยละรองลงมา (23.30) เป็นลำดับที่สอง

กลุ่มโรงเรียนน้องพบว่า ปัญหาพฤติกรรมผู้เรียน มีค่าร้อยละ (28.86) เป็นลำดับที่หนึ่ง และปัญหาการให้ความร่วมมือของผู้เรียน มีค่าร้อยละรองลงมา (20.13) เป็นลำดับที่สอง

ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร ด้านการพัฒนาครูและกระบวนการเรียนรู้ กลุ่มโรงเรียนที่พบว่า ปัญหาการเห็นความสำคัญต่อโครงการโรงเรียนคู่พัฒนาของครู มีค่าร้อยละ (38.00) เป็นลำดับที่หนึ่ง และปัญหาการพัฒนาตนเองของบุคลากรครู มีค่าร้อยละรองลงมา (21.00) เป็นลำดับที่สอง

กลุ่มโรงเรียนนี้พบว่า ปัญหาการเห็นความสำคัญต่อโครงการโรงเรียนคู่พัฒนาของครู มีค่าร้อยละ (33.77) เป็นลำดับที่หนึ่ง และปัญหาการพัฒนาตนเองของบุคลากรครู มีค่าร้อยละรองลงมา (23.17) เป็นลำดับที่สอง

ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร ด้านการใช้สื่อ IT กลุ่มโรงเรียนที่พบว่า ปัญหาการจัดบุคลากรที่รับผิดชอบด้าน IT มีค่าร้อยละ (37.50) เป็นลำดับที่หนึ่ง และปัญหาการจัดงบประมาณสำหรับการดำเนินงาน มีค่าร้อยละรองลงมา (35.00) เป็นลำดับที่สอง

กลุ่มโรงเรียนนี้พบว่า ปัญหาการจัดงบประมาณสำหรับการดำเนินงาน มีค่าร้อยละ (38.05) เป็นลำดับที่หนึ่ง และปัญหาการจัดบุคลากรที่รับผิดชอบด้าน IT มีค่าร้อยละรองลงมา (22.38) เป็นลำดับที่สอง

ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร ด้านการจัดภูมิทัศน์ทางกายภาพ กลุ่มโรงเรียนที่พบว่า ปัญหาการจัดงบประมาณสำหรับการดำเนินงาน มีค่าร้อยละ (36.28) เป็นลำดับที่หนึ่ง และปัญหาการให้ความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มีค่าร้อยละรองลงมา (28.31) เป็นลำดับที่สอง

กลุ่มโรงเรียนนี้พบว่า ปัญหาการจัดงบประมาณสำหรับการดำเนินงาน มีค่าร้อยละ (46.10) เป็นลำดับที่หนึ่ง และปัญหาการให้ความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มีค่าร้อยละรองลงมา (14.84) เป็นลำดับที่สอง

ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน กลุ่มโรงเรียนที่พบว่า ปัญหาการให้ความร่วมมือของชุมชนและผู้ปกครอง มีค่าร้อยละ (32.67) เป็นลำดับที่หนึ่ง และปัญหาชุมชนมีความเข้าใจการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนคู่พัฒนาและพร้อมจะส่งบุตรหลานเข้าเรียนที่โรงเรียนนี้ มีค่าร้อยละรองลงมา (19.80) เป็นลำดับที่สอง

กลุ่มโรงเรียนนี้พบว่า ปัญหาการให้ความร่วมมือของชุมชนและผู้ปกครอง มีค่าร้อยละ (29.50) เป็นลำดับที่หนึ่ง และปัญหาชุมชนมีความเข้าใจการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนคู่พัฒนาและพร้อมจะส่งบุตรหลานเข้าเรียนที่โรงเรียนนี้ มีค่าร้อยละรองลงมา (19.42) เป็นลำดับที่สอง

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานของโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ผู้บริหารและบุคลากรครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร รวมทั้งสิ้น จำนวน 286 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ (check list) และแบบมาตราประมาณค่า (rating scale)
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ส่งแบบสอบถามและรับคืนทางไปรษณีย์
4. การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูป คำนวณหาค่าทางสถิติ และนำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นตารางประกอบการบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังผู้บริหารและบุคลากรครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร รวมทั้งสิ้น จำนวน 286 คน ได้รับแบบสอบถามคืนและมีความสมบูรณ์สามารถนำมาวิเคราะห์ทางสถิติได้ 206 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 72.02 ของแบบสอบถามทั้งหมด จากการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปผลวิจัยได้ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม กลุ่มโรงเรียนปีจำนวน 87 คน พบว่า ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง ระดับการศึกษาปริญญาตรี มีประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 10-19 ปี กลุ่มโรงเรียนน้องจำนวน 119 คน พบว่า ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง ระดับการศึกษาปริญญาตรี มีประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 20-30 ปี

2. ข้อมูลสภาพการบริหารงานของโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ตามกรอบที่ผู้วิจัยได้สรุปแนวความคิดการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนคู่พัฒนา 5 ด้าน คือ 1) การพัฒนาผู้เรียน 2) การพัฒนาครูและกระบวนการเรียนรู้ 3) การใช้สื่อ IT 4) การจัดภูมิทัศน์ทางกายภาพ 5) ความสัมพันธ์กับชุมชน

2.1 สภาพการบริหารงานโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร ด้านการพัฒนาผู้เรียน กลุ่มโรงเรียนที่พบว่า ในภาพรวมมีการดำเนินการในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีการปฏิบัติในระดับมากสามลำดับแรกในเรื่อง การจัดกิจกรรมแนะแนวนักเรียนชั้น ม.3 ที่ประสงค์จะศึกษาต่อโรงเรียนเดิมและเข้าเรียนต่อโรงเรียนที่ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด โรงเรียนคู่พัฒนา ร่วมกันฝึกทักษะด้านการแสดงดนตรี นาฏศิลป์และกีฬา มีค่าเฉลี่ยรองลงมา การจัดให้นักเรียน ของโรงเรียนคู่พัฒนา ร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันดีงามด้วยกัน มี ค่าเฉลี่ยรองลงมาเป็นอันดับสาม การอบรมพัฒนาผู้นำนักเรียนระหว่างโรงเรียนคู่พัฒนา มี ค่าเฉลี่ยต่ำสุด

กลุ่มโรงเรียนที่พบว่า ในภาพรวมมีการดำเนินการในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณา เป็นรายข้อพบว่าการปฏิบัติในระดับมากสามลำดับแรกในเรื่อง การจัดกิจกรรมแนะแนวนักเรียน ชั้น ม.3 ที่ประสงค์จะศึกษาต่อโรงเรียนเดิมและเข้าเรียนต่อโรงเรียนที่ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด โรงเรียนคู่ พัฒนา ร่วมกันฝึกทักษะด้านการแสดงดนตรี นาฏศิลป์และกีฬา มีค่าเฉลี่ยรองลงมา การจัดให้ นักเรียนของโรงเรียนคู่พัฒนา ร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันดีงาม ด้วยกัน มีค่าเฉลี่ยรองลงมาเป็นอันดับสาม การอบรมพัฒนาผู้นำนักเรียนระหว่างโรงเรียนคู่ พัฒนา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2.2 สภาพการบริหารงานโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร ด้านการพัฒนาครูและ กระบวนการเรียนรู้ กลุ่มโรงเรียนที่พบว่า ในภาพรวมมีการดำเนินการในระดับมาก เมื่อพิจารณา เป็นรายข้อพบว่าการปฏิบัติในระดับมากสามลำดับแรกในเรื่อง การจัดหา พัฒนาและผลิต คู่มือ ครู / แบบฝึก / สื่อ / วัสดุการศึกษา สำหรับจัดการเรียนการสอนในทั้งสองโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด พัฒนาการวัดและประเมินผลให้มีมาตรฐานใกล้เคียงกัน ใช้ข้อสอบร่วมกัน มีค่าเฉลี่ยรองลงมา วางแผนกำหนดมาตรการและวิธีการดำเนินงานรับนักเรียนร่วมกัน ค่าเฉลี่ยรองลงมาเป็นอันดับ สาม การจัดแข่งขันกีฬาครูทั้ง 2 โรงเรียนเพื่อสร้างความสามัคคีและความผูกพัน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

กลุ่มโรงเรียนที่พบว่า ในภาพรวมมีการดำเนินการในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นราย ข้อพบว่าการปฏิบัติในระดับมากสามลำดับแรกในเรื่อง การปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ขึ้นพื้นฐาน โรงเรียนคู่พัฒนา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด พัฒนาการวัดและประเมินผลให้มีมาตรฐาน ใกล้เคียงกัน ใช้ข้อสอบร่วมกันและตั้งคณะกรรมการคัดเลือกนักเรียนโรงเรียนน้องไปศึกษาต่อ ม. 4 ที่โรงเรียนที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมาเท่ากัน จัดหา พัฒนาและผลิต คู่มือครู / แบบฝึก / สื่อ / วัสดุ

การศึกษา สำหรับจัดการเรียนการสอนในทั้งสองโรงเรียน ค่าเฉลี่ยรองลงมาเป็นอันดับสาม การจัดแข่งขันกีฬาครูทั้ง 2 โรงเรียนเพื่อสร้างความสามัคคีและความผูกพัน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2.3 สภาพการบริหารงานของโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร ด้านการใช้สื่อ IT กลุ่มโรงเรียนที่พบว่า ในภาพรวมมีการดำเนินการในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าการปฏิบัติในระดับมากสามลำดับแรกในเรื่อง การจัดหาคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนการสอนเพิ่มเติม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด การจัดซื้อหนังสือดีเข้าห้องสมุดและการปรับปรุงพัฒนาห้องสมุดชีวิตในทั้งสองโรงเรียน และการปรับปรุงศูนย์วิทยบริการ (Resource centre) ด้วยการเพิ่มความเร็วและระบบควบคุมการบริการเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของโรงเรียนคู่พัฒนา มีค่าเฉลี่ยรองลงมาเท่ากัน การปรับปรุง (Upgrade) ซ่อมแซมคอมพิวเตอร์ ระบบสายเน็ตเวิร์คพร้อมวัสดุอุปกรณ์ในทั้งสองโรงเรียน ค่าเฉลี่ยรองลงมาเป็นอันดับสาม การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ E-learning ระหว่างโรงเรียนพี่และโรงเรียนน้อง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

กลุ่มโรงเรียนน้องพบว่า ในภาพรวมมีการดำเนินการในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าการปฏิบัติในระดับมากสามลำดับแรกในเรื่อง การจัดหาคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนการสอนเพิ่มเติม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด การปรับปรุง (Upgrade) ซ่อมแซมคอมพิวเตอร์ ระบบสายเน็ตเวิร์คพร้อมวัสดุอุปกรณ์ในทั้งสองโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยรองลงมา การจัดซื้อหนังสือดีเข้าห้องสมุดและการปรับปรุงพัฒนาห้องสมุดชีวิตในทั้งสองโรงเรียน ค่าเฉลี่ยรองลงมาเป็นอันดับสาม การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ E-learning ระหว่างโรงเรียนพี่และโรงเรียนน้อง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2.4 สภาพการบริหารงานโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร ด้านการจัดภูมิทัศน์ทางกาย กลุ่มโรงเรียนที่พบว่า ในภาพรวมมีการดำเนินการในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าการปฏิบัติในระดับมากสามลำดับแรกในเรื่อง การร่วมมือกัน ปรับปรุง ซ่อมแซม อาคารเรียน อาคารประกอบ สนามกีฬาให้ปลอดภัย สะอาดและสวยงาม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด การประสานความร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนคู่พัฒนาในการพัฒนาภูมิทัศน์ของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยรองลงมา การร่วมมือกันปรับปรุงพัฒนาห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องสมุด ให้มีสภาพน่าอยู่ น่าเรียน เชื้อต่อการจัดการเรียนการสอน ค่าเฉลี่ยรองลงมาเป็นอันดับสาม การร่วมมือกันจัดตกแต่งสวนหย่อม สวนสมุนไพร ป้ายนิเทศ ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

กลุ่มโรงเรียนน้องพบว่า ในภาพรวมมีการดำเนินการในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าการปฏิบัติในระดับมากสามลำดับแรกในเรื่อง การร่วมมือกันปรับปรุงพัฒนาห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องสมุด ให้มีสภาพน่าอยู่ น่าเรียน เชื้อต่อการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด การร่วมมือกันจัดหาโต๊ะ เก้าอี้นักเรียน เพื่อรองรับนักเรียน มีค่าเฉลี่ยรองลงมา การร่วมมือกันจัดตกแต่งสวนหย่อม สวนสมุนไพร ป้ายนิเทศ ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ ค่าเฉลี่ยรองลงมาเป็นอันดับ

สาม การประสานความร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนคู่พัฒนาในการพัฒนาภูมิทัศน์ของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2.5 สภาพการบริหารงานของโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน กลุ่มโรงเรียนที่พบว่า ในภาพรวมมีการดำเนินการในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีการปฏิบัติในระดับปานกลางสามลำดับแรกในเรื่อง การสื่อสารและเผยแพร่ข้อมูลการดำเนินงานของโรงเรียนแก่ผู้ปกครองและชุมชน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด การร่วมมือกับเครือข่ายผู้ปกครองในการแก้ปัญหาของนักเรียน มีค่าเฉลี่ยรองลงมา การจัดนักเรียนของโรงเรียนพี่และโรงเรียนน้องเป็นกลุ่มตามหมู่บ้าน และจัดครูที่ปรึกษาประจำกลุ่มเยี่ยมบ้านนักเรียนค่าเฉลี่ยรองลงมาเป็นอันดับสาม การจัดประชุมผู้ปกครองเครือข่าย เพื่อรับทราบนโยบายและข้อตกลงร่วมกันตามโครงการโรงเรียนคู่พัฒนา มีและ การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานโรงเรียนคู่พัฒนาค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากัน

กลุ่มโรงเรียนน้องพบว่า ในภาพรวมมีการดำเนินการในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การสื่อสารและเผยแพร่ข้อมูลการดำเนินงานของโรงเรียนแก่ผู้ปกครองและชุมชน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด การจัดนักเรียนของโรงเรียนพี่และโรงเรียนน้องเป็นกลุ่มตามหมู่บ้าน และจัดครูที่ปรึกษาประจำกลุ่มเยี่ยมบ้านนักเรียน มีค่าเฉลี่ยรองลงมา การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานโรงเรียนคู่พัฒนาค่าเฉลี่ยรองลงมาเป็นอันดับสาม การจัดประชุมผู้ปกครองเครือข่าย เพื่อรับทราบนโยบายและข้อตกลงร่วมกันตามโครงการโรงเรียนคู่พัฒนา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

3. ผลการวิเคราะห์ปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร ทั้ง 5 ด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ข้อมูลว่ามีปัญหาในการดำเนินการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร พิจารณาเป็นรายด้าน ดังนี้

3.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร ด้านการพัฒนาผู้เรียน กลุ่มโรงเรียนที่พบว่า ปัญหาพฤติกรรมผู้เรียน มีค่าร้อยละเป็นลำดับที่หนึ่ง และปัญหาการให้ความร่วมมือของผู้เรียน มีค่าร้อยละรองลงมาเป็นลำดับที่สอง

กลุ่มโรงเรียนน้องพบว่า ปัญหาพฤติกรรมผู้เรียน มีค่าร้อยละเป็นลำดับที่หนึ่ง และปัญหาการให้ความร่วมมือของผู้เรียน มีค่าร้อยละรองลงมาเป็นลำดับที่สอง

3.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร ด้านการพัฒนาครูและกระบวนการเรียนรู้ กลุ่มโรงเรียนที่พบว่า ปัญหาการเห็นความสำคัญต่อ

โครงการโรงเรียนคู่พัฒนาของครู มีค่าร้อยละเป็นลำดับที่หนึ่ง และปัญหาการพัฒนาตนเองของบุคลากรครู มีค่าร้อยละรองลงมาเป็นลำดับที่สอง

กลุ่มโรงเรียนรายงานว่า ปัญหาการเห็นความสำคัญต่อโครงการโรงเรียนคู่พัฒนาของครู มีค่าร้อยละเป็นลำดับที่หนึ่ง และปัญหาการพัฒนาตนเองของบุคลากรครู มีค่าร้อยละรองลงมาเป็นลำดับที่สอง

3.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร ด้านการใช้สื่อ IT กลุ่มโรงเรียนพบว่า ปัญหาการจัดบุคลากรที่รับผิดชอบด้าน IT มีค่าร้อยละปัญหาเป็นลำดับที่หนึ่ง และปัญหาการจัดงบประมาณสำหรับการดำเนินงาน มีค่าร้อยละรองลงมาเป็นลำดับที่สอง

กลุ่มโรงเรียนรายงานว่า ปัญหาการจัดงบประมาณสำหรับการดำเนินงาน มีค่าร้อยละเป็นลำดับที่หนึ่ง และปัญหาการจัดบุคลากรที่รับผิดชอบด้าน IT มีค่าร้อยละรองลงมาเป็นลำดับที่สอง

3.4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร ด้านการจัดภูมิทัศน์ทางกายภาพ กลุ่มโรงเรียนพบว่า ปัญหาการจัดงบประมาณสำหรับการดำเนินงาน มีค่าร้อยละเป็นลำดับที่หนึ่ง และปัญหาการให้ความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มีค่าร้อยละรองลงมาเป็นลำดับที่สอง

กลุ่มโรงเรียนรายงานว่า ปัญหาการจัดงบประมาณสำหรับการดำเนินงาน มีค่าร้อยละเป็นลำดับที่หนึ่ง ปัญหาการให้ความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มีค่าร้อยละรองลงมาเป็นลำดับที่สอง

3.5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน กลุ่มโรงเรียนพบว่า ปัญหาการให้ความร่วมมือของชุมชนและผู้ปกครอง มีค่าร้อยละเป็นลำดับที่หนึ่ง ปัญหาชุมชนมีความเข้าใจการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนคู่พัฒนาและพร้อมจะส่งบุตรหลานเข้าเรียนที่โรงเรียนน้อง มีค่าร้อยละรองลงมาเป็นลำดับที่สอง

กลุ่มโรงเรียนรายงานว่า ปัญหาการให้ความร่วมมือของชุมชนและผู้ปกครอง มีค่าร้อยละเป็นลำดับที่หนึ่ง ปัญหาชุมชนมีความเข้าใจการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนคู่พัฒนาและพร้อมจะส่งบุตรหลานเข้าเรียนที่โรงเรียนน้อง มีค่าร้อยละรองลงมาเป็นลำดับที่สอง

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ศึกษาได้นำประเด็นสำคัญที่พบมาอภิปรายดังนี้

1. สภาพการบริหารงานของโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานครในภาพรวมมีการดำเนินการในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีการดำเนินการในระดับมาก คือ ด้านการใช้สื่อ IT ด้านการพัฒนาครูและกระบวนการเรียนรู้ และ ด้านการจัดภูมิทัศน์ทางกายภาพ ด้านที่มีการดำเนินการในระดับปานกลาง คือ ด้านการพัฒนาผู้เรียน และ ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

ในภาพรวมมีการดำเนินการในระดับมากเป็นเพราะว่าโครงการโรงเรียนคู่พัฒนา มีการวางแผนปฏิบัติการอย่างเป็นระบบและดำเนินงานตามขั้นตอน โดยเฉพาะมีการกำกับติดตามจากหน่วยงานที่รับผิดชอบอย่างต่อเนื่อง ดังที่กระทรวงศึกษาธิการโดยรัฐมนตรีว่าการนายวิจิตร ศรีสะอ้าน ลงนามในประกาศกระทรวงเรื่อง โรงเรียนคู่พัฒนา และคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการการดำเนินงานโรงเรียนคู่พัฒนา อีกทั้งมีการทำบันทึกข้อตกลงร่วมมือด้านการศึกษาของโรงเรียนคู่พัฒนา โดยมีสาระสำคัญให้ร่วมมือกันปรับระบบการจัดเก็บข้อมูลทางการศึกษาให้เป็นฐานเดียวกัน และร่วมกันวางแผนแก้ปัญหาเรื่องการรับนักเรียนในระยะยาว และโรงเรียนคู่พัฒนาเองก็มีความตระหนักถึงเป้าหมายร่วมกันในการพัฒนาคุณภาพ เพื่อสร้างความทัดเทียม โดยโรงเรียนน้องย่อมเห็นโอกาสดีที่จะได้รับการช่วยเหลือดูแลในด้านต่างๆ จากโรงเรียนพี่ ทั้งนี้มุ่งหวังให้ผู้ปกครองและชุมชนเห็นบทบาทและความสำคัญ ในการจัดการสถานศึกษาอย่างมีคุณภาพ และเกิดค่านิยมในการส่งบุตรหลานมาเข้าเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษา ในขณะที่โรงเรียนพี่จะได้รับโอกาสการเป็นผู้นำในการพัฒนา ซึ่งจะเป็นการกระตุ้นบุคลากรของตนให้มีความพร้อมในเรื่องต่างๆ อย่างเต็มที่ และโรงเรียนพี่ยังสามารถแก้ปัญหาการรับเด็กเข้าเรียนต่อเกินกว่าจำนวนที่เหมาะสมได้อีกด้วย ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการกำกับติดตาม (monitoring) จากสำนักติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนคู่พัฒนา พบว่า ผลการดำเนินงานของโรงเรียนคู่พัฒนา ที่พิจารณาจากการรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนน้องภาพรวมบรรลุเป้าหมาย ผลการวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นความมีประสิทธิภาพขององค์ประกอบเครือข่าย ตามแนวคิดของเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2543) ที่กล่าวถึง การรับรู้มุมมองร่วมกัน (common perception) ว่าสมาชิกมีการรับรู้เหตุผลร่วมกับเป็นเครือข่ายมีความเข้าใจในปัญหาและแก้ไขร่วมกัน ซึ่งส่งผลให้เกิดความผูกพันที่จะทำงานร่วมกันเนื่องจากการที่สมาชิกมีความเข้าใจร่วมกัน

จะทำให้การดำเนินงาน การประสานงาน และการขอความร่วมมือเกิดขึ้นได้ง่าย เพราะต่างฝ่ายต่างเข้าใจร่วมกัน

1.1 สภาพการบริหารงานโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร ด้านการพัฒนาผู้เรียน ในภาพรวมทั้งโรงเรียนพี่และโรงเรียนน้องพบว่า มีการดำเนินการในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่าสาระเนื้อหาของการพัฒนาผู้เรียนครอบคลุมทั้งเรื่องเกี่ยวกับความรู้ความสามารถ ด้านวิชาการและคุณลักษณะอันพึงประสงค์หรือระเบียบวินัย ความประพฤติของนักเรียน ด้านนี้จึงเป็นเป้าหมายที่ต้องอาศัยปัจจัยนำเข้า (input) และกระบวนการ (process) ที่ต้องเน้นเป็นพิเศษ เพราะเกี่ยวข้องโดยตรงกับนักเรียน ซึ่งเป็นผลผลิต และตัวสะท้อนผลลัพธ์ที่สำคัญของการจัดการศึกษาโดยโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับการให้ความสำคัญโดยเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551) ที่กล่าวว่า โรงเรียนต้องเน้นภาพลักษณ์ด้านระเบียบวินัย ให้ปรากฏต่อสาธารณชนโดยเร็ว ซึ่งแสดงให้เห็นว่าภาพลักษณ์ด้านระเบียบวินัยของผู้เรียนไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง โดยเฉพาะนักเรียนในโรงเรียนน้อง สอดคล้องกับการศึกษาของสำนักติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551) ที่ได้ศึกษาข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนคู่พัฒนา พบว่า การดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนคู่พัฒนา มีข้อจำกัดในหลายๆ ด้าน ประการหนึ่งคือ สภาพครอบครัวของนักเรียนในโรงเรียนน้องที่ค่อนข้างยากจน ขาดการดูแลเอาใจใส่จากผู้ปกครอง และจากการศึกษาจุดด้อยของโรงเรียนน้อง (2551) พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับปู่ย่าตายาย ดังนั้นภารกิจในด้านการพัฒนาผู้เรียนจึงมีข้อจำกัดมากโดยเฉพาะการตั้งอยู่ห่างไกลกันของโรงเรียนพี่และโรงเรียนน้อง และจากการศึกษาเรื่องเดียวกันพบว่าสถานที่ตั้งของโรงเรียนน้องอยู่ในมุมอับและห่างไกลจากถนน และการจัดสอนเสริมให้นักเรียนมีปัญหาในเรื่องความไม่สะดวกในการเดินทางมาเรียนร่วมกัน

ทั้งโรงเรียนพี่และโรงเรียนน้องพบเหมือนกันว่า การจัดกิจกรรมแนะแนวนักเรียนชั้น ม.3 ที่ประสงค์จะศึกษาต่อโรงเรียนเดิมและเข้าเรียนต่อโรงเรียนพี่ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ควรมีการดำเนินงานให้ต่อเนื่องและดียิ่งขึ้น ตามเป้าหมายของโรงเรียนคู่พัฒนาต้องการให้โรงเรียนน้องมีคุณภาพให้อยู่ใกล้เคียงกับโรงเรียนพี่ที่เป็นโรงเรียนยอดนิยม ดังนั้นจึงควรมีการจัดกิจกรรมแนะแนวนักเรียนชั้น ม.3 ในโรงเรียนน้องโดยให้เห็นถึงคุณภาพของโรงเรียนในด้านต่างๆ เช่น งานวิชาการ ความทันสมัยทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่มีความเท่าเทียมกับโรงเรียนยอดนิยม โดยอาจจัดให้มีกิจกรรมโดยให้รุ่นพี่ที่สามารถเข้าเรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงมาให้ความแนะนำหรือแลกเปลี่ยนประสบการณ์ให้กับรุ่นน้อง และควรจัดทุนการศึกษาสำหรับนักเรียนที่เรียนดี ความประพฤติดีเพื่อดึงดูดใจให้นักเรียน เรียนต่อโรงเรียนเดิม

ในขณะที่ การอบรมพัฒนาผู้นำนักเรียนระหว่างโรงเรียนคู่พัฒนา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นจึงควรมีการจัดกิจกรรมให้ผู้นำนักเรียนของโรงเรียนคู่พัฒนาได้ร่วมงานต่างๆ ที่เป็นประโยชน์และอยู่ในความสนใจของนักเรียน โดยผู้บริหารและครูควรสนับสนุนผู้นำนักเรียนระหว่างโรงเรียนพี่กับโรงเรียนน้อง ให้มีบทบาทในการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความร่วมมือของทั้งสองโรงเรียน ในการที่จะพัฒนาคุณภาพด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์

1.2 สภาพการบริหารงานโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร ด้านการพัฒนาครู และกระบวนการเรียนรู้ ในภาพรวมทั้งโรงเรียนพี่และโรงเรียนน้องพบว่า มีการดำเนินการในระดับมาก เป็นเพราะว่ามีการกำหนดแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนคู่พัฒนาให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม โดยเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในวันที่ 30 มิถุนายน 2550 ในด้านการพัฒนาครู คือ ภาวะลักษณะของครูในเรื่องการสอน ความเอาใจใส่ต่อเด็ก การทุ่มเท เสียสละ ต้องปรากฏเป็นที่ยอมรับจากชุมชนและสังคม คงเนื่องจากเพราะครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญมากที่สุดในระดับปฏิบัติการ เพราะมีหน้าที่โดยตรงในการอบรม และสั่งสอนนักเรียนให้เป็นคนดี คนเก่งและมีความสุข ตามปรัชญาการศึกษาของชาติครูในฐานะผู้สอนจึงเป็นผู้ขับเคลื่อนเป้าหมายหรือนโยบายด้านการเรียนการสอน ซึ่งสาระสำคัญตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติมุ่งเน้นให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการใช้การสอนที่เป็นกระบวนการ กระตุ้นการคิดวิเคราะห์ และจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ตรงตามสภาพของผู้เรียน การพัฒนาครูจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการบรรลุประสิทธิภาพของโครงการโรงเรียนคู่พัฒนา ที่มุ่งเน้นการสร้าง ความทัดเทียมทางการจัดการศึกษาระหว่างโรงเรียน การพัฒนาครูและกระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานครมีการดำเนินการในระดับมาก จึงเป็นไปตามแนวคิดขององค์การอินทรมพรรคย์ (2535) ที่ได้กล่าวถึงงานวิชาการหรืองานการเรียนการสอนว่า เป็นการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ต่างๆ ให้แก่นักเรียน ตลอดจนการอบรมศีลธรรม จรรยา และความประพฤติของนักเรียน เพื่อให้เด็กเป็นคนดีมีความรู้ ผลการวิจัยสอดคล้องกับสำนักติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551) ที่ได้ศึกษา เรื่อง การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนคู่พัฒนา พบว่า ด้านการพัฒนาครูมีการดำเนินงานที่ชัดเจนในเรื่องเกี่ยวกับการอบรมครูร่วมกันในการพัฒนาทักษะกระบวนการจัดการเรียนรู้ / การใช้สื่อเทคโนโลยี / การใช้หลักสูตรสถานศึกษา

กลุ่มโรงเรียนพี่พบว่า การจัดหา พัฒนาและผลิต คู่มือครู / แบบฝึก / สื่อ / วัสดุ การศึกษา สำหรับจัดการเรียนการสอนในทั้งสองโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ควรมีการดำเนินงานให้ดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะสื่อสำเร็จรูปที่มีคุณภาพ ในรูปแบบของสื่อ CAI E-Book และชุดแบบฝึก เพื่อให้โรงเรียนน้องได้ใช้สื่อที่มีเนื้อหาครบถ้วนสมบูรณ์และทันสมัยในการสอนนักเรียน โดยควรจัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการระหว่างครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ของโรงเรียนพี่และโรงเรียนน้อง ตั้งแต่การวิเคราะห์หลักสูตร จัดทำคู่มือการสอน วิธียุทธวิธีและประเมินผลที่จะสอดคล้องกับ

การทดสอบระดับชาติ โดยวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อเป็นการประกันคุณภาพการทดสอบภายในสถานศึกษา และควรเชิญผู้มีความรู้ด้านการออกแบบชุดฝึกสำหรับการเรียนการสอนมาร่วมดำเนินการเพื่อให้ได้คุณภาพดียิ่งขึ้น

กลุ่มโรงเรียนน้องพบว่า การปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนคู่พัฒนา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ควรมีการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นโดยอาศัยความพร้อมของโรงเรียนที่เป็นฐานการพัฒนา เพราะโรงเรียนพี่และโรงเรียนน้องอยู่ในชุมชนแวดล้อมเดียวกัน ฉะนั้นควรพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกัน โรงเรียนพี่ซึ่งมีคุณภาพดีอยู่แล้ว น่าจะมีสาระของหลักสูตรที่ครอบคลุม ถูกต้องชัดเจนและมีจุดเด่น ในการพัฒนาคุณภาพของนักเรียน โรงเรียนน้องควรมีการตีความหรือศึกษาเพื่อถอดบทเรียน และนำจุดแข็งของหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนพี่มาปรับใช้

ในขณะที่ การจัดแข่งขันกีฬาครูทั้ง 2 โรงเรียนเพื่อสร้างความสามัคคีและความผูกพัน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นโรงเรียนคู่พัฒนาจึงควรร่วมกันดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นการเสริมสร้างความสามัคคีปรองดองระหว่างครูของทั้งสองโรงเรียน เพื่อให้เกิดสัมพันธภาพและความเข้าใจอันดีต่อกัน ซึ่งจะส่งผลให้ความร่วมมือในลักษณะเครือข่ายของกันและกันมีคุณภาพยิ่งขึ้น อาจจัดกิจกรรมอื่นๆ ที่เป็นนันทนาการ ในรูปแบบการบูรณาการเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโครงการโรงเรียนคู่พัฒนาไปพร้อมกัน ซึ่งทั้งสองโรงเรียนตั้งอยู่ไม่ไกลจากกันมาก จึงเป็นโอกาสที่ดีที่ควรจะสนับสนุนให้ครูได้ร่วมมือกันในทุกๆ ด้านอย่างเต็มที่

1.3 สภาพการบริหารงานโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร ด้านการใช้สื่อ IT ในภาพรวมทั้งโรงเรียนพี่และโรงเรียนน้องพบว่า มีการดำเนินการในระดับมาก เป็นเพราะได้มีการกำหนดแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนคู่พัฒนาให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม โดยเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในวันที่ 30 มิถุนายน 2550 โดยให้ความสำคัญเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนรู้ด้าน IT และการใช้นวัตกรรมต่างๆ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าทั้งโรงเรียนพี่และโรงเรียนน้องเห็นความสำคัญของการใช้สื่อ IT ว่ามีความสัมพันธ์โดยตรงกับการพัฒนาคุณภาพด้านต่างๆ ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยเฉพาะการพัฒนาคุณภาพผลผลิตให้มีความรู้ความสามารถด้านวิชาการให้ได้ตามมาตรฐานหลักสูตรกำหนด ซึ่งทางโครงการโรงเรียนคู่พัฒนา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551) กล่าวว่า การพัฒนาผู้เรียน หมายถึง การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารวิชาการที่ดำเนินการตามแนวทางมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยโรงเรียนคู่พัฒนาประสานความร่วมมือกัน พัฒนาด้านการเรียนการสอน การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาสื่อการสอน การสืบค้นข้อมูล รวมถึงการออกแบบนวัตกรรมต่างๆ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพด้าน IT คงเนื่องจากเพราะเล็งเห็นว่าการใช้สื่อ IT จะเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญ ในการทำให้โครงการ บรรลุ

ประสิทธิผล ซึ่งสำนักเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของรัฐบาลสหรัฐอเมริกา (Office of Educational Technology, 1990) ได้กล่าวว่า การใช้โปรแกรมเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนทางอินเทอร์เน็ตถือเป็นความต่อเนื่องที่สำคัญที่สุดในการส่งเสริมในนโยบายหลัก 4 ประการของรัฐบาลให้ประสบความสำเร็จซึ่งหนึ่งในสี่ด้านที่ต้องเน้นคือ ด้านซอฟต์แวร์ทางการศึกษา (educational software) ผลการวิจัยสอดคล้องกับการศึกษาของสำนักติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนคู่พัฒนา โดยวิธีการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนคู่พัฒนาที่มีผลการรับนักเรียนเพิ่มขึ้น พบว่า การดำเนินการใช้สื่อ IT มีการดำเนินงานอย่างโดดเด่นหรือเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน

ทั้งโรงเรียนพี่และโรงเรียนน้องพบเหมือนกันว่า การจัดหาคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนการสอนเพิ่มเติมมีค่าเฉลี่ยสูงสุดควรมีการดำเนินงานให้ต่อเนื่องและดียิ่งขึ้น เป็นเพราะว่าในปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศโดยเฉพาะอินเทอร์เน็ตกลายเป็นส่วนหนึ่งของประสบการณ์การเรียนรู้ ดังนั้นควรการจัดหาคอมพิวเตอร์ในการจัดการเรียนการสอน โดยมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะใช้เป็นสื่อสำหรับการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย สอดคล้องกับแนวคิดของ ไพรัช รัชชพงษ์, 2541 ว่า “ในปัจจุบันการศึกษาเป็นกิจกรรมหนึ่งซึ่งใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการแลกเปลี่ยนข้อมูล การสืบค้นตำรา เอกสารการเรียนหรือเอกสารประกอบการเรียนค้นคว้างาน วิเคราะห์ การเรียนทางไกล ซึ่งทำให้เด็ก เยาวชน ครู อาจารย์ สามารถค้นคว้าหาความรู้ภายในห้องเรียนได้โดยตรง หรือจากแหล่งเรียนรู้ เช่น ห้องสมุด ศูนย์เอกสาร ศูนย์วิชาการ ทั้งที่เป็นตัวเลข ตัวอักษร ภาพและเสียงได้โดยง่าย ทั้งในประเทศหรือต่างประเทศหากมีอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และระบบการรับส่งผ่านเครือข่ายสำหรับงานของกระทรวงศึกษาธิการ”

ในขณะที่ การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ E-learning ระหว่างโรงเรียนพี่และโรงเรียนน้อง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นจึงควรร่วมมือกันจัดการเรียนการสอนโดยใช้ E-learning ระหว่างโรงเรียนพี่และโรงเรียนน้อง โดยเฉพาะในรายวิชาที่ขาดแคลนครู หรือจำเป็นต้องใช้ครูที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์เป็นพิเศษ เช่น ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์เป็นต้น เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เท่าเทียมกันทางหนึ่ง ทั้งนี้ควรมีการวางแผนพัฒนาเกี่ยวกับเรื่องในระยะยาว เพราะแนวโน้มการเรียนรู้อย่างตนเองผ่านโปรแกรมคอมพิวเตอร์จะเป็นที่แพร่หลายมากขึ้นเรื่อยๆ และควรประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขอความสนับสนุนในด้านต่างๆ ที่จำเป็น

1.4 สภาพการบริหารงานโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร ด้านการจัดภูมิทัศน์ทางกายภาพ ในภาพรวมทั้งโรงเรียนพี่และโรงเรียนน้องพบว่า มีการดำเนินการในระดับมาก เป็นเพราะว่ามีการให้ความสำคัญโดยมีการกำหนดแนวทางในการพัฒนาด้านนี้อย่างชัดเจน ให้

ปรับปรุงภูมิทัศน์ทางกายภาพ โดยจัดทำ Big Cleaning Day เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เช่น การซ่อมแซม การทาสีใหม่ โดยพิจารณาสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของนักเรียนในโรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551) และยังมีกำหนดให้มีการพันธะสัญญาคู่พัฒนา ระหว่างโรงเรียนพี่กับโรงเรียนน้องในด้านนี้อย่างชัดเจน ดังพันธะสัญญาระหว่างโรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย กับโรงเรียนไทยรัฐวิทยา 75 ที่กล่าวว่ามุ่งพัฒนาสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ให้เป็นระเบียบเรียบร้อยสะอาดร่มรื่น สวยงาม มีอาคารที่เหมาะสม และระหว่างโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) กับโรงเรียนวิบูลย์อุปถัมภ์ ที่กล่าวว่ามุ่งพัฒนาปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และระหว่างโรงเรียนสตรีวิทยากับโรงเรียนวัดสังเวช ที่กล่าวว่ามุ่งพัฒนาอาคารสถานที่และแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับการศึกษาของสำนักติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551) ที่ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนคู่พัฒนา พบว่าผลการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพด้านการจัดภูมิทัศน์ทางกายภาพมีการดำเนินงานที่ชัดเจนในเรื่อง การปรับปรุง ซ่อมแซมอาคารเรียน อาคารประกอบ การสนามกีฬาให้ปลอดภัย สะอาด และสวยงาม

กลุ่มโรงเรียนพี่พบว่า การร่วมมือกัน ปรับปรุง ซ่อมแซม อาคารเรียน อาคารประกอบ สนามกีฬาให้ปลอดภัย สะอาดและสวยงามมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ควรมีการดำเนินงานให้ต่อเนื่องและดียิ่งขึ้น เป็นเพราะว่า แหล่งการเรียนรู้ ภายในสถานศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะช่วยส่งเสริมให้การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาอาคารเรียนและแหล่งเรียนรู้ให้สะอาดและสวยงามจึงมีความสำคัญที่ต้องทำอย่างต่อเนื่อง ควรมีการร่วมโครงการอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์แก่การพัฒนา เช่น โครงการด้านสิ่งแวดล้อม โครงการด้านพลังงาน หรือจัดโครงการเรื่องการจัดภูมิทัศน์ภายในโรงเรียนอย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับแนวคิดของ กิติมา ปวีติดิถ (2532) กล่าวว่าอาคารสถานที่ ห้องเรียนทั่วไป ห้องเรียนเฉพาะวิชา โรงอาหาร หอประชุม อาคารอำนวยการ ห้องสมุด หรือศูนย์สื่อการสอน บริเวณที่พักผ่อนหย่อนใจ บริเวณเพื่อทำกิจกรรมและนิทรรศการ บริเวณบริการสาธารณูปโภค นับว่าเป็นส่วนสำคัญในการสนับสนุนการสอนให้มีประสิทธิภาพ มีบรรยากาศและสภาพแวดล้อมจูงใจให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี

กลุ่มโรงเรียนน้องพบว่า การร่วมมือกันปรับปรุงพัฒนาห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องสมุด ให้มีสภาพน่าอยู่ น่าเรียน เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งถือว่าห้องเรียนและสมุดที่มีความพร้อมสมบูรณ์เหมาะแก่การเรียนจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการจัดกิจกรรมและควรพัฒนาให้มีความเหมาะสมกับหลักสูตร เนื้อหาของการเรียนการสอนโดยเฉพาะห้องปฏิบัติการควรพัฒนาอย่างต่อเนื่อง อาทิ ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ ห้องปฏิบัติทางภาษา ทั้งนี้เพื่อให้ชุมชนเห็นการพัฒนาที่เป็นรูปธรรมและในโรงเรียนน้องนี้ควรมุ่งเน้นระบบบริหาร

ห้องปฏิบัติการเพื่อสนับสนุนศักยภาพผู้เรียนให้เต็มที่ เช่น ห้องสื่อเทคโนโลยี และห้องเรียนเสริมในวันหยุด

ในขณะที่ การร่วมมือกันจัดตกแต่งสวนหย่อม สวนสมุนไพร ป้ายนิเทศ ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นโรงเรียนคู่พัฒนาจึงควรร่วมมือกันพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนซึ่งมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนโดยตรง เพราะเป็นบรรยากาศทางวิชาการที่ช่วยเสริมสร้างให้การเรียนรู้มีความสมบูรณ์ โดยโรงเรียนพี่และโรงเรียนน้องอาจร่วมเป็นเครือข่ายในเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เช่น งานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ตามโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ โครงการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โครงการสถานศึกษาดีเด่นด้านพลังงาน เป็นต้น

1.5 สภาพการบริหารงานโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ในภาพรวมทั้งโรงเรียนพี่และโรงเรียนน้องพบว่า มีการดำเนินการในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่าการกำหนดผู้รับผิดชอบในการดำเนินการเรื่องดังกล่าวมุ่งเน้นไปที่สถานศึกษาให้เป็นหน่วยงานที่ปฏิบัติ โดยไม่ได้มีการกำหนดบทบาทของชุมชนและสังคมที่ชัดเจน ว่าควรจะต้องเข้ามามีบทบาทในการมีส่วนร่วมอย่างไร ผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียนจึงน่าจะให้ความสำคัญเรื่องที่ปฏิบัติได้ง่ายและคิดว่าเป็นรูปธรรมมากกว่า อาทิ การพัฒนาครู การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาภูมิทัศน์ทางกายภาพ เป็นต้น โดยพิจารณาจากพันธะสัญญาคู่พัฒนา ของโรงเรียนคู่พัฒนา ทั้ง 11 คู่ มีเพียง 2 คู่เท่านั้นที่มีการกำหนดพันธะสัญญาด้านความสัมพันธ์กับชุมชนเป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจน คือ ระหว่างโรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัยกับไทยรัฐวิทยา 75 และระหว่างโรงเรียนสารวิทยากับโรงเรียนบางบัว (เพ่ง ตั้งตรงจิตรวิทยาจารย์) และอีก 2 คู่กำหนดด้านชุมชนไว้ในลักษณะเป็นเป้าหมายของการพัฒนาโรงเรียนให้ชุมชนยอมรับ ส่วนอีก 8 คู่ไม่มีการกำหนดไว้ในพันธะสัญญา

สอดคล้องกับการศึกษาของสำนักติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551) ที่ได้ศึกษาข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนคู่พัฒนา โดยจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนน้อง พบว่าการสร้างความศรัทธาให้ชุมชน ผู้ปกครองและนักเรียนยอมรับในโรงเรียนน้องต้องใช้ระยะเวลาและความร่วมมือจากหลายๆ ฝ่าย เช่น คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และการสนับสนุนของชุมชน รวมทั้งการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และจากข้อเสนอแนะของคณะผู้ศึกษาเอง (2551) ที่ได้กล่าวว่า ควรมีการประชาสัมพันธ์เชิงรุกมากยิ่งขึ้น เพื่อให้เห็นภาพลักษณ์ของความร่วมมือระหว่างโรงเรียนพี่และโรงเรียนน้อง และเพื่อสนับสนุนคุณภาพที่มีอยู่ของโรงเรียนน้องให้สาธารณชนทราบ

ทั้งโรงเรียนพี่และโรงเรียนน้องพบเหมือนกันว่า การสื่อสารและเผยแพร่ข้อมูลการดำเนินงานของโรงเรียนแก่ผู้ปกครองและชุมชนมีค่าเฉลี่ยสูงสุดซึ่งโรงเรียนสามารถพัฒนาการ

สื่อสารประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของโครงการคูพัฒนา โดยเป็นข้อมูลการมุ่งมั่นพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนน้องให้ผู้ปกครองและชุมชนรับทราบ และควรพัฒนาเรื่องการสื่อสารให้ดีขึ้นอีก โดยใช้การประชาสัมพันธ์เชิงรุกเข้าไปในสถานศึกษาระดับประถมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาที่จะมาเข้าเรียนต่อในโรงเรียน และเน้นข้อมูลว่าโรงเรียนที่สนับสนุนการพัฒนาโรงเรียนน้องเป็นเครือข่ายที่เข้มแข็ง และให้การสนับสนุนต่อไปอย่างต่อเนื่อง

ในขณะที่ การจัดประชุมผู้ปกครองเครือข่ายเพื่อรับทราบนโยบายและข้อตกลงร่วมกันตามโครงการโรงเรียนคูพัฒนา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นจึงควรจัดให้มีการประชุมพบปะผู้ปกครองระหว่างโรงเรียนพี่และโรงเรียนน้อง เพื่อสร้างความตระหนักในเป้าหมายของโครงการโรงเรียนคูพัฒนา และโดยเฉพาะกับผู้ปกครองที่นำมาบุตรหลานมาเข้าเรียนต่อใหม่ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในเรื่องของการดำเนินโครงการ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่จะสร้างความเท่าเทียมในด้านคุณภาพ และควรจะต้องให้ผู้ปกครองโรงเรียนคูพัฒนาได้ทราบข้อมูลความร่วมมือในด้านอื่นๆ ที่สำคัญ โดยเฉพาะในด้านการพัฒนาผู้เรียน และด้านการพัฒนาครูและกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้ปกครองได้เกิดความมั่นใจ

2. ปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนคูพัฒนาในกรุงเทพมหานคร

2.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานโรงเรียนคูพัฒนาในกรุงเทพมหานคร

ด้านการพัฒนาผู้เรียน ปัญหาพฤติกรรมผู้เรียน มีค่าร้อยละเป็นลำดับที่หนึ่ง ถึงแม้จะมีค่าร้อยละไม่สูงแต่น่าสนใจ อาจเนื่องมาจากว่าสถานที่ตั้งและลักษณะสภาพแวดล้อมของชุมชนที่นักเรียนอาศัยอยู่ ซึ่งเป็นเขตสังคมเมืองใหญ่ที่มีความแตกต่างหลากหลายในลักษณะพหุสังคม (multi-social) มีทั้งความเจริญด้านต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการเจริญเติบโตเป็นพลเมืองดีของนักเรียน และสิ่งที่เป็นปฏิปักษ์ต่อการเรียนรู้ และมีความขัดแย้งกับมาตรฐานที่หลักสูตรการศึกษาได้กำหนดไว้ อาทิ การค้ำใจถึงผลประโยชน์ การแก่งแย่งแข่งขัน การไร้ระเบียบวินัย การละเลยจารีตประเพณีแบบเดิมของสังคมไทย การแต่งตัวและประพฤติปฏิบัติแบบวัฒนธรรมของต่างชาติ โดยเฉพาะที่น่าจะเป็นปัญหามากที่สุดคือการขาดวัฒนธรรมที่เหมาะสมในชั้นเรียน ขาดความมุ่งมั่นตั้งใจ ขาดการเอาใจใส่ในการเรียนการสอน เนื่องจากสนใจสิ่งภายนอกห้องเรียนที่มากกระตุ้นหรือดึงดูด ดังนั้นโรงเรียนคูพัฒนาควรให้ความสำคัญเรื่องพฤติกรรมผู้เรียนในโรงเรียนน้องให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งคล้อยกับการให้ความสำคัญโดยเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551) ที่กล่าวว่า โรงเรียนต้องเน้นภาพลักษณ์ด้านระเบียบวินัย ให้ปรากฏต่อสาธารณชนโดยเร็ว เนื่องจากผู้ปกครองและชุมชนมักจะยอมรับโรงเรียนที่ปลูกฝังสั่งสอนให้นักเรียนมีวินัย ประพฤติถูกต้องตามค่านิยมที่พึงงาม

2.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร ด้านการพัฒนาครูและกระบวนการเรียนรู้ ปัญหาการเห็นความสำคัญต่อโครงการโรงเรียนคู่พัฒนาของครู มีค่าร้อยละเป็นลำดับที่หนึ่ง ถึงแม้จะมีค่าร้อยละไม่สูงแต่ก็น่าสนใจ อาจเนื่องจากไม่ได้กำหนดให้มีการร่วมวางแผนการดำเนินงานโดยครู ซึ่งเป็นบุคลากรส่วนใหญ่ของโรงเรียนและเป็นผู้ปฏิบัติโดยตรงในการพัฒนาคุณภาพระหว่างโรงเรียนคู่พัฒนา ทำให้ครูยังไม่มองเป้าหมายไปทิศทางเดียวกับผู้บริหาร (share vision) ซึ่งเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2543) ได้เสนอแนวความคิดการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ว่าเป็นเป็นสิ่งจำเป็นในการสร้างเครือข่ายไว้ว่า การมีวิสัยทัศน์ร่วม (common vision) เป็นการมองเห็นภาพจุดหมายในอนาคตร่วมกันระหว่างสมาชิกในกลุ่ม การรับรู้เข้าใจทิศทางเดียวกัน และการมีเป้าหมายที่จะดำเนินงานไปด้วยกัน ซึ่งจะช่วยให้เครือข่ายมีพลัง เกิดเอกภาพและบรรเทาความขัดแย้งอันเกิดจากมุมมองที่แตกต่างกัน ดังนั้นควรส่งเสริมการดำเนินงานในลักษณะการมีส่วนร่วมโดยครูหรือคณะกรรมการตัวแทนครู ในทุกขั้นตอนการดำเนินงานตั้งแต่การร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมกำกับติดตามและประเมินผล และร่วมรับผลการดำเนินงาน

2.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร ด้านการใช้สื่อ IT และ ด้านการจัดภูมิทัศน์ทางกายภาพ ปัญหาการจัดงบประมาณสำหรับการดำเนินงาน มีค่าร้อยละเป็นลำดับที่หนึ่ง ถึงแม้จะมีค่าร้อยละไม่สูงแต่ก็น่าสนใจ อาจเนื่องจากงบประมาณที่จัดอาจไม่พอเพียงกับความหวังของผู้ปฏิบัติ หรือใช้งบประมาณจากโครงการเพียงอย่างเดียว โดยเป้าหมายมุ่งไปที่การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนน้องซึ่งไม่มีความคล่องตัวในเรื่องการจัดสรรงบประมาณภายในโรงเรียน เพราะสถานะด้านงบประมาณของโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับเครือข่ายชุมชนและผู้ปกครองที่เข้มแข็งและมีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดี โรงเรียนน้องมักมีสภาพครอบครัวที่ยากจน การสนับสนุนงบประมาณจึงเป็นไปได้ยาก ในขณะที่การดำเนินงานโดยใช้งบประมาณจากโรงเรียนพี่ก็กระทำได้ในบางโอกาส เช่นการขอใช้สถานที่ การขอใช้บุคลากรและการอำนวยความสะดวกอื่นๆ การพัฒนาด้านการใช้สื่อ IT และด้านการจัดภูมิทัศน์ทางกายภาพ จำเป็นต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก มิเช่นนั้นต้องอาศัยการระดมความร่วมมือจากภายนอก ซึ่งต้องใช้ระยะเวลายาวนานในการพัฒนาให้เห็นผล สอดคล้องกับการศึกษาของสำนักติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551) ที่ได้ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนคู่พัฒนา พบว่า โรงเรียนน้องบางแห่งยังมีห้องเรียน และวัสดุ ครุภัณฑ์ด้าน IT ไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน และยังพบว่าการเบิกจ่ายงบประมาณของโครงการที่ได้รับจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่สะดวกและล่าช้า ดังนั้นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานควรสนับสนุนงบประมาณในการจัดวัสดุครุภัณฑ์ด้าน IT รวมทั้งค่าปรับปรุงและค่าก่อสร้างให้โรงเรียนน้องที่ขาดแคลน อีกทั้งยังควรให้เกิดการระดม

ทรัพยากรจากหน่วยงานและภาคส่วนภายนอกที่เกี่ยวข้องกับชุมชนเพื่อให้เกิดการดำเนินงานที่ยั่งยืน โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนที่จำเป็นต้องมีบทบาทในการเป็นผู้นำในเรื่องที่เกี่ยวกับการระดมทรัพยากร เพราะเป็นฐานความศรัทธาจากชุมชนและผู้ปกครองที่ระดับการศึกษาสูงกว่า ฐานะทางครอบครัวดีกว่า และมีความพร้อมในการให้ความสนับสนุนมากกว่า และควรจะต้องอาศัยความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนน้อง จากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากเป็นการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาซึ่งจะเป็นหน่วยพัฒนาผลผลิตให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าในชุมชนท้องถิ่น

2.4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ปัญหาการให้ความร่วมมือของชุมชนและผู้ปกครอง มีค่าร้อยละเป็นลำดับที่หนึ่ง ถึงแม้จะมีค่าร้อยละไม่สูงแต่ก็น่าสนใจ อาจเนื่องจากว่าไม่มีการกำหนดเรื่องการค้าเนินงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนในพันธะสัญญาคู่พัฒนาระหว่างโรงเรียนน้องกับโรงเรียนพี่ให้ชัดเจน ซึ่งจากโรงเรียนคู่พัฒนา 11 คู่ มีเพียงร้อยละ 20 เท่านั้นที่มีการกำหนดด้านความสัมพันธ์กับชุมชน เหตุผลอีกประการหนึ่งคือ ความสนใจและสถานภาพที่แตกต่างกันของกลุ่มผู้ปกครอง ซึ่งผู้ปกครองโรงเรียนพี่มักมีความพร้อมในด้านต่างๆ มากกว่า และอาจไม่มีความสนใจในโครงการโรงเรียนคู่พัฒนาเท่าที่ควร เนื่องจากบุตรหลานมีที่เรียนตามที่ตนเองมีความต้องการแล้ว จึงไม่มีความจำเป็นที่ต้องกระตือรือร้นในการหาโรงเรียนหรือไม่ตระหนักในเป้าหมายนั่นเอง ในขณะที่ผู้ปกครองโรงเรียนน้องมีความจำเป็นและคาดหวังให้บุตรหลานได้มีที่เรียนที่มีคุณภาพ แต่ความสามารถในการร่วมสนับสนุนและดำเนินการอยู่ในภาวะที่ไม่พร้อม เนื่องจากต้องประกอบอาชีพหาเลี้ยงครอบครัวอย่างยากลำบาก มีระดับการศึกษาไม่สูงมาก ซึ่งปัจจัยเหล่านี้มีความสัมพันธ์กับศักยภาพในการสนับสนุน ดังนั้น การจะทำให้ชุมชนและผู้ปกครองให้ความร่วมมือจำเป็นต้องกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาให้ตรงตามแนวคิดของเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2543) เกี่ยวกับการให้มีผลประโยชน์หรือความสนใจร่วมกัน (mutual interest/benefits) การมีผลประโยชน์ร่วมกันเป็นปัจจัยหนึ่งของการก่อเกิดเครือข่าย ซึ่งต้องเป็นประโยชน์ที่มากพอที่จะทำให้เกิดการรวมตัวกันเป็นเครือข่าย โดยสรุปคือการจะดึงใครมาเป็นเครือข่าย จะต้องคำนึงถึงว่าเขาจะได้รับประโยชน์จากการที่ได้ร่วมเครือข่าย

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยตามกรอบแนวคิดการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนคู่พัฒนา 5 ด้าน ผู้วิจัยได้นำมาเสนอแนะเพื่อการพัฒนาให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น ดังนี้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่าในด้านการพัฒนาผู้เรียน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือการดำเนินการของโรงเรียนคู่พัฒนาในการอบรมพัฒนาผู้นำนักเรียนระหว่างโรงเรียนคู่พัฒนา

ดังนั้นจึงควรมีการจัดกิจกรรมให้ผู้นำนักเรียนของโรงเรียนคู่พัฒนาได้ร่วมงานต่างๆ ที่เป็นประโยชน์และอยู่ในความสนใจของนักเรียน โดยผู้บริหารและครูควรสนับสนุนผู้นำนักเรียนระหว่างโรงเรียนพี่กับโรงเรียนน้องให้มีบทบาทในการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความร่วมมือของทั้งสองโรงเรียน ในการที่จะพัฒนาคุณภาพด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์

2. จากผลการวิจัยที่พบว่าในด้านการพัฒนาครูและกระบวนการเรียนรู้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การดำเนินการของโรงเรียนคู่พัฒนาในการจัดแข่งขันกีฬาครูทั้ง 2 โรงเรียน เพื่อสร้างความสามัคคีและความผูกพัน ดังนั้นโรงเรียนคู่พัฒนาจึงควรร่วมกันดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นการเสริมสร้างความสามัคคีปรองดองระหว่างครูของทั้งสองโรงเรียน เพื่อให้เกิดสัมพันธภาพและความเข้าใจอันดีต่อกัน ซึ่งจะส่งผลให้ความร่วมมือในลักษณะเครือข่ายของกันและกันมีคุณภาพยิ่งขึ้น ควรจัดกิจกรรมอื่นๆ ที่เป็นนันทนาการ ในรูปแบบการบูรณาการเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโครงการโรงเรียนคู่พัฒนาไปพร้อมกัน

3. จากผลการวิจัยที่พบว่าในด้านการใช้สื่อ IT ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การดำเนินการของโรงเรียนคู่พัฒนาในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ E-learning ระหว่างโรงเรียนพี่และโรงเรียนน้อง ดังนั้นจึงควรร่วมมือกันจัดการเรียนการสอนโดยใช้ E-learning ระหว่างโรงเรียนพี่และโรงเรียนน้อง โดยเฉพาะในรายวิชาที่ขาดแคลนครู หรือจำเป็นต้องใช้ครูที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์เป็นพิเศษ เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เท่าเทียมกันทางหนึ่ง ทั้งนี้ควรมีการวางแผนพัฒนาเกี่ยวกับเรื่องในระยะยาว เพราะแนวโน้มการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านโปรแกรมคอมพิวเตอร์จะเป็นที่แพร่หลายมากขึ้นเรื่อยๆ และควรประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขอความสนับสนุนในด้านต่างๆ ที่จำเป็น

4. จากผลการวิจัยที่พบว่าในด้านการจัดภูมิทัศน์ทางกายภาพ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การดำเนินการของโรงเรียนคู่พัฒนาในการร่วมมือกันจัดตกแต่งสวนหย่อม สวนสมุนไพร ป้ายนิเทศ ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ ดังนั้นโรงเรียนคู่พัฒนาจึงควรร่วมมือกันพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน ซึ่งมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนโดยตรง เพราะเป็นบรรยากาศทางวิชาการที่ช่วยเสริมสร้างให้การเรียนรู้มีความสมบูรณ์ โดยโรงเรียนพี่และโรงเรียนน้องอาจร่วมเป็นเครือข่ายในเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เช่น งานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ตามโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ โครงการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โครงการสถานศึกษาดีเด่นด้านพลังงาน เป็นต้น

5. จากผลการวิจัยที่พบว่าในด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การดำเนินการของโรงเรียนคู่พัฒนาในการจัดประชุมผู้ปกครองเครือข่ายเพื่อรับทราบนโยบายและข้อตกลงร่วมกันตามโครงการโรงเรียนคู่พัฒนา ดังนั้นจึงควรจัดให้มีการประชุมพบปะผู้ปกครองระหว่างโรงเรียนพี่และโรงเรียนน้อง เพื่อสร้างความตระหนักในเป้าหมายของโครงการ

โรงเรียนคู่พัฒนา และโดยเฉพาะกับผู้ปกครองที่นำมาบุตรหลานมาเข้าเรียนต่อใหม่ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในเรื่องของการดำเนินโครงการ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่จะสร้างความเท่าเทียมในด้านคุณภาพ และควรจะต้องให้ผู้ปกครองโรงเรียนคู่พัฒนาได้ทราบข้อมูลความร่วมมือในด้านอื่นๆ ที่สำคัญ โดยเฉพาะในด้านการพัฒนาผู้เรียน และด้านการพัฒนาครูและกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้ปกครองได้เกิดความมั่นใจในโรงเรียนน้อง

6. จากผลวิจัยที่พบว่าด้านการพัฒนาผู้เรียน และด้านความสัมพันธ์กับชุมชน มีการดำเนินงานในระดับปานกลาง ดังนั้นโรงเรียนคู่พัฒนาจึงควรพัฒนาสองด้านนี้ให้ดียิ่งขึ้น โดยจัดทำโครงการพัฒนาด้านระเบียบวินัยผู้เรียนและจัดการประชาสัมพันธ์ ให้ชุมชนผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วม โดยกำหนดบทบาทในการมีส่วนร่วมให้เป็นรูปธรรม จัดทำเครือข่ายผู้ปกครองโรงเรียนคู่พัฒนา

ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนของโครงการโรงเรียนคู่พัฒนา แยกตามกลุ่มผู้ปกครองโรงเรียนพี่และโรงเรียนน้อง
2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่องานพัฒนาระบบประกันคุณภาพของโรงเรียนพี่ในกรุงเทพมหานคร
3. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับลักษณะและรูปแบบวิธีการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนคู่พัฒนาที่ประสบความสำเร็จ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กิติมา ปรีดีดีดก. **การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น**. กรุงเทพมหานคร: อักษรบัณฑิต , 2532. **ทฤษฎีการบริหารองค์กร**. กรุงเทพมหานคร: ธารณาการพิมพ์, 2529.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. **การจัดการเครือข่าย**. กรุงเทพมหานคร: ชัคเชส มีเดีย, 2543.
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. **รายงานการรับนักเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานปีการศึกษา 2547**. กรุงเทพมหานคร: โฆษิตการพิมพ์, 2548.
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. **รายงานการศึกษาเรื่องการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนคู่พัฒนา**. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ, 2551.
- ธีระ รุญเจริญ. **สภาพและปัญหาการบริการและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในประเทศไทย**. กรุงเทพมหานคร: วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น, 2545.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. **หลักการบริหารการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: บทพิการพิมพ์, 2534.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. **การบริหารการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523.
- นภเนตร ธรรมบวร. **บริหารการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- นิพนธ์ กิनावงศ์. **หลักเบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียน และการนิเทศการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: พิษณศ, 2539.
- บรรเทา กิตติศักดิ์. **เอกสารประกอบการสอนวิชาบริหารโรงเรียน**. กรุงเทพมหานคร: (ม.ป.ป.): 189 (อัดสำเนา)
- ประคอง กรรณสูตร. **สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. **หลักการบริหารโรงเรียน**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริมกรุงเทพ, 2535.
- พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์. **บรรยายภาคการเรียนการสอนปัจจัยต่อประสิทธิภาพการสอน**. **วารสารมิตรครู**, 24, 2553.
- พิสมัย ถีตะแก้ว. **หลักสูตรประถมศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันราชภัฏสวนดุสิต, 2540.

- ไพรัช รัชชพงษ์. **เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : สนง.คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2541.
- ภิญโญ สารว. **การบริหารการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร:คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523.
- วิจิตร วรุตบางกูร. **การบริหารงานอาคารสถานที่ในโรงเรียนปฏิบัติการศึกษา**. สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแม่ใจ, 2524.
- วิจิตร ศรีสะอาด. **เอกสารการสอนชุดวิชาหลักและระบบการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช**. กรุงเทพมหานคร:อัมรินทร์การพิมพ์, 2542.
- ศุภชัย ยาวะประภาส. **การบริหารงานบุคลากรภาครัฐไทย: กระแสใหม่และสิ่งท้าทาย**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร:จุดทอง, 2548.
- สมคิด บางโม. **หลักการบริหารการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร:สถาบันราชภัฏพระนคร, 2544.
- หวน พิณรุฬพันธ์. **การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน**. กรุงเทพมหานคร:อักษรบัณฑิต, 2544.
- หวน พิณรุฬพันธ์. **การบริหารโรงเรียนด้านความสัมพันธ์ชุมชน**. กรุงเทพมหานคร:อักษรบัณฑิต, 2529.
- หัสตินทร์ เขาวนปรีชา. **การบริหารงานกิจการนักเรียน**. อุดรดิตต์ : สถาบันราชภัฏ อุดรดิตต์, 2542.
- องค์การ อินทรมพรรย. **เอกสารประกอบการสอนชุดการจัดการโรงเรียนประถมศึกษา**. กรุงเทพมหานคร:ชวนพิมพ์, 2535.
- อดิศักดิ์ สามงามแสน. **สภาพและปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2544.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. **หลักการบริหารการศึกษาทั่วไป**. กรุงเทพมหานคร:โอเดียนสโตร์, 2525.
- อุทัย บุญประเสริฐ. **หลักสูตรและการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน**. กรุงเทพมหานคร:เอสดีเพรส, 2540.

ภาษาอังกฤษ

Gallagher, Donald A. Bagin, Don and Moore, Edward H. **The School and Community Relations**. (8th ed). Boston: Pearson Education, 2005.

Kindered, Leslie W. **School Public Relations**. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall, 1957.

Kindered, Leslie W. et al. **School and Community Relations**. Boston: Allyn and Bacon, 1997.

Johson, R. T. and Johnson, D. W. **Action Research: Cooperative Learning in the Science Classroom**. Science and Children. New York : McGraw-Hill, 1986.

Ubben, G. C, Hughes, L. W; C.J. **The principal : Creative Leadership for Effective Schools**. 4th. Ed, Boston : Allyn & Bacon, 2001.

US Department of Education . **Report Prepared for the Office of Educational Technology**. Santa Monica, CA: Rand Corporation, 1990.

WHO/UNICEF, **Report of the International Conference on Primary Health Care**. New York : N.P. Press, 1978.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธีวรรณ ตันติรจนาวงศ์	รองศาสตราจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ แขนงวิชาบริหารการศึกษาศึกษา
รองศาสตราจารย์ ดร. สฤณีพงษ์ ลิ้มปิยะเสี้ยว	รองศาสตราจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ แขนงวิชาบริหารการศึกษาศึกษา
อาจารย์สุนงนาท สุตะบุตร	ผู้อำนวยการโรงเรียนพิชญศึกษา
อาจารย์ผ่องใส ถาวรจักร	ผู้อำนวยการสำนักวิชาการวิทยาลัยราชพฤกษ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร

.....

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้ สำหรับผู้บริหารและครูโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา สภาพและปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนคู่พัฒนาใน กรุงเทพมหานคร

2. แบบสอบถามฉบับนี้ มี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นส่วนที่เกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นส่วนที่เกี่ยวกับสภาพการบริหารงานของโรงเรียนคู่พัฒนาใน กรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 3 เป็นส่วนที่เกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนคู่พัฒนาใน กรุงเทพมหานคร

3. โปรดพิจารณาข้อความแต่ละคำถาม ตามความคิดเห็นของท่าน ข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานของโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร และจะไม่มีผลกระทบต่อตัวท่านแต่ประการใด จึงใคร่ขอความกรุณาจากท่านในการตอบคำถามให้ครบทุกข้อและตรงกับความ เป็นจริงให้มากที่สุด

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมืออย่างดี ณ โอกาสนี้ด้วย

นางสาวรสันท์ อรรถพันธ์

นิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม**คำชี้แจง** โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง**1. เพศ** (1) ชาย (2) หญิง**2. วุฒิการศึกษา** (1) ต่ำกว่าปริญญาตรี (2) ปริญญาตรี (3) ปริญญาโท (4) ปริญญาเอก**3. ประสบการณ์ในการทำงาน** (1) น้อยกว่า 10 ปี (2) 10 – 19 ปี (3) 20 – 30 ปี (4) 30 ปีขึ้นไป**4. โรงเรียนคู่พัฒนาที่ท่านปฏิบัติงาน** (1) โรงเรียนพี่ (2) โรงเรียนน้อง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานของโรงเรียนคู่พัฒนาใน กรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความที่เกี่ยวกับสภาพการบริหารงานของโรงเรียนคู่พัฒนาใน กรุงเทพมหานคร อย่างละเอียด แล้วพิจารณาตามข้อความนั้นๆ มีการดำเนินการในระดับใด โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการใช้ในการตัดสินใจ 5 (มากที่สุด) 4 (มาก) 3 (ปานกลาง) 2 (น้อย) 1 (น้อยที่สุด) ในช่องแสดงระดับการดำเนินการ

ข้อที่	การบริหารงานของโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร	ระดับการดำเนินการ				
		5	4	3	2	1
1.	การสอนเสริมพิเศษ โดยใช้วิทยากรภายนอก / วิทยากรร่วมของ 2 โรงเรียน / วิทยากรโรงเรียนใดโรงเรียนหนึ่ง					
2.	การจัดเข้าค่ายวิชาการร่วมกัน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้โรงเรียนคู่พัฒนา					
3.	การจัดอบรมพัฒนาศักยภาพผู้เรียนด้านการใช้ ICT ประกอบการเรียน โดยความร่วมมือกัน					
4.	การจัดให้นักเรียนโรงเรียนน้องเดินทางไปที่สถานศึกษาโรงเรียนพี่					
5.	การจัดให้นักเรียนของโรงเรียนคู่พัฒนาร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันดีงามด้วยกัน					
6.	โรงเรียนคู่พัฒนาร่วมกันฝึกทักษะด้านการแสดงดนตรี นาฏศิลป์และ กีฬา					
7.	การจัดกิจกรรมแนะแนวนักเรียนชั้น ม.3 ที่ประสงค์จะศึกษาต่อ โรงเรียนเดิมและเข้าเรียนต่อโรงเรียนพี่					
8.	การร่วมมือเพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ร่วมกัน					
9.	การอบรมพัฒนาผู้นำนักเรียนระหว่างโรงเรียนคู่พัฒนา					
10.	การจัดให้มีสถานักเรียนโรงเรียนคู่พัฒนาเพื่อดำเนินกิจกรรมพัฒนา ด้านต่างๆ ร่วมกัน					
11.	การตั้งคณะกรรมการร่วมกันเพื่อออกตรวจติดตามนักเรียนที่มี พฤติกรรมไม่เหมาะสม					
12.	การอบรมครุร่วมกันเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะกระบวนการจัดการ เรียนรู้/การใช้สื่อเทคโนโลยี/การใช้หลักสูตรสถานศึกษา					
13.	การศึกษาดูงานโรงเรียนพี่/โรงเรียนคู่พัฒนาอื่นๆ/โรงเรียนพี่อื่นๆ					
14.	การอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการจัดทำแผนกลยุทธ์และการบริหารงาน สถานศึกษา ร่วมกัน					

ข้อที่	การบริหารงานของโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร	ระดับการดำเนินการ				
		5	4	3	2	1
15	การอบรมเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพร่วมกัน					
16	การประชุมเชิงปฏิบัติการตลาดนัดความรู้สู่วิชาการ (KM) สำหรับครู					
17	การจัดแข่งขันทักษะครูทั้ง 2 โรงเรียนเพื่อสร้างความสามัคคีและความผูกพัน					
18	ประชาสัมพันธ์โรงเรียนคู่พัฒนาให้ประชาชนเข้าใจความร่วมมือการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาตามโครงการโรงเรียนคู่พัฒนา					
19	มีการแลกเปลี่ยนครูเพื่อจัดการเรียนการสอนในรายวิชาที่ขาดแคลน					
20	วางแผนกำหนดมาตรการและวิธีการดำเนินงานรับนักเรียนร่วมกัน					
21	จัดหา พัฒนาและผลิต คู่มือครู / แบบฝึก / สื่อ / วัสดุการศึกษา สำหรับจัดการเรียนการสอนในทั้งสองโรงเรียน					
22	การปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนคู่พัฒนา					
23	พัฒนาการวัดและประเมินผลให้มีมาตรฐานใกล้เคียงกัน / ใช้ข้อสอบร่วมกัน					
24	ร่วมกันจัดแนะแนวสัจจรในพื้นที่บริการและพื้นที่ใกล้เคียง					
25	ตั้งคณะกรรมการคัดเลือกนักเรียนโรงเรียนคู่พัฒนาไปศึกษาต่อ ม.4 ที่โรงเรียนพี่					
26	ร่วมกันสร้างเครือข่ายด้านวิชาการ / วิชาชีพร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ					
27	โรงเรียนน้องใช้สื่อการเรียนการสอนห้องปฏิบัติการ แหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียนพี่ตามโอกาสที่เหมาะสม					
28	มีการระดมทรัพยากรทางการศึกษาาร่วมกัน					
29	การจัดซื้อหนังสือดีเข้าห้องสมุดและการปรับปรุงพัฒนาห้องสมุดชีวิตในทั้งสองโรงเรียน					
30	การปรับปรุง (Upgrade) ซ่อมแซมคอมพิวเตอร์ ระบบสายเน็ตเวิร์ค พร้อมวัสดุอุปกรณ์ในทั้งสองโรงเรียน					
31	การปรับปรุงพัฒนาห้องสืบค้นข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ในทั้งสองโรงเรียน					
32	การจัดหาคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนการสอนเพิ่มเติม					
33	การจัดหา / ผลิตสื่อนวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อการเรียนรู้โดยการสนับสนุนของโรงเรียนพี่					
34	การพัฒนางานระบบสารบรรณ งานพัสดุ คุรุภัณฑ์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในทั้งสองโรงเรียน					

ข้อที่	การบริหารงานของโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร	ระดับการดำเนินการ				
		5	4	3	2	1
35	การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ E-learning ระหว่างโรงเรียนพี่และโรงเรียนน้อง					
36	การปรับปรุงศูนย์วิทยบริการ (Resource centre) ด้วยการเพิ่มความเร็วและระบบควบคุมการบริการเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของโรงเรียนคู่พัฒนา					
37	การประสานความร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนคู่พัฒนาในการพัฒนาภูมิทัศน์ของโรงเรียน					
38	การร่วมมือกัน ปรับปรุง ซ่อมแซม อาคารเรียน อาคารประกอบ สนามกีฬาให้ปลอดภัย สะอาดและสวยงาม					
39	การร่วมมือกันปรับปรุงพัฒนาห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องสมุด ให้มีสภาพน่าอยู่ น่าเรียน เชื้อต่อการจัดการเรียนการสอน					
40	การร่วมมือกันจัดตกแต่งสวนหย่อม สวนสมุนไพร ป้ายนิเทศ ให้เป็นแหล่งเรียนรู้					
41	การร่วมมือกันจัดหาโต๊ะ เก้าอี้นักเรียน เพื่อรองรับนักเรียน					
42	การให้ความช่วยเหลือและให้บริการด้านอาคารสถานที่ซึ่งกันและกัน					
43	การร่วมมือกับเครือข่ายผู้ปกครองในการแก้ปัญหาของนักเรียน					
44	การจัดประชุมผู้ปกครองเครือข่าย เพื่อรับทราบนโยบายและข้อตกลงร่วมกันตามโครงการโรงเรียนคู่พัฒนา					
45	การจัดนักเรียนของโรงเรียนพี่และโรงเรียนน้องเป็นกลุ่มตามหมู่บ้าน และจัดครูที่ปรึกษาประจำกลุ่มเยี่ยมบ้านนักเรียน					
46	การสื่อสารและเผยแพร่ข้อมูลการดำเนินงานของโรงเรียนแก่ผู้ปกครองและชุมชน					
47	การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานโรงเรียนคู่พัฒนา					

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนคู่พัฒนาในกรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าประเด็นปัญหา (ทำเครื่องหมายได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. ปัญหาด้านการพัฒนาผู้เรียน
  - (1) พฤติกรรมผู้เรียน
  - (2) การให้ความร่วมมือของผู้เรียน
  - (3) ทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน
  - (4) ความรู้ความสามารถพื้นฐานของผู้เรียน
  - (5) การพัฒนาตนเองของผู้เรียนในด้านต่างๆ
2. ปัญหาด้านการพัฒนาครูและกระบวนการเรียนรู้
  - (1) การนิเทศการเรียนการสอน
  - (2) การพัฒนาตนเองของบุคลากรครู
  - (3) การให้ความร่วมมือของบุคลากรครู
  - (4) การเห็นความสำคัญต่อโครงการ โรงเรียนคู่พัฒนาของครู
  - (5) ความสามารถของครูในการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางปฏิรูปการศึกษา
3. ปัญหาด้านการใช้สื่อ IT
  - (1) การสนับสนุนจากชุมชน ผู้ปกครอง
  - (2) การเห็นความสำคัญด้านสื่อ IT ของครู
  - (3) การให้ความสำคัญด้านสื่อ IT ของผู้บริหาร
  - (4) การจัดงบประมาณสำหรับการดำเนินงาน
  - (5) การจัดบุคลากรที่รับผิดชอบด้าน IT
4. ปัญหาด้านการจัดภูมิทัศน์ทางกายภาพ
  - (1) การจัดงบประมาณสำหรับการดำเนินงาน
  - (2) การให้ความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
  - (3) การเห็นความสำคัญด้านการปรับปรุงภูมิทัศน์ของครู
  - (4) การให้ความสำคัญด้านการปรับปรุงภูมิทัศน์ของผู้บริหาร
  - (5) ความสนับสนุนการปรับปรุงภูมิทัศน์จากชุมชน ผู้ปกครอง
5. ปัญหาด้านความสัมพันธ์กับชุมชน
  - (1) การประชาสัมพันธ์
  - (2) การเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม
  - (3) การให้ความร่วมมือของชุมชนและผู้ปกครอง
  - (4) บุคลากรเห็นความสำคัญของความสัมพันธ์ชุมชน
  - (5) ชุมชนมีความเข้าใจการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนคู่พัฒนาและพร้อมจะส่งบุตรหลานเข้าเรียนที่โรงเรียนนี้เอง

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ค
ผลการประเมินความสอดคล้องเชิงเนื้อหาของเครื่องมือ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผลการประเมินความสอดคล้องเชิงเนื้อหา

ข้อที่	การบริหารงานโรงเรียนคู่พัฒนา	ผลการพิจารณาจาก ผู้เชี่ยวชาญ			ค่า IOC
		สอดคล้อง +1	ไม่แน่ใจ 0	ไม่สอดคล้อง -1	
	ด้านการพัฒนาผู้เรียน				
1.	การสอนเสริมพิเศษ โดยใช้วิทยากรภายนอก / วิทยากรร่วมของ 2 โรงเรียน / วิทยากรโรงเรียนใดโรงเรียนหนึ่ง	4	-	-	1.00
2.	การจัดเข้าค่ายวิชาการร่วมกัน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้โรงเรียนคู่พัฒนา	4	-	-	1.00
3.	การจัดอบรมพัฒนาศักยภาพผู้เรียนด้านการใช้ ICT ประกอบการเรียนโดยความร่วมมือกัน	4	-	-	1.00
4.	การจัดให้นักเรียนโรงเรียนน้องเดินทางไปที่ศนศึกษาโรงเรียนพี่	4	-	-	1.00
5.	การจัดให้นักเรียนของโรงเรียนคู่พัฒนาร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันดีงามด้วยกัน	4	-	-	1.00
6.	โรงเรียนคู่พัฒนาร่วมกันฝึกทักษะด้านการแสดงดนตรี นาฏศิลป์และกีฬา	4	-	-	1.00
7.	การจัดกิจกรรมแนะแนวนักเรียนชั้น ม.3 ที่ประสงค์จะศึกษาต่อโรงเรียนเดิมและเข้าเรียนต่อโรงเรียนพี่	4	-	-	1.00
8.	การร่วมมือเพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนร่วมกัน	4	-	-	1.00
9.	การอบรมพัฒนาผู้นำนักเรียนระหว่างโรงเรียนคู่พัฒนา	4	-	-	1.00
10.	การจัดให้มีสถานักเรียนโรงเรียนคู่พัฒนาเพื่อดำเนินกิจกรรมพัฒนาด้านต่างๆ ร่วมกัน	4	-	-	1.00
11.	การตั้งคณะกรรมการร่วมกันเพื่อออกตรวจติดตามนักเรียนที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม	4	-	-	1.00
	ด้านการพัฒนาครูและกระบวนการเรียนรู้				
12.	การอบรมครูร่วมกันเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะกระบวนการจัดการเรียนรู้/การใช้สื่อเทคโนโลยี/การใช้หลักสูตรสถานศึกษา	4	-	-	1.00
13.	การศึกษาดูงานโรงเรียนพี่/โรงเรียนคู่พัฒนาอื่นๆ/โรงเรียนพี่อื่นๆ	4	-	-	1.00

ข้อที่	การบริหารงานโรงเรียนคู่พัฒนา	ผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ			ค่า IOC
		สอดคล้อง +1	ไม่แน่ใจ 0	ไม่สอดคล้อง -1	
14	การอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการจัดทำแผนกลยุทธ์และการบริหารงานสถานศึกษาร่วมกัน	4	-	-	1.00
15	การอบรมเกี่ยวกับกรณีศึกษาภายในโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพร่วมกัน	4	-	-	1.00
16	การประชุมเชิงปฏิบัติการตลาดนัดความรู้วิชาการ (KM) สำหรับครู	4	-	-	1.00
17	การจัดแข่งขันกีฬาครูทั้ง 2 โรงเรียนเพื่อสร้างความสามัคคีและความผูกพัน	4	-	-	1.00
18	ประชาสัมพันธ์โรงเรียนคู่พัฒนาให้ประชาชนเข้าใจความร่วมมือการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาตามโครงการโรงเรียนคู่พัฒนา	4	-	-	1.00
19	มีการแลกเปลี่ยนครูเพื่อจัดการเรียนการสอนในรายวิชาที่ขาดแคลน	3	1	-	0.75
20	วางแผนกำหนดมาตรการและวิธีการดำเนินงานรับนักเรียนร่วมกัน	4	-	-	1.00
21	จัดหา พัฒนาและผลิต คู่มือครู / แบบฝึก / สื่อ / วัสดุการศึกษา สำหรับจัดการเรียนการสอนในทั้งสองโรงเรียน	4	-	-	1.00
22	การปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนคู่พัฒนา	4	-	-	1.00
23	พัฒนาการวัดและประเมินผลให้มีมาตรฐานใกล้เคียงกัน / ใช้ข้อสอบร่วมกัน	3	1	-	0.75
24	ร่วมกันจัดแนะแนวสัญจรในพื้นที่บริการและพื้นที่ใกล้เคียง	4	-	-	1.00
25	ตั้งคณะกรรมการคัดเลือกนักเรียนโรงเรียนคู่พัฒนาไปศึกษาต่อ ม.4 ที่โรงเรียนพี่	4	-	-	1.00
26	ร่วมกันสร้างเครือข่ายด้านวิชาการ / วิชาชีพกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ	4	-	-	1.00
27	โรงเรียนน้องใช้สื่อการเรียนการสอนห้องปฏิบัติการ แหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียนพี่ตามโอกาสที่เหมาะสม	4	-	-	1.00
28	มีการระดมทรัพยากรทางการศึกษาร่วมกัน	4	-	-	1.00

ข้อที่	การบริหารงานโรงเรียนคู่พัฒนา	ผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ			ค่า IOC
		สอดคล้อง +1	ไม่แน่ใจ 0	ไม่สอดคล้อง -1	
29	ด้านการใช้สื่อ IT การจัดซื้อหนังสือดีเข้าห้องสมุดและการปรับปรุงพัฒนาห้องสมุดชีวิตในทั้งสองโรงเรียน	3	1	-	0.75
30	การปรับปรุง (Upgrade) ซ่อมแซมคอมพิวเตอร์ ระบบสายเน็ตเวิร์คพร้อมวัสดุอุปกรณ์ในทั้งสองโรงเรียน	4	-	-	1.00
31	การปรับปรุงพัฒนาห้องสืบค้นข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ในทั้งสองโรงเรียน	4	-	-	1.00
32	การจัดหาคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนการสอนเพิ่มเติม	3	1	-	0.75
33	การจัดหา / ผลิตสื่อนวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อการเรียนรู้โดยการสอนสนับสนุนของโรงเรียนพี่	4	-	-	1.00
34	การพัฒนางานระบบสารบรรณ งานพัสดุ คุรุภัณฑ์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในทั้งสองโรงเรียน	4	-	-	1.00
35	การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ E-learning ระหว่างโรงเรียนพี่และโรงเรียนน้อง	4	-	-	1.00
36	การปรับปรุงศูนย์วิทยบริการ (Resource centre) ด้วยการเพิ่มความเร็วและระบบควบคุมการบริการเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของโรงเรียนคู่พัฒนา	4	-	-	1.00
37	ด้านการจัดภูมิทัศน์ทางกายภาพ การประสานความร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนคู่พัฒนาในการพัฒนาภูมิทัศน์ของโรงเรียน	4	-	-	1.00
38	การร่วมมือกัน ปรับปรุง ซ่อมแซม อาคารเรียน อาคารประกอบ สนามกีฬาให้ปลอดภัย สะอาดและสวยงาม	4	-	-	1.00
39	การร่วมมือกันปรับปรุงพัฒนาห้องเรียน ห้องปฏิบัติการห้องสมุด ให้มีสภาพน่าอยู่ น่าเรียน เชื้อต่อการจัดการเรียนการสอน	4	-	-	1.00
40	การร่วมมือกันจัดตกแต่งสวนหย่อม สวนสมุนไพร ป้ายนิเทศให้เป็นแหล่งเรียนรู้	4	-	-	1.00
41	การร่วมมือกันจัดหาโต๊ะ เก้าอี้นักเรียน เพื่อรองรับนักเรียน	4	-	-	1.00
42	การให้ความช่วยเหลือและให้บริการด้านอาคารสถานที่ซึ่งกันและกัน	4	-	-	1.00

ข้อที่	การบริหารงานโรงเรียนคู่พัฒนา	ผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ			ค่า IOC
		สอดคล้อง +1	ไม่แน่ใจ 0	ไม่สอดคล้อง -1	
43	ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน การร่วมมือกับเครือข่ายผู้ปกครองในการแก้ปัญหาของนักเรียน	4	-	-	1.00
44	การจัดประชุมผู้ปกครองเครือข่าย เพื่อรับทราบนโยบายและข้อตกลงร่วมกันตามโครงการโรงเรียนคู่พัฒนา	4	-	-	1.00
45	การจัดนักเรียนของโรงเรียนพี่และโรงเรียนน้องเป็นกลุ่มตามหมู่บ้าน และจัดครูที่ปรึกษาประจำกลุ่มเยี่ยมบ้านนักเรียน	4	-	-	1.00
46	การสื่อสารและเผยแพร่ข้อมูลการดำเนินงานของโรงเรียนแก่ผู้ปกครองและชุมชน	4	-	-	1.00
47	การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานโรงเรียนคู่พัฒนา	4	-	-	1.00

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวรสนันท์ อรรถพันธุ์ เกิดเมื่อวันที่ 23 มีนาคม พ.ศ. 2523 จบการศึกษา
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายจากโรงเรียนสตรีนนทบุรี อ.เมือง จ.นนทบุรี เมื่อปี
พ.ศ. 2541 และจบการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย เมื่อปี พ.ศ. 2546 หลังจากจบการศึกษาได้เข้าทำงานในโรงเรียนสตรีนนทบุรีใน
ตำแหน่งครูอัตราจ้าง และปัจจุบันเปิดสถาบันสอนดนตรี นนทิวา มิวสิค สตูดิโอ

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย